

شناسایی گونه های جانوری تالاب بین المللی چغاخور و تالاب گندمان

مجری طرح
دکتر عاطفه چمنی

همکاران طرح:
دکتر امیر فرح نسب
دکتر ایمان احمدی

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

یادداشت مجری:

مجموعه ای که پیش رو دارید، حاصل تلاش چندین ساله مجموعه ای از عکاسان، دانشجویان محیط زیست و علاقمندان به طبیعت ایران است که سخاوتمندانه در اختیار ما قرار داده اند. هدف از جمع آوری این مجموعه، شناسایی و ثبت گونه های جانوری در محدوده تالاب های چغاخور و گندمان بوده است، به همین دلیل حتی گونه هایی که در این دو منطقه شناسایی و ثبت شدند اما عکاسان موفق به ثبت عکس های با کیفیت از آنها نشده اند نیز در این مجموعه معرفی شده اند. لازم به ذکر است گونه های همچون؛ باکلان مارگردن، لک لک سیاه، غاز پیشانی سفید کوچک، غاز پا زرد، تنجه، گیلار، اردک تاجدار، درنای کوچک (طناز)، خروس کولی سینه سیاه، دیدومک، تلیله ی شکم سیاه و جغد تالابی نیز در تالاب های مورد مطالعه، به صورت مهاجر عبوری یا موقت، مشاهده شده اند که تصویری از آنها در دسترس نیست. همچنین از میان گونه های شناسایی و ثبت شده در این مطالعه، پرندگان چونی اردک مرمری با وضعیّت تهدید VU (آسیب پذیر)، اردک بلوطی با وضعیّت تهدید NT (نزدیک به تهدید)، اردک سرسفید با وضعیّت تهدید EN (در معرض خطر انقراض)، خروس کولی دشتی (ابروسفید) با وضعیّت تهدید CR (به شدت در معرض خطر انقراض)، گیلانشاه دم سیاه (گیلانشاه بال سفید) با وضعیّت تهدید NT (نزدیک به تهدید)، گیلانشاه بزرگ با وضعیّت تهدید NT (نزدیک به تهدید) و همینطور خزندگانی چون لاک پشت مهمیزدار با وضعیّت تهدید VU (آسیب پذیر) شناسایی و معرفی گردیده اند. شکل گیری این مجموعه و مجموعه های مشابه آن برای اکوسیستم های طبیعی و تالاب های کشور میتواند گامی موثر در بهبود شیوه های نظارتی و مدیریتی این مناطق باشد. بدین وسیله از اداره کل حفاظت محیط زیست استان چهارمحال و بختیاری بخصوص آقای مهندس احمدی مدیرکل محترم اداره کل حفاظت محیط زیست و آقای دکتر محسن حبیبی معاونت محترم محیط طبیعی استان چهارمحال و بختیاری که حمایت مادی و معنوی این کار را بر عهده داشته اند تشکر و قدردانی می شود.

دکتر عاطفه چمنی

عضو هیات علمی گروه محیط زیست

دانشگاه آزاد اسلامی اصفهان

مقدمه

طبق تعریف کنوانسیون رامسر، مناطق مردابی، آبگیر، تورب زار (پیت زار)، طبیعی یا مصنوعی، دائم یا موقت، با آب ساکن یا جاری، شیرین، لب شور یا شور، مشتمل بر آن دسته از آب های زیرزمینی که عمق آب در کشتن پایین از ۶ متر تجاوز نکند را تالاب می گویند. " طبق این تعریف بسترهای علفی دریایی در مناطق ساحلی، کفه های گلی و صخره ای، مانگروها، آبهای شیرین، رودخانه ها، مصبها، باتلاقهای جنگلی و دریاچه های شور نیز جزء تالابها محسوب می شوند. تالاب ها از منابعی محسوب می شوند که کارکردها (خدمات) و تولیدات آن ها به طور مستقیم یا غیر مستقیم، بر جوامع حاشیه ای و دور از خود اثر می گذارد. تامین آب، تغذیه آب های زیر زمینی، ذخیره سازی آب، جلوگیری از نفوذ آب های شور، ایجاد موانع و سپر حفاظتی، ایجاد ذخیره گاه، حفاظت در برابر نیروهای طبیعی مانند: (حفظ خطوط ساحلی و کنترل فرسایش، باد شکن)، بانک ژن (بهره برداری تجاری و حفظ و حمایت از حیات وحش)، تفرج و توریسم، اهمیت اجتماعی و فرهنگی، اهمیت پژوهشی و آموزشی، حفظ تنوع زیستی و تامین غذا از کارکردهای تالاب محسوب می شود.

بر اساس تعاریف ارائه شده تالاب ها بوم سازگان های بی نظیری هستند که از لحاظ ویژگی های بوم شناختی منحصر به فرد بوده و به خوبی از سایر بوم سازگان های دیگر قابل تفکیک می باشند. آب و خاک شرایط خاص خود را دارند و این شرایط از یک طرف امکان رویش هر گیاه و زیست هر جاننداری را میسر نمی سازد و از طرف دیگر گونه های زیستی بی نظیری را که بعضا در هیچ یک از زیستگاه های دیگر طبیعت یافت نمی شود، پرورش می دهد.

از عوامل تخریب تالاب ها به مواردی چون اختصاص ندادن حقاچه طبیعی و قانونی تالاب، تخریب مستقیم ناشی از خاکریزی، تخلیه مواد زائد جامد شهری، احداث راههای ارتباطی (جاده سازی- راه آهن)، توسعه اراضی شهری و احداث بنای مسکونی، تغییر کاربری به اراضی زراعی، حفاری و معدن کاوی و انواع آلودگی تالابها (آلودگی ناشی از فعالیتهای زراعی در سفره های آبی، آلودگی ناشی از فعالیت های صنعتی بر رودخانه ها و نهرها، آلودگی ناشی از فعالیت های انسانی و) اشاره کرد

در زیست بوم های وسیع و پیچیده، مانند بسیاری از تالاب ها در ایران، تا زمانی که فعالیت های انسانی مدیریت نشوند نمی توان بهره برداری پایدار از منابع طبیعی را تضمین نمود. زیستگاه ها و گونه های حساس و فرآیندهای مهم طبیعی می بایست حفظ شده و مناطق آسیب دیده احیاء شوند. همان طور که بارها مشاهده شده است، بهره برداری کنترل نشده، لاجرم به تخریب منابع و افزایش روز افزون مناقشات میان بهره برداران می انجامد.

ارزش و عملکرد تالاب ها

ارزش های تالاب به اندازه ای می باشد که تعیین ارزش مادی تالاب ها امروزه بصورت یک علم بیان می شود. دیوایس (۱۹۹۴)، معتقد است که تالاب نیاز به دانشی دارد که همه منابع آبی حوضه آبریز را بطور یکپارچه مورد مطالعه قرار داده و ارتباط بین تالاب و اراضی پیرامونی آن را در نظر قرار دهد. این دانش باید بتواند استراتژی های مدیریتی لازم و خردمندانه را در سطح حوضه هدایت کند. ارزش های تالاب به ۳ دسته اکولوژیکی، اقتصادی و زیباشناختی تقسیم می شوند:

ارزش اکولوژیکی

تالاب ها برای سلامت محیط زیست حیاتی هستند. زمانی که آبها از تالاب می گذرند بیشتر آلودگی ها که بصورت محلول یا معلق در داخل آب وجود دارد، توسط خاک و گیاهان تالابی تبدیل به مواد غذایی برای موجودات آبرزی می گردد. علاوه بر این به دلیل غذا و زیستگاهی که به وسیله گیاهان تالاب ها ایجاد می شود، تالاب ها موجب افزایش تنوع زیستی می شوند.

ارزش اقتصادی

تالاب ها بخش های با ارزشی از طبیعت ما هستند. در ارزیابی و بررسی های گذشته، ارزش دلاری اکوسیستم های جهان را ۳۳ تریلیون دلار آمریکایی تخمین زده و این در حالی است که ارزش جهانی اکوسیستم تالاب ها را با شگفتی تمام ۹/۱۴ میلیون دلار آمریکایی یعنی ۰/۴۵٪ ارزش کل اکوسیستم های جهان تخمین زده است و این چیزی جز عملکرد مفید تالاب ها را نشان نمی دهد. اقتصاد دانان با آگاهی کامل و بهره گیری از دانش نوین «اقتصاد زیست محیطی» برای هر هکتار تالاب ارزش افزوده

ای معادل ۲۰ هزار دلار در نظر گرفتند در حالی که ارزش افزوده هر هکتار جنگل ۱۵۰۰ دلار و هر هکتار زمین کشاورزی تنها ۱۲۰ دلار تعیین شده است.

ارزش زیبا شناختی

تالاب ها موجب ایجاد حس زیبایی و آرامش در انسان خسته از دنیای صنعتی امروز می شود. این ارزش سبب گسترش جنبه گردشگری منطقه گردیده و رونق ژئوتوریسم را سبب می شود.

فواید تالاب ها

از دیگر فواید تالاب ها می توان به اختصار به موارد زیر اشاره نمود:

۱- کنترل سیلاب

۲- پرآب کردن آب های زیرزمینی

۳- تثبیت خطوط ساحلی و حفاظت در مقابل طوفان ها

۴- تصفیه و پالایش آب

۵- ذخایر تنوع زیستی

۶- تولیدات و محصولات تالاب

۷- تفرج، سرگرمی و توریسم

۸- ارزش های فرهنگی، تاریخی

۹- کانونی برای تحقیقات مطالعات علمی و ...

کنوانسیون بین المللی رامسر سند افتخار ملی

بنا به دعوت ایران در تاریخ دوم ۱۹۷۱ میلادی (۱۳۴۹ شمسی) در جریان یک نشست بین المللی که توسط سازمان نظارت بر شکار و صید وقت ایران در شهر ساحلی رامسر برگزار گردید، نمایندگان برخی از کشورهای از کشورهای جهان شرکت کردند و متن معاهده، مورد توافق اعضای شرکت کننده قرار گرفت و نمایندگان ۱۸ کشور در روز بعد آن را امضاء نمودند. کنوانسیون رامسر طی سالیان متمادی از فعالیت خود توانسته است ضمن جلب نظر افکار عمومی، جهانیان را از تاثیر و اهمیت قابل توجه این جلوه‌های بدیع در زندگی انسان و بقای موجودات زنده آگاه سازد و رغبت کشورهای جهان را در همکاری با این نهاد گسترش دهد. تا اوایل سال ۲۰۲۱، بیش از ۲۴۱۸ تالاب متعلق به ۱۷۰ کشور از سوی کنوانسیون رامسر، شناسایی شده که ۲۵ مورد آن، مربوط به ایران است ولی متأسفانه از این میان، شش سایت در فهرست تالابهای در معرض خطر نابودی (فهرست مونتره) قرار گرفته اند که بعد از کشور یونان با ۷ سایت، بیشترین تعداد را به خود اختصاص می دهد. تالابهای سه گانه شورگل، یادگارلو و درگه سنگی در آذربایجان غربی، تالاب شادگان و خورموسی در خوزستان، هامون هیرمند و صابری، هامون پوزک در سیستان و بلوچستان، تالاب نیریز و بختگان در فارس و تالاب انزلی شش سایتی هستند که در فهرست مونتره ثبت شده است. پنج تالاب ارومیه، میانکاله، گاوخونی، ارژن و پریشان نیز در آستانه قرار گرفتن در این فهرست هستند و در صورت عدم اصلاح شرایط بوم شناختی و اعمال مدیریت صحیح در فهرست مونتره قرار گرفته و از لیست تالابهای دارای اهمیت بین المللی خارج خواهند شد. معیارهایی که تالاب را در فهرست تالاب های بین المللی قرار می دهد بشرح ذیل می باشد:

گروه A: مکانهای شامل انواع تالاب شاخص، کمیاب یا منحصر بفرد

معیار ۱: تالابی باید از نظر بین المللی با اهمیت تلقی شود که شامل نمونه ای طبیعی یا تقریباً "طبیعی از انواع تالابهای

شاخص، کمیاب یا منحصر بفرد باشد که در جغرافیای زیستی مربوطه یافت می شود.

گروه B: مکانهای دارای اهمیت بین المللی برای حفظ تنوع زیستی

معیارهای در ارتباط با گونه ها و جوامع اکولوژیکی

معیار ۲: تالابی باید از نظر بین المللی با اهمیت تلقی شود که بتواند گونه های آسیب پذیر یا در خطر انقراض یا در خطر انقراض بحرانی و یا جوامع اکولوژیکی در معرض تهدید را پشتیبانی کند.

معیار ۳: تالابی باید از نظر بین المللی با اهمیت تلقی شود که بتواند جمعیتهایی از گیاه یا جانور که برای حفظ تنوع زیستی یک منطقه جغرافیائی زیستی خاص اهمیت دارند را پشتیبانی کند.

معیار ۴: تالابی باید از نظر بین المللی با اهمیت تلقی شود اگر گونه های گیاهی یا جانوری را پشتیبانی کند که در مرحله بحرانی از چرخه زیستی خود قرار دارند و یا در طی شرایط نامساعد تأمین پناه نماید.

- معیارهای ویژه براساس پرندگان آبی

معیار ۵: تالابی باید از نظر بین المللی با اهمیت تلقی شود که بتواند دائماً "حداقل ۲۰۰۰۰ پرند آبی را پشتیبانی کند.

معیار ۶: تالابی باید از نظر بین المللی با اهمیت تلقی شود اگر دائماً "۱٪ افراد جمعیت یک گونه یا زیرگونه از پرندگان آبی را پشتیبانی کند .

- معیارهای ویژه براساس ماهیها

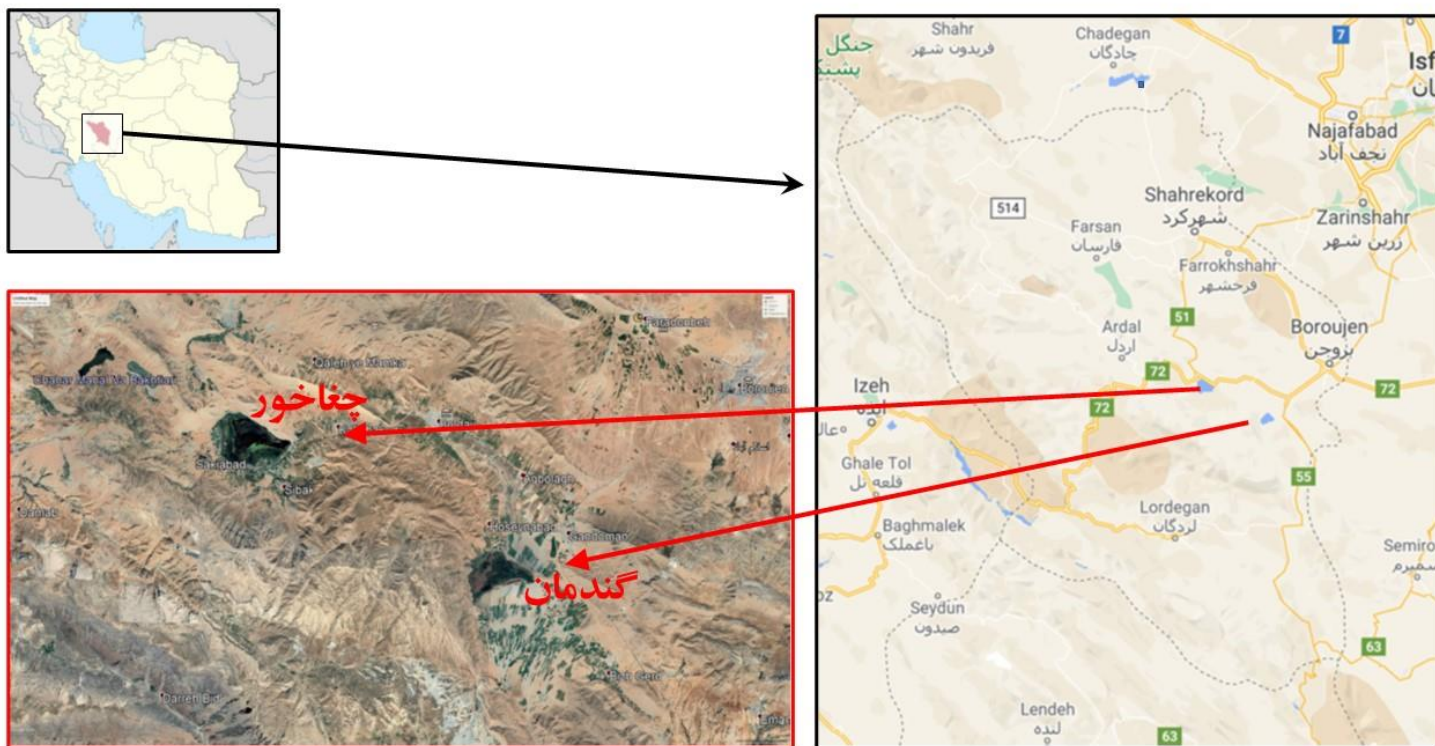
معیار ۷: تالابی از نظر بین المللی بااهمیت تلقی می شود اگر بتواند سهم قابل توجهی از زیرگونه، گونه یا خانواده، مراحل زیستی، فعل و انفعال گونه ها و/یا جمعیت هایی از ماهیان بومی را پشتیبانی کند که نشانگر فوائد و یا ارزشهای تالاب باشد و بنابراین در تنوع زیستی جهانی مؤثر است.

معیار ۸: تالابی باید از نظر بین المللی بااهمیت تلقی شود که بتواند برای ماهیان منبع مهم غذایی، محل تخم ریزی، محل پرورش نوزادان و یا مسیر مهاجرتی باشد که نسل ماهی ها چه در حریم تالاب و یا محل دیگر به آن وابسته باشد.

تالاب گندمان

تالاب گندمان در استان چهار محال و بختیاری در حاشیه جاده بروجن-لردگان در نزدیکی شهر گندمان قرار دارد. مساحت تالاب بالغ بر ۱۲۰۰ هکتار است که در حال حاضر با توجه به تصرفات انجام شده، مساحت آن به ۹۸۰ هکتار رسیده است. این تالاب به عنوان یکی از ۱۰ تالاب برتر پرندنگری در ایران است. از منابع آبی تالاب، علاوه بر نزولات جوی، می توان رودخانه آق بلاغ و چشمه های حاشیه تالاب را نام برد. تعداد ۸ روستا در حاشیه تالاب واقع شده که جمعیتی بالغ بر ۱۰۰۰۰ نفر را در خود جای داده اند. مرغزارهای اطراف تالاب معمولاً به عنوان مرتعی غنی برای چرای احشام استفاده شده و محاط در اراضی کشاورزی می باشد. اکوسیستم این منطقه به علت عمق کم آب، محدودیت ورود منابع، تبخیر زیاد و جوامع جانوری و گیاهی خاص، آسیب پذیر و شکننده می باشد. با وجود عواملی مانند چرای بی رویه دام، بهره برداری نامناسب از منابع آبی و فعالیت های کشاورزی دراز مدت در این منطقه، ورود آلاینده ها و کودهای کشاورزی، تغییر کاربری های اراضی اطراف این تالاب، زهکشی اراضی تالابی و تبدیل آن به زمین کشاورزی، زمینه نابودی و تخریب این بوم سازگان را فراهم آورده است.

رودخانه آق بلاغ یکی از رودخانه های استان چهارمحال و بختیاری در شهرستان بروجن است که خروجی تالاب چغاخور را به همراه هرز آب های منطقه به تالاب گندمان می ریزد. این رودخانه به خاطر تامین آب کشاورزی روستاهای پایین دست تالاب چغاخور، تامین آب دام و تامین آب تالاب گندمان اهمیت بسیار زیادی در منطقه دارد. وجود زمین های کشاورزی در مسیر این رودخانه نیز باعث شده آب رودخانه در هنگام ورود به تالاب گندمان حاوی مقادیر قابل ملاحظه ای هرز آب کشاورزی باشد. پوشش گیاهی تالاب گندمان را عمدتاً گونه های حاشیه ای و نم پسند تشکیل می دهد و در کنار گیاهانی مثل بید، مرغ، جگن، ساز، نی، لویی، زنبق، آلاله آبی، هزار نی، بارهنگ آبی، نخل مرداب، عدسک آبی و بزواش رویش دارد.

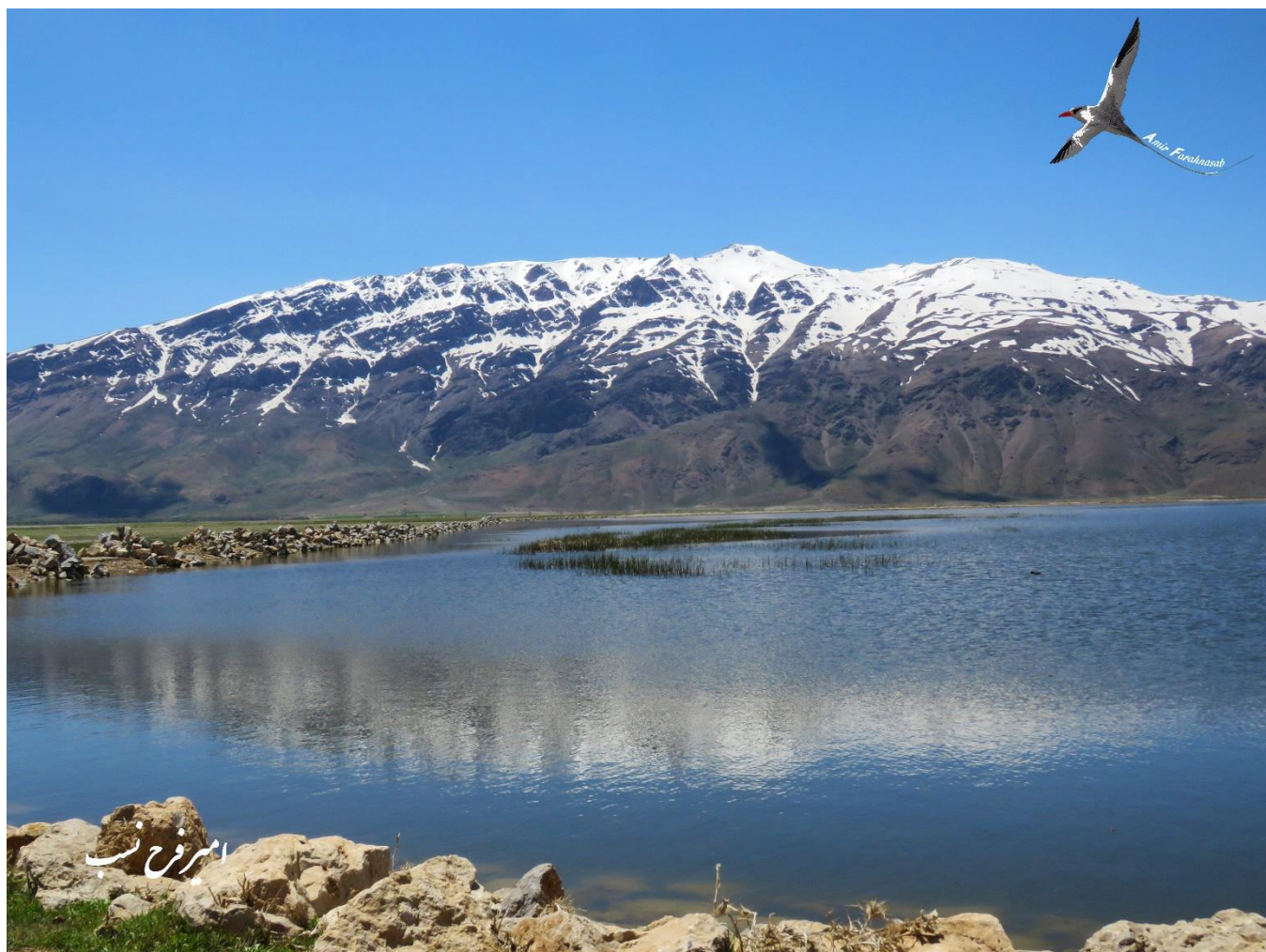
شکل ۱: موقعیت تالاب چغاخور و گندمان در کشور

شکل ۲: سیمای منظر تالاب گندمان

شکل ۳: سیمای منظر تالاب گندمان

شکل ۴: سیمای منظر تالاب گندمان

شکل ۵: سیمای منظر تالاب گندمان

شکل ۶: سیمای منظر تالاب گندمان

شکل ۷: سیمای منظر تالاب گندمان

شکل ۸: سیمای منظر تالاب گندمان

شکل ۹: سیمای منظر تالاب گندمان

شکل ۱۰: سیمای منظر تالاب گندمان

شکل ۱۱: سیمای منظر تالاب گندمان

تالاب چغاخور

تالاب چغاخور با وسعت متوسط ۱۴۰۰ هکتار در موقعیت جغرافیایی ۳۱ درجه و ۵۴ دقیقه و ۱۷ ثانیه تا ۳۱ درجه و ۵۶ دقیقه و ۳۱ ثانیه عرض شمالی و ۵۰ درجه و ۵۲ دقیقه و ۴۰ ثانیه تا ۵۰ درجه و ۵۶ دقیقه و ۱۴ ثانیه طول شرقی و در ارتفاع حدود ۲۲۷۰ متری از سطح آبهای آزاد قرار گرفته است. از نظر تقسیمات کشوری تالاب چغاخور در بخش بلداجی از شهرستان بروجن در استان چهارمحال و بختیاری واقع شده است. تصویر ۱ موقعیت منطقه مورد مطالعه بر روی تصاویر ماهواره‌ای را نشان می‌دهد. تالاب چغاخور از نظر زمین شناسی در محل تلاقی دو زون خرد شده اصلی زاگرس دنا قرار گرفته و از نظر زمین شناسی و تکتونیک دارای پیچیدگی بسیار است. از لحاظ تقسیمات زمین شناسی، تالاب چغاخور جزء محدوده زون رورانه زاگرس می‌باشد. این تالاب در مسیر جاده شهرکرد - خوزستان قرار گرفته و از شهرکرد، ۶۵ کیلومتر فاصله دارد.

فضای وسیع، هوای مطبوع، چشم‌اندازهای زیبا و وجود انواع پرندگان مهاجر و بومی همراه آداب و رسوم اصیل بختیاری‌ها، این تالاب را در ردیف یکی از کانون‌های مهم جذب گردشگر در استان چهارمحال و بختیاری قرار داده است. تالاب چغاخور یکی از ۱۰۵ تالاب مهم کشور برای پرندگان آبی و یکی از مناطق مهم بین‌المللی برای پرندگان^(۱) (IBA) در ایران محسوب می‌شود و در ارزیابی ۷۵ تالاب با اهمیت کشور بر اساس معیارهایی چون پرندگان، ماهی‌ها، عوامل تهدیدکننده، مولفه‌های اجتماعی-اقتصادی و موقعیت حفاظتی، پس از هورالعظیم، میانکاله و خلیج گرگان، شادگان، دلتای حله، تالاب انزلی، دشت ارژن و پریشان و تالاب هامون پوزک در ردیف هشت تالاب مهم کشور طبقه‌بندی شده است. تالاب چغاخور، قبل از احداث سد جزو تالاب‌های مردابی (Palustrine) بوده ولی پس از احداث سد بصورت دریاچه‌ای (Lacustrine) درآمده است. مطابق طبقه‌بندی ارائه شده توسط کنوانسیون رامسر، تالاب چغاخور هم‌تراز طبقه O و جزو پهنه‌های آب شیرین دائمی قابل

¹ - Area Bird International

دسته‌بندی است. این تالاب در منطقه آزاد (حفاظت نشده) و شکار ممنوع قرار دارد که مساحت منطقه پیشنهادی جهت پناهگاه ۲۵۰۰ هکتار است. تالاب چغاخور در سال ۲۰۱۰ به لیست تالاب‌های کنوانسیون رامسر پیوسته است.

موقعیت زمین شناسی تالاب چغاخور

منطقه چغاخور شامل یک فرونشینی یا ناودیس به نام تالاب چغاخور (با ارتفاع ۲۲۲۵ متر از سطح دریا) و مجموعه ارتفاعات متعددی است. مجموعه ارتفاعات منطقه شامل کوه کلار با ارتفاع ۳۸۳۲ متر از سطح دریا در قسمت جنوب و جنوب غرب منطقه (که به علت پایین بودن درجه حرارت، برف در تمام طول سال بر ارتفاعات و دره‌های این ارتفاعات وجود دارد و منبع اصلی تأمین آب تالاب چغاخور است)، کوه برآفتاب در شمال شرق تالاب با ارتفاع ۲۷۷۵ متر که به صورت دیواری بلند چسبیده به تالاب قرار دارد. کوه حمزه علی در شمال شرق حوضه با ارتفاع ۲۷۰۰ متر که به صورت نواری کشیده شده و بارگاه امامزاده حمزه علی (ع) با چشم‌اندازی زیبا و جذاب بر بالای این ارتفاعات قرار دارد. کوه شاهپور ناز در شمال غرب تالاب چغاخور با ارتفاع ۲۹۰۰ متر از سطح دریا و کوه چاله باغ با ارتفاع ۳۰۰۰ متر واقع در جنوب شرق منطقه می باشد.

ویژگی‌های آب و هوای منطقه چغاخور

در حوضه چغاخور، ایستگاه کلیماتولوژی آورگان تنها ایستگاه هواشناسی منطقه می‌باشد که وضعیت پارامترهای اقلیمی آن به طور خلاصه به شرح زیر است.

میزان بارندگی و درجه حرارت

متوسط بارندگی سالانه برابر ۵۳۱/۱ میلی‌متر می‌باشد که قریب به ۷۵٪ آن در شش ماهه دوم سال بالاخص فصل زمستان و به صورت برف نزول می‌کند. متوسط دمای سالانه حوضه برابر ۱۰/۱ درجه سانتیگراد و متوسط درجه حرارت فصل توریست (شامل ماه‌های خرداد، تیر، مرداد و شهریور) برابر ۱۹ درجه سانتیگراد می‌باشد.

تعداد ساعات آفتابی و طول روز آفتابی

میانگین کل ساعات آفتابی ماهانه، ۲۶۳ ساعت، بالاترین تعداد ساعات آفتابی ماهانه، در خرداد و با ۳۴۸ ساعت و کمترین تعداد ساعات آفتابی ماهانه در آذر ماه با ۱۵۶ ساعت است. کمترین ساعات آفتابی در طول روز در دیماه، با ۶/۴ ساعت آفتابی و بیشترین ساعات آفتابی در طول روز در خرداد ماه با ۱۰/۹ ساعت آفتابی میباشد.

سردترین و گرمترین ماه سال

در بین ماههای زمستان دی ماه با میانگین ۱/۸۵ - درجه سانتیگراد سردترین و تیرماه با میانگین ۲۰/۹۹ درجه سانتیگراد گرمترین ماه تابستان، در طول سال می باشند.

متوسط تعداد روزهای یخبندان

میانگین سالانه برابر ۱۲۱ روز یخبندان است که دی ماه با متوسط حدود ۲۰ روز، بالاترین تعداد روزهای یخبندان را دارا می باشد.

باد غالب و جهت آن

بررسی وضعیت بادهای نیز نشان میدهد که در منطقه چغاخور باد غالب، جهت غربی - شرقی و به نسبت کمتری جنوب غربی دارد و بالاترین سرعت باد، ۱۲ متر بر ثانیه اندازه گیری شده است.

رطوبت نسبی

در مورد متوسط رطوبت نسبی آمار ۲۰ ساله ایستگاه کليما تولوژی اورگان بررسی گردید که نتایج حاصل حاکی است، متوسط رطوبت نسبی سالانه ۴۹/۷٪ بوده که بالاترین متوسط ماهانه مربوط به دی ماه است که برابر ۶۹/۱٪ و پایین ترین متوسط رطوبت نسبی ماهانه مربوط به مرداد ماه، با ۳۴/۲٪ است.

میزان تبخیر

میزان تبخیر سالانه از تشت در ایستگاه کلیماتولوژی آورگان ۱۴۶۳/۶ میلیمتر است. با توجه به ویژگی‌های اقلیمی فوق‌الذکر، منطقه چغاخور به‌طور کلی دارای اقلیمی نیمه مرطوب و سرد است که تابستان‌های معتدل و خنک و زمستان‌های سرد و برفی دارد.

جاذبه‌های طبیعی و توان‌های اکوتوریسمی منطقه چغاخور

تالاب چغاخور

تالاب چغاخور با تصویری دل‌انگیز بین ارتفاعات نسبتاً بلند برآفتاب در شمال، کوه کلار در جنوب و کوه شاهپورناز در غرب، در زمره زیباترین تالاب‌های استان می‌باشد. به همین دلیل، قبلاً تفرجگاه خوانین بختیاری بوده و در حال حاضر نیز یکی از مراکز سیاحتی استان و مناطق اطراف آن محل اتراق عشایر بختیاری در فصل ییلاق است. حداکثر سطح تالاب ۱۳۶۰ هکتار و متوسط عمق آن حدود ۲ متر است. تالاب چغاخور در تمام فصول سال محل زندگی پرندگان بومی و مهاجری است که عمدتاً از نوع مرغابی، غاز، اردک، آنقوت، چنگر، حواصیل و لک لک می‌باشند. وجود دریاچه قزل گل در قله کوه کلار، جاذبه تالاب را دوچندان کرده است. مضافاً اینکه دشت‌های سرسبز اطراف تالاب در فصول بهار و تابستان پذیرای عشایری است که با افراشتن سیاه چادرهای خود به صفای منطقه می‌افزایند. با وجود مرغزار چغاخور در پایین دست سد و مرغزارهای نواری در حاشیه غربی و حاشیه جنوب غربی و همچنین چشمه‌های تأمین آب تالاب و پرواز پرندگان و پوشش‌های گیاهی شگفت‌انگیز رنگارنگ، سبزه‌زارها، مراتع و باغات حاشیه جنوبی، شرقی و شمال شرقی تالاب و گیاهان رنگارنگ آبرزی تالاب در فصل بهار و تابستان و همچنین نگین فیروزه‌ای تالاب در انگشتی برف‌های سفید زمستانی و زیبایی‌های پاییز رنگارنگ (بویژه در باغات پیرامون)، دیدگان هر گردشگر طبیعت و اکوتوریست را متحیر می‌کند.

چشمه سارها و رودخانه ها

تعداد چشمه های موقت و شبکه های فرعی نهرها خصوصا در فصل بهار از شمارش خارج است. ولیکن منطقه دارای حدود یکصد چشمه (کوچک و بزرگ) و تعداد چهار رودخانه دائمی است. وجود این چشمه ها و رودخانه ها و حرکت آنها از میان دره های سرسبز و عمیق و باغات مصفا و مزارع زیبا و کانون های روستایی، امکانات کم نظیری را برای گذران اوقات فراغت مردم بومی، مسافران و گردشگران طبیعت فراهم آورده است. از میان چشمه های مهم و پریننده منطقه میتوان «چشمه خان» در باغ زیبای خان، چشمه های «آبرو، تنگ سیاه، سبیک، گلوگرد، شیرگشته، چشمه سیب» و سایر چشمه های اطراف کوه کلار و حاشیه تالاب چغاخور را نام برد؛ که این چشمه ها هر ساله در فصل بهار و تابستان گردشگران زیادی را جذب می کنند. وضعیت رودخانه های منطقه مانند رودخانه چغاخور، رودخانه آورگان و سایر رودخانه ها نیز همین طور است.

باغ خان

یکی از پرتعدادترین جاذبه های اکوتوریسمی منطقه چغاخور، باغ خان است، که قدمت چند صد ساله ای دارد و به گفته اهالی منطقه احداث آن به زمان حکومت زندیه میرسد. این باغ وسیع ۳ هکتاری، با درختان تنومند گردو و چنارهای سر به فلک کشیده و سایر درختان مثمر و غیرمثمر دیگر و چشمه های متعدد پر آب، چمنزارها و جویبارهای خروشان در فاصله ۲ کیلومتری جنوب روستای آورگان در مسیر جاده ارتباطی آورگان به سبیک قرار دارد. این باغ از زمان های قدیم محل ییلاق گردی و اتراقگاه خوانین بزرگ بختیاری از جمله تیمور بختیاری، سردار اسعد بختیاری و شاهپور بختیار بوده است. امروزه این باغ به علت نزدیکی به تالاب و سد چغاخور، موقعیت خاصی جهت پذیرش اکوتوریست ها دارد. به طوری که عده زیادی از اقصی نقاط استان چهارمحال و بختیاری و سایر استان های همجوار به این مکان وارد می شوند.

جاذبه‌های مذهبی

امامزاده حمزه علی: امامزاده حمزه علی (ع) از نوادگان حضرت امام سجاد (ع) است. محل استقرار این امامزاده بین شهر بلداجی و روستای کلیبک و فاصله آن تا شهرکرد از طریق بروجن ۸۱ کیلومتر می‌باشد. این مکان در هفته حدود ۲۰۰۰ نفر زائر و گردشگر را پذیرا است (سازمان مدیریت و برنامه‌ریزی استان چهارمحال و بختیاری، ص ۱۶). فصول مراجعه زائرین بیشتر بهار و بویژه تابستان است.

محیط‌های روستایی و عشایری

محیط‌های روستایی بنا به ماهیت خود و متأثر از ساختارهای فرهنگی، اجتماعی-اقتصادی و بویژه محیط جغرافیایی و چشم-اندازها و جاذبه‌های طبیعی می‌توانند به عنوان فضاها و اماکن ییلاقی و استراحتگاهی برای گذران اوقات فراغت توریست‌ها و بویژه اکوتوریست‌ها به شمار آیند. منطقه چغاخور با دارا بودن ۱۴ نقطه روستایی با موقعیت‌های نسبی برتر نسبت به محیط‌های طبیعی و اکوتوریسمی و قرارگیری در بین باغات و مزارع و در کنار چشمه‌ها و جویبارها و حاشیه تالاب، با آب و هوایی مطبوع، موقعیت مناسبی را برای جذب گردشگر فراهم آورده است. علاوه بر محیط‌های روستایی، فضاها و عشایری یکی دیگر از جاذبه‌های اکوتوریسمی منطقه چغاخور می‌باشند که با توجه به ویژگی ییلاقی منطقه هر ساله طوایفی از ایل بختیاری با برپایی سیاه چادرهای خود در اطراف جاده اصلی، قسمت پایین دست سد و غرب تالاب چغاخور و بویژه در دامنه‌ها و کوهستان‌ها دوره ییلاق خود را سپری می‌کنند. صحنه‌های زندگی این عشایر، آداب و رسوم، صنایع دستی، شیوه زندگی، زبان و گویش شیرین بختیاری، لباس‌های زیبای رنگارنگ، صدای نی چوپان‌ها، مراسم عروسی و چوب بازی و سوارکاری جوانان، از جاذبه‌هایی است که توجه هر بیننده و گردشگر غیربومی را به خود جلب می‌کند.

جاذب‌های ورزش‌های آبی در تالاب چغاخور (قایق سواری - ماهیگیری)

وجود آب دائمی در پشت سد چغاخور، هوای آفتابی، دمای مناسب، نسیم خنک و امواج آرام آب، امکاناتی ویژه را جهت انجام ورزش‌های قایقرانی و قایق‌سواری فراهم آورده است. بعلاوه ماهیگیری یکی دیگر از ورزش‌های آرامبخش برای اکوتوریست‌ها و هر گردشگر طبیعت است (لازم به ذکر است در تالاب چغاخور ماهیگیری با تور و دام به علت حفظ محیط زیست جانوری و برخی آبزیان نادر فقط تا نیمه‌های مرداد مجاز می‌باشد ولی اکوتوریست‌ها جهت لذت بردن از این ورزش می‌توانند با قلاب در تمام طول سال به ورزش ماهیگیری بپردازند).

راه‌های دسترسی

دسترسی به تالاب چغاخور با جاده آسفالته بروجن، ناغان و شهرکرد، از طریق ضلع شرقی و شمال غربی و با روستاهای حاشیه تالاب از طریق ضلع غربی و جنوب شرقی امکان‌پذیر است.

گیاهان تالاب

گونه‌های گیاهی موجود در تالاب از ۲۹ گونه گیاهان آبرزی تشکیل شده است. فهرست گیاهان آبرزی در جدول ۱ آمده است.

جدول ۱- گونه‌های گیاهی موجود در تالاب چغاخور

ردیف	نام علمی	نام فارسی	حضور در تالاب	
			چغاخور	گندمان
۱	Alismataceae <i>Alisma plantago-aquatica</i> L.	قاشق شیطان، قاشق واش	×	×
۲	Apiaceae <i>Lisaea heterocarpa</i> Boiss.	گیس چسبکی	×	
۳	Asteraceae <i>Carthamus oxyacantha</i> M.Bieb.	گلرنگ زرد، خارخرون		×
۴	<i>Centaurea iberica</i> Trev. ex Spreng.	گل گندم چمنزار	×	×
۵	<i>Cirsium arvense</i> (L.) Scop.	کنگر هرز- کنگر صحرایی	×	×
۶	<i>Cirsium hygrophilum</i> Boiss.	کنگر رطوبت پسند	×	×
۷	<i>Cirsium rhizocephalum</i> C.A. Mey.	کنگر بی ساقه	×	×
۸	<i>Cichorium intybus</i> L.	کاسنی	×	×
۹	<i>Conyza bonariensis</i> (L.) Cronquist	پیربهارک باغ	×	×
۱۰	<i>Inula oculus-Christi</i> L.	مصفا چشم مسیح	×	×
۱۱	<i>Lactuca serriola</i> L.	کاهوی خاردار	×	×
۱۲	<i>Picnemon acarna</i> (L.) Cass.	خارزردک، زرد خار	×	×
۱۳	<i>Psychrogeton amorphoglossus</i> (Boiss.) Novopokr	سرمائی دماوندی	×	×
۱۴	<i>Pulicaria arabica</i> Cass.	کک کش گرمسیری	×	×

۱۵	<i>Taraxacum syriacum</i> Boiss.	گل قاصد سوری	×	×
۱۶	<i>Tripleurospermum decipiens</i> (Fisch. & C.A.Mey.) Bornm.	بابونه کاذب فریبا	×	×
۱۷	<i>Xanthium spinosum</i> L.	زردینه خاردار		
۱۸	Boraginaceae <i>Cynoglossum creticum</i> Mill.	سگ زبان کرتی		
۱۹	<i>Lithospermum arvense</i> L.	سنگ دانه خودروی	×	×
۲۰	Brassicaceae <i>Alyssum stapfii</i> Vierh.	قدومه شیرازی	×	×
۲۱	<i>Barbarea plantaginea</i> DC.	تره تیرک جویباری	×	×
۲۲	<i>Cardaria draba</i> (L.) Desv.	ازمک	×	×
۲۳	<i>Erysimum repandum</i> L.	خاکشیر تلخ موج	×	×
۲۴	<i>Nasturtium officinale</i> R.Br.	آب تره، علف چشمه، ترتیزک آبی، ولاغ اوتی	×	×
۲۵	<i>Neslia apiculata</i> Fisch. , C.A.Mey. & Ave-Lall.	آجیل مزرعه	×	×
۲۶	Butomaceae <i>Butomus umbellatus</i> L.	هزارنی	×	×
۲۷	Caryophyllaceae <i>Cerastium dichotomum</i> L.	دانه مرغ دوشاخه ای	×	×
۲۸	<i>Holosteum glutinosum</i> Fisch & C.A.Mey	تازی تیکانی	×	×
۲۹	Chenopodiaceae <i>Atriplex leucoclada</i> Boiss.	سلمکی ساقه سفید		
۳۰	<i>Ceratocarpus arenarius</i> L	سرشاخی، بادبو		

۳۱	<i>Chenopodium album</i> L.	سلمک، سلمه تره	×	×
۳۲	<i>Kochia stellaris</i> Moq	جاروی قزوینی	×	
۳۳	<i>Salsola kali</i> L.	شورخاردار		×
۳۴	Convolvulaceae <i>Convolvulus lineatus</i> L.	پیچک خطی، پیچک پا کوتاه		
۳۵	Cyperaceae <i>Bolboschoenus glaucus</i> (Lam.) S.G.Sm.	تزک کلمی رنگ	×	×
۳۶	<i>Carex acutiformis</i> Ehrh.	جگن	×	×
۳۷	<i>Carex distans</i> Host.	جگن	×	×
۳۸	<i>Carex divisa</i> Huds.	جگن منقسم	×	×
۳۹	<i>Carex melanostachya</i> Willd.	جگن	×	×
۴۰	<i>Carex orbicularis</i> Bott.	جگن	×	×
۴۱	<i>Carex riparia</i> Curtis	جگن جویباری	×	×
۴۲	<i>Carex songorica</i> Kar. & Kir.	جگن	×	×
۴۳	<i>Carex stenophylla</i> Wahlenb.	جگن برگ باریک	×	×
۴۴	<i>Cladium mariscus</i> R.Br	نی اره	×	×
۴۵	<i>Cyperus longus</i> L.	اویار سلام مرتفع	×	×
۴۶	<i>Eleocharis mitracarpa</i> Steud.	سنبل جگن ترکمنی، سنبل جگن میوه درپوشی	×	×
۴۷	<i>Eleocharis uniglumis</i> Schult.	-	×	×
۴۸	<i>Schoenoplectus lacustris</i> (L.) Palla	پیزر دریاچه زی		×

۴۹	<i>Schoenoplectus litoralis</i> subsp. <i>thermalis</i>	پیزر ساحلی	×	×
۵۰	<i>Schoenus nigricans</i> L.	گاو چشم		×
۵۱	<i>Scirpoides holoschoenus</i> (L.) Sojak	توبی سازو	×	×
۵۲	Gentianaceae <i>Centaurium minus</i> Moench	قنطوریون صغیر	×	×
۵۳	<i>Centaurium pulchellum</i> (Sw.) Druce	قنطوریون زیبا	×	×
۵۴	Geraniaceae <i>Erodium cicutarium</i> (L.) L'Hér. ex Aiton	نوک لک لکی	×	×
۵۵	Hippuridaceae <i>Hippuris vulgaris</i> L.	شیشه شور مردابی، دم قاطری		×
۵۶	Juncaceae <i>Juncus articulatus</i> L.	سازوی مفصلی	×	×
۵۷	<i>Juncus bufonius</i> L.	سازوی وزغی	×	×
۵۸	<i>Juncus fontanesii</i> Gay subsp. <i>kotschy</i> (Boiss.) Snog.	سازوی مازندرانی	×	×
۵۹	<i>Juncus gerardi</i> Loisel. subsp. <i>Libanotis</i> (Thiebaut) Snog.	سازوی شوره زار	×	×
۶۰	<i>Juncus inflexus</i> L.	سازوی شلاقی	×	×
۶۱	Juncaginaceae <i>Triglochin maritima</i> L.	چمن پیکانی ساحلی، چمن غلافی ساحلی		×
۶۲	Lamiaceae <i>Lallemantia iberica</i> Fisch. & C.A.Mey.	بالنگو		×
۶۳	<i>Lamium album</i> L.	گزنه ی سا، گزنه ی سفید	×	×

۶۴	<i>Lamium amplexicaule</i> L.	گزنه سای ساقه آغوش	×	×
۶۵	<i>Lycopus europaeus</i> L.	پای گرگ، فراسیون آبی	×	×
۶۶	<i>Mentha longifolia</i> (L.) Huds.	پونه دم برگ دار	×	×
۶۷	<i>Scutellaria galericulata</i> L.	بشقابی معمولی	×	×
۶۸	<i>Stachys setifera</i> C.A.Mey.	سنبله ای نیش دار	×	×
۶۹	Liliaceae <i>Allium vineale</i> L.	پیاز خوراکی	×	×
۷۰	<i>Gagea alexeenkoana</i> Misch.	نجم طلایی قفقازی	×	×
۷۱	<i>Muscari neglectum</i> Rech.f.	کلاغک	×	×
۷۲	Lythraceae <i>Lythrum silenoides</i> Boiss. & Noe	خون فام سینلی، خون فام بغدادی	×	×
۷۳	<i>Lythrum salicaria</i> L.	خون فام	×	×
۷۴	Malvaceae <i>Malva neglecta</i> Wallr.	پنیرک معمولی	×	×
۷۵	Onagraceae <i>Epilobium angustifolium</i> L.	علف خربرج، بید علفی غاری، غار بیدی	×	×
۷۶	<i>Epilobium hirsutum</i> L.	بید علفی کرکی	×	×
۷۷	Orchidaceae <i>Dactylorhiza umbrosa</i> (Kar. & Kir.) Nevski	غده انگشتی سایه پسند	×	×
۷۸	<i>Orchis palustris</i> Jacq.	ثعلب باتلاقی	×	×

۷۹	Papilionaceae <i>Astragalus facetus</i> Massoumi & podlech	-	×	×
۸۰	<i>Coronilla varia</i> L.	یونجه باغی، یونجه تاجی	×	×
۸۱	<i>Lotus corniculatus</i> L.	آهوماش زرد، یونجه زرد، یونجه پاکلاغی	×	×
۸۲	<i>Medicago sativa</i> L.	یونجه	×	×
۸۳	<i>Melilotus officinalis</i> (L.) Desr.	یونجه زرد، اکلیل الملک	×	×
۸۴	<i>Ononis spinosa</i> L.	خارخر	×	×
۸۵	<i>Trifolium repens</i> L.	شیدر سفید، شیدر خزنده	×	×
۸۶	Parnasiaceae <i>Parnassia palustris</i> L.	آلاله سفید		×
۸۷	Plantaginaceae <i>Plantago maritima</i> L.	بارهنگ چمن زاری	×	×
۸۸	<i>Plantago lanceolata</i> L.	بارهنگ سر نیزه ای، کاردی	×	×
۸۹	<i>Plantago major</i> L.	بارهنگ	×	×
۹۰	Poaceae <i>Agrostis tenuis</i> Sibth.	علف بوربای موئین	×	×
۹۱	<i>Alopecurus apiatus</i> Ovcz.	دم روباهی کوهسری	×	×
۹۲	<i>Alopecurus arundinaceus</i> Poir.	دم روباهی نی مانند، دم روباهی رونده	×	×
۹۳	<i>Boissiera squarrosa</i> (Banks & Soland.) Eig	-	×	×
۹۴	<i>Bothriochloa ischaemum</i> (L.) Keng	جارو پنجه ای	×	×

۹۵	<i>Bromus danthoniae</i> Trin.	جارو علفی هرز، جارو علفی تالشی	×	×
۹۶	<i>Bromus tectorum</i> L.	جارو علفی بامی، علف بام	×	×
۹۷	<i>Calamagrostis epigejos</i> (L.) Roth	علف نی پر مرغی	×	×
۹۸	<i>Calamagrostis pseudophragmites</i> (Haller f.) Koeler	علف نی	×	×
۹۹	<i>Catabrosa aquatica</i> (L.) P.Beauv.	چمن جویبار، علف جویبار	×	×
۱۰۰	<i>Crypsis alopecuroides</i> Schrad.	نهان سنبل دشتی، نهان سنبل	×	×
۱۰۱	<i>Cynodon dactylon</i> (L.) pers.	مرغ	×	×
۱۰۲	<i>Dactylis glomerata</i> L.	علف باغ	×	×
۱۰۳	<i>Hordeum brevisubulatum</i> Link	جو آسیای مرکزی	×	×
۱۰۴	<i>Hordeum bulbosum</i> L.	جو پیاز دار	×	×
۱۰۵	<i>Hordeum glaucum</i> Steud.	جو هرز	×	×
۱۰۶	<i>Hordeum marinum</i> Huds.	جو شوره زار، جو ساحلی	×	×
۱۰۷	<i>Hordeum violaceum</i> Boiss. Et Huhen.	جو چمن زار، جو بنفش	×	×
۱۰۸	<i>Lophochloa phleoides</i> (Vill.) Rchb.	دم روباهک	×	×
۱۰۹	<i>Phragmites australis</i> Trin. Ex Steud.	نی	×	×
۱۱۰	<i>Poa trivialis</i> L.	چمن معمولی	×	×
۱۱۱	<i>Poa pratensis</i> L.	چمن مرتعی، چمن کتتاکی	×	×
۱۱۲	<i>Polypogon maritimus</i> Willd.	شالی دم ساحلی	×	×

۱۱۳	<i>Puccinellia gigantea</i> (Grossh)	سیاه ناو	×	×
۱۱۴	Polygonaceae <i>Polygonum alpestre</i> C.A.Mey.	هفت بند کوهستانی	×	×
۱۱۵	<i>Polygonum arenastrum</i> Boreau	هفت بند شن دوست	×	×
۱۱۶	<i>Polygonum aviculare</i> L.	علف هفت بند	×	×
۱۱۷	<i>Polygonum lapathifolium</i> L.	هفت بند برگ بیدی، هفت بند برگ ترشکی	×	×
۱۱۸	<i>Polygonum polycnemoides</i> Jaub. & Spach	هفت بند بغدادی	×	×
۱۱۹	<i>Rumex crispus</i> Murb	ترشک موج	×	×
۱۲۰	<i>Rumex dentatus</i> L.	ترشک دندانه دار	×	×
۱۲۱	Potamogetonaceae <i>Potamogeton nodosus</i> Poir.	بارهنگ آبی گره دار	×	×
۱۲۲	<i>Potamogeton lucens</i> L.	بارهنگ آبی درخشان	×	×
۱۲۳	Primulaceae <i>Glaux maritima</i> L.	شیدر شور	×	×
۱۲۴	Ranunculaceae <i>Batrachium trichophyllum</i> (Chaix) Bosch	آلاله آبی موئین	×	×
۱۲۵	<i>Ranunculus arvensis</i> L.	آلاله	×	×
۱۲۶	<i>Ranunculus grandiflorus</i> L.	آلاله گل درشت	×	×
۱۲۷	Rosaceae <i>Potentilla anserina</i> L.	پنجه برگ چمن زاری	×	×
۱۲۸	<i>Potentilla supina</i> L.	پنجه برگ فرشی، پنجه برگ گسترده	×	×
۱۲۹	<i>Potentilla elvendensis</i> Boiss.	پنجه برگ الوندی	×	×

۱۳۰	<i>Sanguisorba minor</i> Scop.	توت روباهی	×	×
۱۳۱	Rubiaceae <i>Galium verum</i> L. subsp. <i>verum</i>	شیر پنیر	×	×
۱۳۲	Scrophulariaceae <i>Veronica anagallis-aquatica</i> L.	سیزاب جویباری	×	×
۱۳۳	<i>Veronica anagalloides</i> Guss.	سیزاب آناگالیسی	×	×
۱۳۴	<i>Veronica hederifolia</i> L.	سیزاب پاپیتال، سیزاب برگ عشقه ای	×	×
۱۳۵	<i>Veronica campylopoda</i> Boiss.	سیزاب پا خمیده	×	×
۱۳۶	Typhaceae <i>Typha angustifolia</i> L.	لویی برگ باریک	×	×
۱۳۷	Urticaceae <i>Urtica dioica</i> L.	گزنه دو پا	×	×
۱۳۸	Violaceae <i>Viola modesta</i> fenzl.	بنفشه فروتن	×	
۱۳۹	Zannichelliaceae <i>Zannichellia palustris</i> L.	یال اسبی	×	×
۱۴۰	Zygophyllaceae <i>Peganum harmala</i> L.	اسفند	×	×
۱۴۱	<i>Tragopogon pterocarpus</i> DC.	شنگ میوه بالدار	×	×

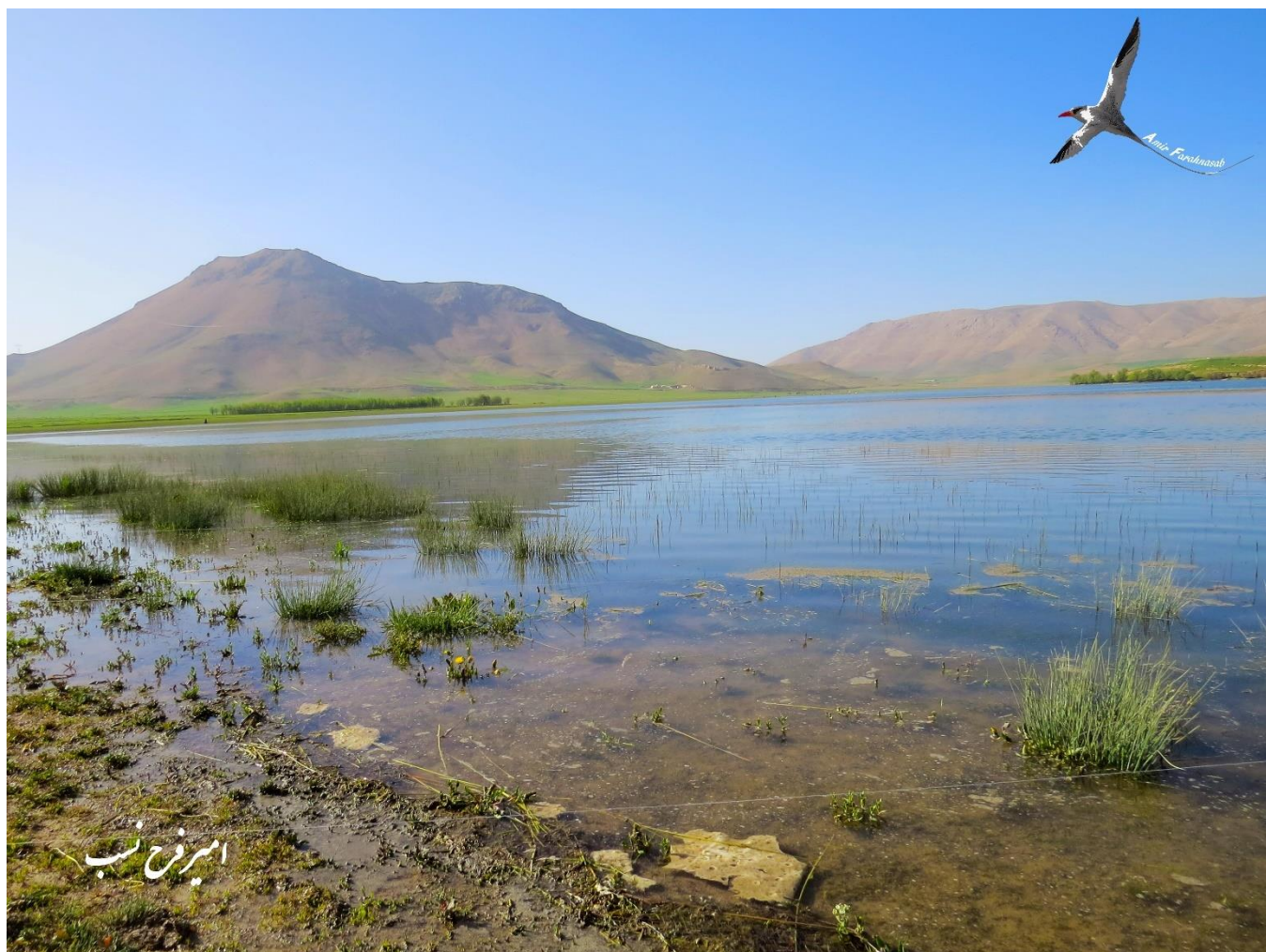
شکل ۱۲: سیمای منظر تالاب چغاخور

شکل ۱۳: سیمای منظر تالاب چغاخور

شکل ۱۴: سیمای منظر تالاب چغاخور

شکل ۱۵: سیمای منظر تالاب چغاخور

شکل ۱۶: سیمای منظر تالاب چغاخور

شکل ۱۷: سیمای منظر تالاب چغاخور

شکل ۱۸: سیمای منظر تالاب چغاخور

لیست پرندگان آبرزی، کنار آبرزی و نیزار تالاب بین‌المللی چغاخور و تالاب گندمان

ردیف	نام فارسی	نام علمی	نام تیره	نام راسته	محل مشاهده
۱	کشیم کوچک	<i>Tachybaptus ruficollis</i>	Podicipedidae	Podicipediformes	چغاخور / گندمان
۲	کشیم بزرگ	<i>Podiceps cristatus</i>	Podicipedidae	Podicipediformes	چغاخور / گندمان
۳	کشیم گردن سیاه	<i>Podiceps nigricollis</i>	Podicipedidae	Podicipediformes	چغاخور / گندمان
۴	باکلان بزرگ	<i>Phalacrocorax carbo</i>	Phalacrocoracidae	Pelecaniformes	چغاخور / گندمان
۵	اگرت کوچک	<i>Egretta garzetta</i>	Ardeidae	Ciconiiformes	چغاخور / گندمان
۶	حواصیل خاکستری	<i>Ardea cinerea</i>	Ardeidae	Ciconiiformes	چغاخور / گندمان
۷	حواصیل ارغوانی	<i>Ardea purpurea</i>	Ardeidae	Ciconiiformes	گندمان
۸	اگرت بزرگ	<i>Casmerodius albus</i>	Ardeidae	Ciconiiformes	چغاخور / گندمان
۹	گاوچرانک	<i>Bubulcus ibis</i>	Ardeidae	Ciconiiformes	گندمان
۱۰	حواصیل زرد	<i>Ardeola ralloides</i>	Ardeidae	Ciconiiformes	گندمان
۱۱	حواصیل شب	<i>Nycticorax nycticorax</i>	Ardeidae	Ciconiiformes	چغاخور / گندمان
۱۲	بوتیمار کوچک	<i>Ixobrychus minutus</i>	Ardeidae	Ciconiiformes	گندمان
۱۳	بوتیمار	<i>Botaurus stellaris</i>	Ardeidae	Ciconiiformes	گندمان
۱۴	لک لک سفید	<i>Ciconia ciconia</i>	Ciconiidae	Ciconiiformes	گندمان
۱۵	اکراس سیاه	<i>Plegadis falcinellus</i>	Threskiornithidae	Ciconiiformes	گندمان
۱۶	کفچه نوک	<i>Platalea leucorodia</i>	Threskiornithidae	Ciconiiformes	چغاخور / گندمان
۱۷	فلامینگوی بزرگ	<i>Phoenicopterus ruber</i>	Phoenicopteridae	Phoenicopteriformes	چغاخور / گندمان
۱۸	قوی گنگ	<i>Cygnus olor</i>	Anatidae	Anseriformes	گندمان
۱۹	غاز پیشانی سفید	<i>Anser albifrons</i>	Anatidae	Anseriformes	گندمان
۲۰	غاز پیشانی سفید کوچک	<i>Anser erythropus</i>	Anatidae	Anseriformes	چغاخور / گندمان
۲۱	آنقوت	<i>Tadorna ferruginea</i>	Anatidae	Anseriformes	گندمان
۲۲	غاز خاکستری	<i>Anser anser</i>	Anatidae	Anseriformes	چغاخور / گندمان
۲۳	اردک ارده ای	<i>Anas strepera</i>	Anatidae	Anseriformes	چغاخور / گندمان
۲۴	خوتکا	<i>Anas crecca</i>	Anatidae	Anseriformes	چغاخور / گندمان

چغاخور / گندمان	Anseriformes	Anatidae	<i>Anas platyrhynchos</i>	اردک سرسبز	۲۵
گندمان	Anseriformes	Anatidae	<i>Anas acuta</i>	فیلوش	۲۶
گندمان	Anseriformes	Anatidae	<i>Anas querquedula</i>	خوتکا ابروسفید	۲۷
چغاخور / گندمان	Anseriformes	Anatidae	<i>Anas clypeata</i>	اردک نوک پهن	۲۸
گندمان	Anseriformes	Anatidae	<i>Marmaronetta angustirostris</i>	اردک مرمری	۲۹
چغاخور / گندمان	Anseriformes	Anatidae	<i>Aythya ferina</i>	اردک سرحنائی	۳۰
گندمان	Anseriformes	Anatidae	<i>Aythya nyroca</i>	اردک بلوطی	۳۱
گندمان	Anseriformes	Anatidae	<i>Aythya fuligula</i>	اردک سیاه کاکل	۳۲
گندمان	Anseriformes	Anatidae	<i>Mergus serrator</i>	مرگوس کاکلی	۳۳
چغاخور	Anseriformes	Anatidae	<i>Oxyura leucocephala</i>	اردک سرسفید	۳۴
گندمان	Accipitriformes	Accipitridae	<i>Haliaeetus albicilla</i>	عقاب دریایی دم سفید	۳۵
گندمان	Accipitriformes	Accipitridae	<i>Circus aeruginosus</i>	سنقر تالابی	۳۶
چغاخور / گندمان	Gruiformes	Gruidae	<i>Grus grus</i>	درنا	۳۷
گندمان	Gruiformes	Rallidae	<i>Rallus aquaticus</i>	یلوه آبی	۳۸
گندمان	Gruiformes	Rallidae	<i>Porzana parva</i>	یلوه کوچک	۳۹
گندمان	Gruiformes	Rallidae	<i>Porzana pusilla</i>	یلوه نوک سبز	۴۰
گندمان	Gruiformes	Rallidae	<i>Porzana porzana</i>	یلوه خالدار	۴۱
چغاخور / گندمان	Gruiformes	Rallidae	<i>Gallinula chloropus</i>	چنگر نوک سرخ	۴۲
چغاخور / گندمان	Gruiformes	Rallidae	<i>Fulica atra</i>	چنگر	۴۳
چغاخور / گندمان	Charadriiformes	Recurvirostridae	<i>Himantopus himantopus</i>	چوب پا	۴۴
گندمان	Charadriiformes	Recurvirostridae	<i>Recurvirostra avosetta</i>	آووست (نوک خنجری)	۴۵
چغاخور / گندمان	Charadriiformes	Glareolidae	<i>Glareola pratincola</i>	گلاریول بال سرخ	۴۶
گندمان	Charadriiformes	Charadriidae	<i>Vanellus vanellus</i>	خروس کولی	۴۷
گندمان	Charadriiformes	Charadriidae	<i>Vanellus leucurus</i>	خروس کولی دم سفید	۴۸
گندمان	Charadriiformes	Charadriidae	<i>Vanellus gregarius</i>	خروس کولی دشتی	۴۹

				(ابرو سفید)	
گندمان	Charadriiformes	Charadriidae	<i>Pluvialis apricaria</i>	سلیم طلائی	۵۰
چغاخور / گندمان	Charadriiformes	Charadriidae	<i>Charadrius dubius</i>	سلیم طوقی کوچک	۵۱
گندمان	Charadriiformes	Scolopacidae	<i>Calidris ruficollis</i>	تلیله گردن سرخ	۵۲
گندمان	Charadriiformes	Scolopacidae	<i>Calidris minuta</i>	تلیله کوچک	۵۳
گندمان	Charadriiformes	Scolopacidae	<i>Calidris temminckii</i>	تلیله دم سفید	۵۴
گندمان	Charadriiformes	Scolopacidae	<i>Calidris ferruginea</i>	تلیله بلوطی	۵۵
گندمان	Charadriiformes	Scolopacidae	<i>Limicola falcinellus</i>	تلیله نوک پهن	۵۶
گندمان	Charadriiformes	Scolopacidae	<i>Philomachus pugnax</i>	آبچلیک شکیل	۵۷
گندمان	Charadriiformes	Scolopacidae	<i>Arenaria interpres</i>	سنگ گردان	۵۸
گندمان	Charadriiformes	Scolopacidae	<i>Xenus cinereus</i>	آبچلیک نوک سر بالا	۵۹
گندمان	Charadriiformes	Scolopacidae	<i>Actitis hypoleucos</i>	آبچلیک آوازخوان	۶۰
چغاخور / گندمان	Charadriiformes	Scolopacidae	<i>Tringa totanus</i>	آبچلیک پاسرخ	۶۱
گندمان	Charadriiformes	Scolopacidae	<i>Tringa ochropus</i>	آبچلیک تک زی	۶۲
گندمان	Charadriiformes	Scolopacidae	<i>Tringa glareola</i>	آبچلیک خالدار	۶۳
چغاخور / گندمان	Charadriiformes	Scolopacidae	<i>Gallinago gallinago</i>	پاشلک معمولی	۶۴
چغاخور / گندمان	Charadriiformes	Scolopacidae	<i>Limosa limosa</i>	گیلان شاه دم سیاه (گیلان شاه بال سفید)	۶۵
چغاخور / گندمان	Charadriiformes	Scolopacidae	<i>Numenius arquata</i>	گیلان شاه بزرگ	۶۶
چغاخور / گندمان	Charadriiformes	Scolopacidae	<i>Phalaropus lobatus</i>	فالاروپ گردن سرخ	۶۷
گندمان	Charadriiformes	Stercorariidae	<i>Stercorarius parasiticus</i>	اسکوا ی قطبی	۶۸
چغاخور / گندمان	Charadriiformes	Laridae	<i>Larus cachinnans</i>	کاکایی خزری	۶۹
گندمان	Charadriiformes	Laridae	<i>Larus fuscus</i>	کاکایی پشت سیاه کوچک	۷۰
چغاخور	Charadriiformes	Laridae	<i>Larus ichthyaetus</i>	کاکایی بزرگ (کاکایی سرسیاه بزرگ)	۷۱

چفاخور / گندمان	Charadriiformes	Laridae	<i>Larus ridibundus</i>	کاکایی سرسیاه	۷۲
چفاخور / گندمان	Charadriiformes	Laridae	<i>Larus genei</i>	کاکایی صورتی	۷۳
چفاخور / گندمان	Charadriiformes	Sternidae	<i>Sterna hirundo</i>	پرستوی دریایی معمولی	۷۴
چفاخور / گندمان	Charadriiformes	Sternidae	<i>Sterna repressa</i>	پرستوی دریایی تیره	۷۵
چفاخور	Charadriiformes	Sternidae	<i>Chlidonias hybrida</i>	پرستوی دریایی گونه سفید	۷۶
چفاخور	Charadriiformes	Sternidae	<i>Chlidonias leucopterus</i>	پرستوی دریایی بال سفید	۷۷
چفاخور / گندمان	Coraciiformes	Alcedinidae	<i>Alcedo atthis</i>	ماهی خورک کوچک	۷۸
چفاخور / گندمان	Coraciiformes	Alcedinidae	<i>Ceryle rudis</i>	ماهی خورک ابلق	۷۹
چفاخور / گندمان	Passeriformes	Motacillidae	<i>Anthus spinoletta</i>	پی پت تالابی	۸۰
گندمان	Passeriformes	Sylviidae	<i>Acrocephalus melanopogon</i>	سسک ابرو سفید	۸۱
گندمان	Passeriformes	Sylviidae	<i>Acrocephalus schoenobaenus</i>	سسک جگنزار (سسک تالابی راه راه)	۸۲
گندمان	Passeriformes	Sylviidae	<i>Acrocephalus agricola</i>	سسک شالیزار	۸۳
چفاخور / گندمان	Passeriformes	Sylviidae	<i>Acrocephalus scirpaceus</i>	سسک تالابی معمولی	۸۴
چفاخور / گندمان	Passeriformes	Sylviidae	<i>Acrocephalus arundinaceus</i>	سسک تالابی بزرگ	۸۵
گندمان	Passeriformes	Emberizidae	<i>Emberiza schoeniclus</i>	زردپره ی تالابی	۸۶

لیست پستانداران تالاب بین المللی چغاقور، تالاب گندمان و حواشی

ردیف	نام فارسی	نام علمی	نام خانواده	نام راسته	محل مشاهده
۱	گرگ	<i>Canis lupus</i>	Canidae	Carnivora	چغاقور / گندمان
۲	شغال	<i>Canis aureus</i>	Canidae	Carnivora	چغاقور / گندمان
۳	روباه معمولی	<i>Vulpes vulpes</i>	Canidae	Carnivora	چغاقور / گندمان
۴	راسو	<i>Mustela nivalis</i>	Mustelidae	Carnivora	گندمان
۵	خارپشت گوش بلند	<i>Hemiechinus auritus</i>	Erinaceidae	Erinaceomorpha	چغاقور / گندمان
۶	پایکا	<i>Ochotona rufescens</i>	Ochotonidae	Lagomorpha	چغاقور / گندمان

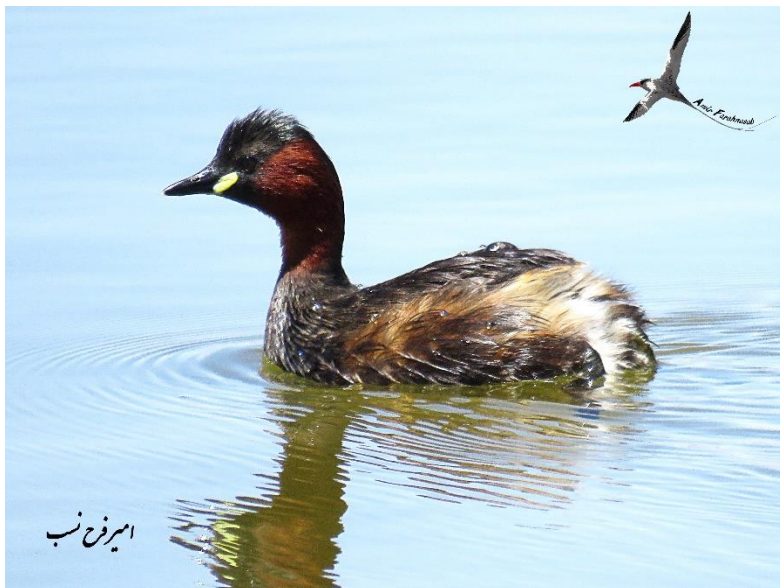
لیست خزندگان در تالاب بین‌المللی چغاخور، تالاب گندمان و حواشی

ردیف	نام فارسی	نام علمی	نام خانواده	نام زیر راسته	محل مشاهده
۱	آگامای پولک درشت	<i>Laudakia nupta</i>	Agamidae	Sauria	چغاخور / گندمان
۲	آگامای قفقازی	<i>Paralaudakia caucasia</i>	Agamidae	Sauria	چغاخور / گندمان
۳	آگامای ریز پولک	<i>Paralaudakia microlepis</i>	Agamidae	Sauria	چغاخور / گندمان
۴	آگامای پولک شاخی	<i>Trapelus lessonae</i>	Agamidae	Sauria	چغاخور
۵	سوسمار مارچشم	<i>Ophisops elegans</i>	Lacertidae	Sauria	چغاخور
۶	اسکینک علفزار طلایی	<i>Trachylepis aurata</i>	Scincidae	Sauria	چغاخور / گندمان
۷	مار چلیپر	<i>Natrix tessellata</i>	Colubridae	Serpentes	گندمان
۸	لاک پشت برکه‌ای خزری	<i>Mauremys caspica</i>	Geoemydidae	Testudines	چغاخور / گندمان
۹	لاک پشت مهمیزدار	<i>Testudo graeca</i>	Testudinidae	Testudines	گندمان

لیست دوزیستان در تالاب بین المللی چغاخور و تالاب گندمان

ردیف	نام فارسی	نام علمی	نام خانواده	نام راسته	محل مشاهده
۱	قورباغه‌ی مردابی معمولی	<i>Pelophylax ridibundus</i>	Ranidae	Anura	چغاخور / گندمان

پڼدگان

کشیم کوچک

نام انگلیسی: Little Grebe

نام علمی: *Tachybaptus ruficollis*

راسته: Podicipediformes

تیره: Podicipedidae

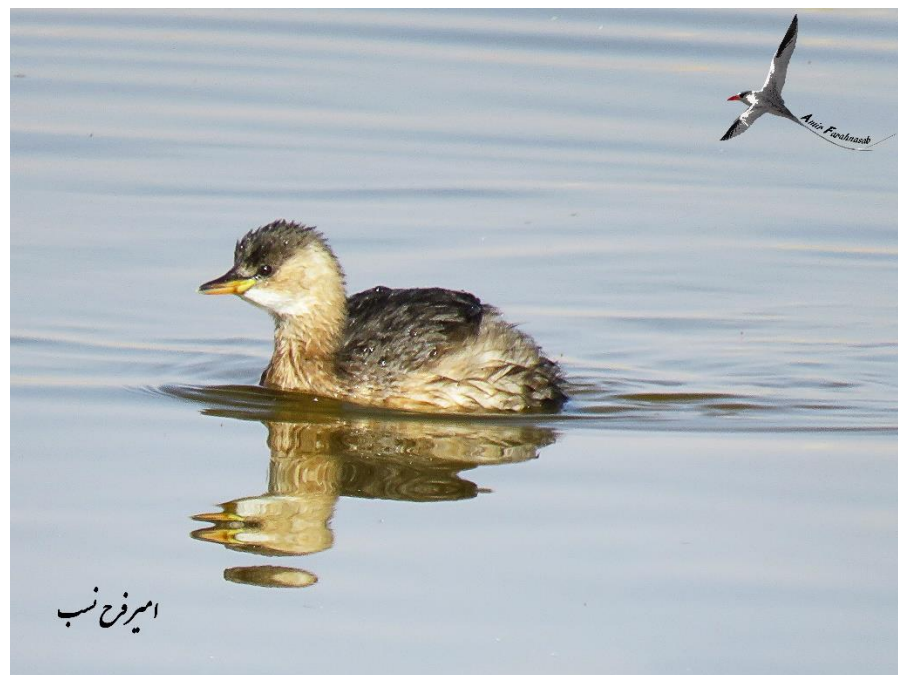
فصول مشاهده: چهار فصل

رده تهدید:

مشخصات کلی پرنده: این پرنده، ۲۷ سانتی متر طول دارد (کوچکترین پرنده از تیره ی کشیمیان است). منقار و گردنش از سایر کشیم ها کوتاه تر و کلفت تر است. پر و بال این پرنده در تابستان ها قهوه ای تیره است که در کناره های گردن دو لکه ی بزرگ، به رنگ قرمز بلوطی دیده می شود. در این فصل، سر و پشت این پرنده سیاه است. در زمستان ها، پر و بال بسیار کمرنگ، گلو سفید و گردن نخودی رنگ است. جوجه های این پرنده پر رنگ اند و روی سرشان طرح مشخصی از رگه های سفید دیده می شود. پروازش با بال های سریع، در ارتفاع پایین، نزدیک سطح آب، انجام می گیرد. نرو ماده، همشکل اند. اغلب از حشرات، نرم تنان، سخت پوستان، لارو دوزیستان و ماهی های کوچک تغذیه می کند. جوجه آوری، از اواسط فروردین تا اواسط تیر و با تشکیل قلمرو در پیکره های آبی، آغاز می شود. تک همسر است و آشیانه اش، کپه ای از گیاهان آبرزی و معمولاً ۴ تا ۶ تخم نیمه بیضی، صاف، سفید و کمرنگ می گذارد.

زیستگاه: این پرنده؛ در آبگیرها، دریاچه ها، تالاب ها و مانداب ها به سر برده و همان جا نیز تولید مثل می کند.

مشاهده: گندمان / چغاخور

مهاجر / مقیم: مقیم

وضعیت حفاظتی: در فهرست پرندگان

حمایت شده ی جهانی و ملی قرار ندارد.

کشیم بزرگ

نام انگلیسی: Great Crested Grebe

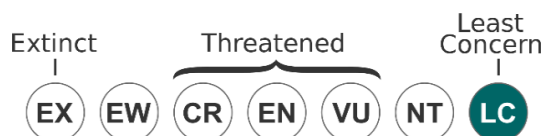
نام علمی: *Podiceps cristatus*

راسته: Podicipediformes

تیره: Podicipedidae

فصول مشاهده: چهار فصل

رده تهدید:

مشخصات کلی پرنده: این پرنده، ۴۹ سانتی متر طول دارد و از دیگر کشیمیان بزرگتر است. منقارش قرمز صورتی است و گردنی باریک دارد. پشت گردن و روتنه خاکستری مایل به قهوه ای است. در فصل تولید مثل، روی سرش دو کاکل بلند و تیره رنگ مشاهده می شود که اطراف آن را طره سیاه بلوطی پوشانده و داخل این طره تا حاشیه ی صورت، قرمز بلوطی است. حاشیه ی چشمان و زیر گلو ی این پرنده سفید است. در زمستان ها، سر و گلو سفید است و روی سرش کاکل تیره رنگی به حالت خوابیده مشاهده می شود. در نگاه اول، بدون دم به نظر می آید. هنگام شنا کردن روی آب، بدن کشیده اش اندکی در آب فرو رفته و گردنش را به حالت افراشته نگه می دارد. جثه ی بزرگتر، گردن باریک تر و منقار صورتی رنگش، این پرنده را از کشیم گردن سرخ متمایز می کند. همچنین در پرواز، شاهپرها ی ثانوی و لکه ی بزرگ و سفید رنگ پیش بالش به وضوح دیده می شود. به طور عمده، از ماهی ها و به میزان کمتر، از بی مهره های آبزی تغذیه می کند. جوجه آوری، از اواسط فروردین و با تشکیل قلمرو در دریاچه های آب شیرین و شور و در رودخانه های آرام، دارای پوشش گیاهی حاشیه ای از جمله تالاب ها و خصوصاً تالاب گندمان و چغاخور، آغاز می شود. تک همسر است و آشیانه اش کپه ای از گیاهان آبزی می باشد. معمولاً ۴ تخم بیضی کشیده، صاف، به رنگ گچی مات می گذارد.

زیستگاه: این پرنده؛ اغلب در دریاچه های آب شیرین، آبگیرها و مصب هایی که دارای پوشش گیاهی است به سر برده و لابلای پوشش های نیزاری تولید مثل می کند. در تالاب گندمان و چغاخور، مقیم است و زادآوری دارد.

مشاهده: گندمان / چغاخور

مهاجر / مقیم: مقیم

وضعیت حفاظتی: در فهرست پرندگان حمایت شده ی جهانی و ملی قرار ندارد.

کشیم گردن سیاه

نام انگلیسی: Black-necked Grebe

نام علمی: *Podiceps nigricollis*

راسته: Podicipediformes

تیره: Podicipedidae

فصول مشاهده: چهار فصل

رده تهدید:

مشخصات کلی پرنده: این پرنده، ۳۱ سانتی متر طول دارد. در فصل تولید مثل سر، گردن و گوش، به رنگ سیاه است و گوشپره‌های طلایی بادبزنی ماندنی دارد. روتنه سیاه است و حاشیه‌ی شکم به رنگ بلوطی دیده می‌شود. در زمستان، سر، تارک و پشت گردن سیاه رنگ. روتنه، قهوه ای مایل به سیاه و زیر تنه، به رنگ سفید دیده می‌شود. در زیر چشم‌ها و گلوی این پرنده، لکه‌ی مشخص سفیدی مشاهده می‌شود که تا پشت چشم‌ها امتداد دارد. عمدتاً از حشرات و لاروها و گاهی نیز حلزون‌ها، سخت پوستان، دوزیستان و ماهی‌های کوچک، تغذیه می‌کند. جوجه‌آوری، از اواخر فروردین، در دریاچه‌های آب شیرین و کم عمق، در پوشش ملایم نی‌ها و جگن‌ها از جمله از نیزارهای تالاب گندمان، و به صورت کلنی آغاز می‌شود. تک همسر است، آشیانه‌اش کپه‌ای از گیاهان آبرزی و معمولاً بین ۳ تا ۵ تخم بیضی، به رنگ سفید گچی می‌گذارد.

زیستگاه: این پرنده؛ در تالاب‌ها، برکه‌های نسبتاً عمیق و نواحی باتلاقی دارای پوشش گیاهی، تولید مثل کرده و زمستان‌ها، در دریاچه‌ها و آب‌های ساحلی به سر می‌برد. در تالاب گندمان و چغاخور مقیم است و زادآوری دارد.

مشاهده: گندمان / چغاخور

مهاجر / مقیم: مقیم

وضعیت حفاظتی: در فهرست

پرندگان حمایت شده‌ی جهانی و ملی

قرار ندارد.

باکلان بزرگ

نام انگلیسی: Great cormorant

نام علمی: *Phalacrocorax carbo*

راسته: Pelecaniformes

تیره: Phalacrocoracidae

فصول مشاهده: پاییز و زمستان

رده تهدید:

مشخصات کلی پرنده: این پرنده، ۹۰ سانتی متر طول دارد. از پرندگان بزرگ آبی است. انتهای منقارش قلاب مانند و بدنش سیاه رنگ است و در سطح خارجی ران، لکه ی بزرگ سفیدی دیده می شود. زیر گلو و چانه اش سفید و قسمت بدون پر گلویش، زرد رنگ است. روتنه قهوه ای تیره، دم سیاه و پاهایش پرده دار است. هنگام استراحت، راست و کشیده روی صخره ها می نشیند و پاهایش را نیمه باز نگه می دارد. هنگام شنا، شبیه غواص ها بدنش را بیشتر از حد معمول در آب قرار داده، اما گردن را راست و منقارش را اندکی رو به بالا نگه می دارد. پروازش نسبتاً سریع و به صورت گروهی و به شکل «۸» انجام می گیرد. در فصل تولید مثل سر و گردن تعدادی از آنها به طور کامل سفید می شود. به طور عمده از ماهی ها تغذیه می کند. جوجه آوری، از اوایل فروردین و با تشکیل کلنی در درختزارها یا نیزارهای حاشیه ی پیکره های آبی آغاز می شود. تک همسر است و آشیانه اش، توده ای از سرشاخه ها و علفهای دریایی است. معمولاً ۳ تا ۴ تخم بیضی، کشیده، به رنگ آبی کم رنگ گچی می گذارد.

زیستگاه: این پرنده؛ در سواحل دریاها، خورها، دریاچه های ساحلی و آب های داخل خشکی به سر می برد و روی درختان آشیانه می سازد. در تالاب گندمان و چغاخور به صورت مهاجر عبوری دیده می شود و گاهی اقامت کوتاه دارد.

مشاهده: گندمان / چغاخور

مهاجر / مقیم: مهاجر

وضعیت حفاظتی: در فهرست

پرندگان حمایت شده ی جهانی و

ملی قرار ندارد.

اگرت کوچک

نام انگلیسی: Little Egret

نام علمی: *Egretta garzetta*

راسته: Ciconiiformes

تیره: Ardeidae

فصول مشاهده: چهار فصل

رده تهدید:

مشخصات کلی پرنده: این پرنده، ۶۰ سانتی متر طول دارد. حوایلی کوچک و سفید رنگ است. منقار بزرگ و سیاه رنگ، پاها نیز سیاه رنگ است (به جز انگشتانش که زرد رنگ است و هنگام پرواز به آسانی دیده می شوند). پرنده ی بالغ، در تابستان و هنگام تولید مثل، کاکل درازی به حالت آویخته دارد و پرهای شانه اش بلند بوده و به صورت آویخته در عقب بدن مشاهده می شود. در پرنده ی نابالغ، پاها به رنگ قهوه ای مایل به سبز، با قاعده ی صورتی دیده می شود. احتمال اینکه با شکل سفید حوایل ساحلی اشتباه شود و جود دارد. بیشتر از ماهی ها و دوزیستان کوچک، حشرات و لارو آنها، همچنین سخت پوستان، مارمولک ها، کرم ها و حلزون ها، پستانداران کوچک و مارها تغذیه می کند. امیر فرح نسب در تالاب گندمان، تغذیه ی اگرت کوچک از مار چلیپرا را رکورد و مشاهده کرده است. جوجه آوری، از اواسط اردیبهشت و با تشکیل کلنی، در حاشیه ی تالاب ها و رودخانه ها آغاز می شود. تک همسر است و آشیانه اش، کاسه ای و کم عمق از سرشاخه های نازک گیاهان می باشد. معمولاً ۴ تخم بیضی، صاف، آبی متمایل به سبز کم رنگ می گذارد.

زیستگاه: این پرنده؛ در سواحل دریاها، کنار رودخانه ها، باتلاق ها و آب های باز و کم عمق به سر برده و در میان نیزارها یا روی درختان تولید مثل می کند. در تالاب گندمان و چغاخور، به آسانی قابل مشاهده می باشد.

مشاهده: گندمان / چغاخور

مهاجر / مقیم: مقیم

وضعیت حفاظتی: در فهرست پرندگان حمایت شده ی ایران قرار دارد و دارای ارزش حفاظتی است.

حواصیل خاکستری

نام انگلیسی: Grey Heron

نام علمی: *Ardea cinerea*

راسته: Ciconiiformes

تیره: Ardeidae

فصول مشاهده: چهار فصل

رده تهدید:

مشخصات کلی پرنده: این پرنده، ۹۳ سانتی متر طول دارد. پر و بالش خاکستری و سر و گردنش سفید است. نوار چشمی نسبتاً پهن و سیاه رنگی دارد که تا انتهای کاکل و پس سرش امتداد دارد. منقارش نسبتاً بزرگ، قوی و زرد رنگ است و در جلوی گردنش، دو ردیف خط چین سیاه دیده می شود که تا ابتدای شکم سفید رنگش امتداد دارد. روتنه، خاکستری آبی است و روی سرشانه هایش دو لکه ی سیاه رنگ مشاهده می شود. پاها بلند و به رنگ زرد صورتی مایل به قهوه ای است. حواصیل خاکستری، مدت های طولانی در داخل آب های کم عمق یا کنار آب، بدون حرکت می ایستد و گردنش را راست نگه می دارد. پروازش پر توان و آرام است. با بال زدن های آهسته و پردامنه، هنگام پرواز سر را عقب و بین شانه ها و پاها را کشیده نگه می دارد. بیشتر از ماهی ها، دوزیستان، پستانداران کوچک، حشرات، خزندگان و گاهی نیز از سخت پوستان، نرم تنان، کرم ها، پرندگان و مواد گیاهی، تغذیه می کند. جوجه آوری از اواسط اسفند و با تشکیل کلنی، گاهی به تنهایی در نیزارها و درختزارها و یا صخره های حاشیه ی پیکره های آبی آغاز می شود. تک همسر است. آشیانه اش، کپه ای بزرگ، از سرشاخه ها و نی ها است. معمولاً ۳ تا ۵ تخم بیضی صاف، آبی مایل به سبز می گذارد.

زیستگاه: این پرنده؛ در سواحل دریاها، تالاب ها و رودخانه ها به سر برده و روی درخت ها و نیزارها آشیانه ساخته و تولید مثل می کند. زمستان ها، نسبتاً فراوان است. در تالاب گندمان و چغاخور، به آسانی قابل مشاهده می باشد.

مشاهده: گندمان / چغاخور

مهاجر / مقیم: مقیم

وضعیت حفاظتی: در فهرست پرندگان حمایت شده ی ایران قرار دارد و دارای ارزش حفاظتی است.

حواصیل ارغوانی

نام انگلیسی: Purple Heron

نام علمی: *Ardea purpurea*

راسته: Ciconiiformes

تیره: Ardeidae

فصول مشاهده: چهار فصل

رده تهدید:

مشخصات کلی پرنده: این پرنده، ۸۰ سانتی متر طول دارد. بال‌ها و اندازه‌ی بدنش کوچکتر و تیره‌تر از حواصیل خاکستری است. سری بزرگ، گردنی باریک و دراز و مارمانند دارد. روتنه، خاکستری پررنگ است و پرهای بلوطی روشنی در پشتش مشاهده می‌شود. سر و گردن قرمز بلوطی است و کاکل سیاهی روی سر دارد و رگه‌های سیاهی که از زیر چشمان تا پس گردن و از بالای گلو تا دو طرف گردن امتداد دارد، در این پرنده مشاهده می‌شود. چانه و گونه سفید و سینه‌اش بلوطی است که رگه‌های عمودی سیاه رنگی در آن دیده می‌شود. شکم، سیاه‌رنگ و پاهایش سبز مایل به زرد خاکستری است. رنگ پرنده‌ی نابالغ، قهوه‌ای کمرنگ است. بیشتر از ماهی‌ها و حشرات و به مقدار کم، از پستانداران کوچک، دوزیستان و مارهای آبی، مارمولک‌ها و به ندرت از پرندگان، سخت‌پوستان، نرم‌تنان و عنکبوت‌ها تغذیه می‌کند. جوجه‌آوری، از اواسط فروردین تا اردیبهشت و با تشکیل کلنی‌های پراکنده، در نزارهای انبوه آغاز می‌شود. تک‌همسر است و آشیانه‌اش کپه‌ای از ساقه‌های خشک نی و لویی، روی بوته‌های کوتاه یا درختان بنا می‌کند. معمولاً ۴ تا ۵ تخم بیضی، صاف، آبی مایل به سبز می‌گذارد.

زیستگاه: این پرنده؛ در باتلاق‌ها، نزارهای انبوه، سواحل و آبگیرهای پر گیاه و به ندرت روی درختان دیده می‌شود. تابستان‌ها فراوان است. به طور دسته جمعی و گاهی همراه گونه‌های دیگر در نزارها و به طور اتفاقی روی بوته‌ها آشیانه می‌سازد. به تعداد اندک در تالاب گندمان قابل مشاهده است.

مشاهده: گندمان

مهاجر / مقیم: مقیم

وضعیت حفاظتی: در فهرست پرندگان حمایت شده‌ی ایران قرار دارد و دارای ارزش حفاظتی است.

اگر ت بزرگ

نام انگلیسی: Great White Egret

نام علمی: *Casmerodius albus*

راسته: Ciconiiformes

تیره: Ardeidae

فصول مشاهده: چهار فصل

رده تهدید:

مشخصات کلی پرنده: اندازه ی اگر ت (حواصیل) سفید بزرگ، ۸۸ سانتی متر است. پرنده ای با پر و بال سفید یکدست که از هر حواصیل یا اگر ت سفید دیگری بزرگتر است. گردنش خیلی دراز، باریک و زاویه دار می باشد و کاکل مشخصی ندارد. منقارش یا زرد یکدست و یا قسمتی از نوک آن سیاه است. پاهایش تماماً سیاه مایل به سبز می باشد (اگر ت کوچک پنجه های زرد رنگ دارد). در فصل زاد و ولد، بخش بالایی پاها، نارنجی مایل به صورتی است و پرهای شانهاش رشد زیادی پیدا می کند و به صورت شل آویخته ای در می آید که از حد دم تجاوز می کند. تولید مثل اگر ت ها در تالاب های باتلاقی کشورهای گرمسیری صورت می گیرد و آنها آشیانه های خود را به صورت کلنی و اغلب در کنار دیگر پرندگان آبرزی روی درختان یا درختچه ها می سازند. به طور عمده، از ماهی و حشرات کوچک و در مناطق خشک تر، از پستانداران و حشرات خشکی زی، همچنین از مارمولک ها، نرم تنان و جوجه ی پرندگان تغذیه می کنند. جوجه آوری، از اواسط فروردین و با تشکیل کلنی در دریاچه های آب شیرین با پوشش گیاهی متراکم حاشیه ای و تالاب هایی با نیزارهای بزرگ است. تک همسر است، آشیانه اش کپه ای انبوه از ساقه های خشک نی می باشد. معمولاً بین ۳ تا ۴ تخم بیضی، صاف، آبی کمرنگ می گذارد.

زیستگاه: این پرنده؛ در تالاب ها، کنار آب ها و سواحل به سر برده و در میان نیزارها یا روی درختان تولید مثل می کند. تمامی فصول در تالاب گندمان و چغاخور، به آسانی و به تعداد اندک قابل مشاهده می باشد.

مشاهده: گندمان / چغاخور

مهاجر / مقیم: مقیم

وضعیت حفاظتی: در فهرست پرندگان حمایت شده ی ایران قرار دارد و دارای ارزش حفاظتی است.

گاوپرانک

نام انگلیسی: Cattle Egret

نام علمی: *Bubulcus ibis*

راسته: Ciconiiformes

تیره: Ardeidae

فصول مشاهده: چهار فصل

رده تهدید:

مشخصات کلی پرنده: این پرنده، ۵۰ سانتی متر طول دارد و نسبتاً کوچک و سفید رنگ است. نرها از ماده‌ها بزرگتر، اما کم و بیش همشکل اند. با مناطق چمنزار خو گرفته و به طور گروهی در اطراف گاوها دیده می‌شوند کوچکتر از اگرک کوچک است، اما گردنی کوتاه و کلفت تر دارد. منقار کوتاه و زرد رنگ، گلو اندکی برجسته و پاها سیاه رنگ است. زمستان‌ها، سفید رنگ با منقار مایل به قهوه ای دیده می‌شود. از فاصله ی نزدیک، به واسطه ی پره‌های دراز نخودی رنگ روی تارک، سینه و جبهه، قابل تشخیص است. در فصل تولید مثل، تاج، پشت و سینه به رنگ نارنجی مایل به نخودی در آمده و منقار قرمز می‌شود. عمدتاً در میان گله‌ی گاوهاست و از کنه‌های روی بدن گاوها تغذیه می‌کند. بیشتر از حشراتی نظیر ملخ‌ها، قاب‌بال‌ها و پولک‌بال‌ها و به مقدار کمتر از نرم‌تنان، خزندگان و حتی پستانداران کوچک، تغذیه می‌کند. جوجه‌آوری، از اواسط فروردین تا اواسط اردیبهشت و با تشکیل کلنی، در درختزارها، نزارها و بوته‌زارها، آغاز می‌شود. تک‌همسر است و آشیانه‌اش، کپه‌ای از ساقه‌های نی و شاخه‌های درختان است. معمولاً ۴ تا ۶ تخم بیضی، صاف، آبی‌خیلی کم رنگ می‌گذارد.

زیستگاه: کمتر از حواصیل‌های دیگر به آب وابستگی نشان می‌دهد. معمولاً در حال تغذیه، همراه با گله‌های گاو در علفزارها، باتلاق‌ها و فضای باز و خشک دیده می‌شود. در زمین‌های اطراف تالاب گندمان، قابل مشاهده است.

مشاهده: گندمان

مهاجر / مقیم: مقیم

وضعیت حفاظتی: در فهرست پرندگان حمایت شده ی ایران قرار دارد و دارای ارزش حفاظتی است.

حواصیل زرد

نام انگلیسی: Squacco Heron

نام علمی: *Ardeola ralloides*

راسته: Ciconiiformes

تیره: Ardeidae

فصول مشاهده: بهار

رده تهدید:

مشخصات کلی پرنده: این پرنده، ۴۵ سانتی متر طول دارد و کوچکترین حواصیل در میان انواع سفید آن در ایران است. شبیه به بوتیمار کوچک است. بدنش نخودی کمرنگ است، اما در پرواز، بال هایش به رنگ سفید دیده می شود. کاکل دراز و آویخته اش به رنگ طلایی مایل به سفید است و خطوط سیاه و سفیدی در سر و گردن دارد. روتنه، قهوه ای مایل به زرد چرکی، دم کوتاه و سفید و پاهایش سبز است، اما در زمان تولید مثل صورتی رنگ می شود. متقار، بلند و آبی رنگ، اما نوک آن سیاه است. بسیار شبیه حواصیل هندی است و نابالغان در پرواز، با یکدیگر اشتباه می شوند. معمولاً از حشرات، دوزیستان و ماهی های کوچک تغذیه می کند. جوجه آوری، از اواخر اردیبهشت، تا اواسط خرداد و با تشکیل کلنی، از پوشش گیاهی حاشیه ی تالاب های آب شیرین، آغاز می شود. تک همسر است و آشیانه اش کپه ای از ساقه های نی و شاخه های درختان است. معمولاً ۴ تا ۶ تخم بیضی، صاف، آبی مایل به سبز کمرنگ می گذارد.

زیستگاه: این پرنده؛ در تالاب ها و حواشی رودخانه ها به سر برده و به صورت انفرادی و پراکنده در میان نیزارها، روی بوته ها و درخت ها آشیانه می سازد. در تالاب گندمان به صورت مهاجر عبوری و اقامت موقت دیده می شود.

مشاهده: گندمان

مهاجر / مقیم: مهاجر

وضعیت حفاظتی: در فهرست پرندگان حمایت شده ی ایران قرار دارد و دارای ارزش حفاظتی است.

کرامت حافظی بیرگانی

حواصیل شب

نام انگلیسی: Black-crowned Night Heron

نام علمی: *Nycticorax nycticorax*

راسته: Ciconiiformes

تیره: Ardeidae

فصول مشاهده: بهار

رده تهدید:

مشخصات کلی پرنده: این پرنده، ۶۰ سانتی متر طول دارد. در پرنده ی بالغ، روتنه خاکستری مایل به آبی، شانه و پشت سیاه، سر و پس سر، سیاه و زیر تنه، سفید است. منقارش کلفت و محکم و به رنگ سیاه، چشم ها به رنگ قرمز و پاها زرد و گوشتی کمرنگ است. ۲ تا ۳ پر سفید، از پس سر تا پشتش دیده می شود. پرنده ی نابالغ و یکساله، شبیه بوتیمار است. پشت، قهوه ای با خال های سفید نخودی، چشم ها قهوه ای و پاهایش زرد مایل به سبز است که پره های کاکل مانند کوتاهی به رنگ سبز چرکی، در آن دیده می شود. زیرتنه، قهوه ای مایل به خاکستری است که در آن لکه های قهوه ای تیره مشاهده می شود. نر و ماده هم شکل اند. بیشتر در هنگام غروب و اوایل صبح جنب و جوش دارد. معمولاً از ماهی ها، دوزیستان و حشرات تغذیه می کند. جوجه آوری، از اواسط اردیبهشت و با تشکیل کلنی در نیزارها و یا درختزارهای حاشیه ی پیکره های آبی، آغاز می شود. تک همسر است و آشیانه اش، توده ای مسطح از ساقه های نی و شاخه های درختان است. معمولاً ۳ تا ۴ تخم بیضی، صاف، کشیده و به رنگ آبی مایل به سبز روشن می گذارد.

امین اخوت

زیستگاه: این پرنده؛ در تالاب ها، دریاچه ها، سواحل رودخانه، مزارع برنج و استخرها به سر برده و در میان نیزارها یا روی درختان تولید مثل می کند. در این تالاب، به صورت مهاجر عبوری و به تعداد اندک مشاهده می شود.

مشاهده: گندمان / چغاخور

مهاجر / مقیم: مهاجر

وضعیت حفاظتی: در فهرست پرندگان حمایت شده ی ایران قرار دارد و دارای ارزش حفاظتی است.

بوتیمار کوچک

نام انگلیسی: Little Bittern

نام علمی: *Ixobrychus minutus*

راسته: Ciconiiformes

تیره: Ardeidae

فصول مشاهده: بهار و تابستان

رده تهدید:

مشخصات کلی پرنده: این پرنده، ۳۵ سانتی متر طول دارد و بسیار کوچک از حواصیل های دیگر است. در پرنده ی نر، روتنه سیاه و شانه و پهنای بال، سفید است. شاهپرهای اولیه و ثانویه سیاه است و تاج سیاهی روی سرش مشاهده می شود که تا پس سر امتداد دارد. پرنده ی ماده، مایل به رنگ قهوه ای است و تاج سیاهی روی سرش دیده می شود که تا انتهای سر امتداد دارد. جوان ها شبیه ماده ها هستند، اما خط قهوه ای تیره در بدنشان بیشتر است. این پرنده، گاهی بالای نی ها می نشیند و همانجا ثابت و بی حرکت می ماند. به طور عمده از ماهی ها، دوزیستان و حشرات تغذیه می کند. جوجه آوری از اواسط اردیبهشت تا اواسط خرداد، گاهی در کلنی های کوچک، در نیزارهای متراکم و درختزارهای حاشیه ی پیکره های آبی، آغاز می شود. تک همسر است و آشیانه اش، توده ای متراکم از ساقه های نی و شاخه های درختان است. معمولاً ۵ تا ۶ تخم بیضی و به رنگ سفید می گذارد.

زیستگاه: این پرنده؛ در مناطق با پوشش گیاهی نیزاری و فشرده به سر برده و در باتلاق های پر درخت و نزدیک به آب آشیانه می سازد. در تالاب گندمان، در بهار و تابستان ها به خوبی دیده می شود.

مشاهده: گندمان

مهاجر / مقیم: مهاجر

وضعیت حفاظتی: در فهرست پرندگان حمایت شده ی ایران قرار دارد و دارای ارزش حفاظتی است.

بوتیمار

نام انگلیسی: Great Bittern

نام علمی: *Botaurus stellaris*

راسته: Ciconiiformes

تیره: Ardeidae

فصول مشاهده: اواخر زمستان، بهار و تابستان

رده تهدید:

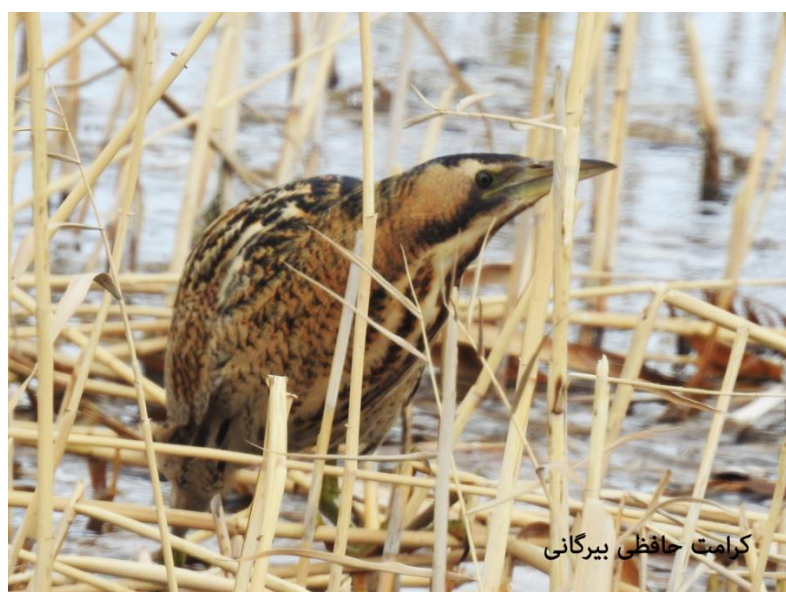
مشخصات کلی پرنده: این پرنده، ۷۵ سانتی متر طول دارد. از حواصیل های بسیار خجالتی است که به سرعت خود را در نیزارها مخفی می کند. گردن کلفت و نسبتاً بلندی دارد که در حالت نشسته آن را جمع می کند. تاج سرش قهوه ای تیره و رنگ بدنش طلایی مایل به خاکستری است. لکه های قهوه ای سیاه فراوانی بر پشتش دیده می شود. بال های بزرگ و پهن، پاها بزرگ و سبز رنگ و منقارش زرد مایل به سبز است. نرها اندکی از ماده ها بزرگترند. هنگام احساس خطر، در جای خود می ایستد و سرش را به حالت عمودی رو به بالا نگه می دارد و بدنش حالت قوزداری پیدا می کند. شب ها، جنب و جوش بیشتری دارد. از ماهی ها، دوزیستان، حشرات، همچنین کرم ها، نرم تنان، سخت پوستان، عنکبوت ها، مارمولک ها، پرندگان و پستانداران کوچک تغذیه می کند. جوجه آوری، از اوایل فروردین و با تشکیل قلمرو در نیزارها و سایر پوشش گیاهی بلند حاشیه ی پیکره های آب شیرین آغاز می شود. تک همسر و گاهی چند همسر است و آشیانه اش، توده ای از ساقه های نی، جگن و شاخه های درختان است که آن را در نیزارها و نزدیک به آب و روی زمین بنا می کند. معمولاً ۴ تا ۶ تخم بیضی تا نیمه بیضی، کوتاه، صیقلی به رنگ زیتونی مایل به قهوه ای می گذارد.

زیستگاه: این پرنده؛ در نیزارهای متراکم، وسیع و انبوه و اراضی باتلاقی با بوته های به هم فشرده به سر برده و همان جا آشیانه می سازد.

مشاهده: گندمان

مهاجر / مقیم: مهاجر

وضعیت حفاظتی: در فهرست پرندگان حمایت شده ی ایران قرار دارد و دارای ارزش حفاظتی است.

لک سفید

نام انگلیسی: White Stork

نام علمی: *Ciconia ciconia*

راسته: Ciconiiformes

تیره: Ciconiidae

فصول مشاهده: چهار فصل

رده تهدید:

مشخصات کلی پرنده: این پرنده، ۱۰۲ سانتی متر طول دارد و در زمره ی بزرگترین پرندگان کنار آبرزی (خشکی-آبرزی) است. رنگ آمیزی پرو بالش به گونه ای است که از سایر پرندگان سفید، متمایز می شود. نر و ماده همشکل و به رنگ های سیاه و سفید دیده می شوند. پاها و منقار بلند و قرمز رنگ و گردن، دراز و کشیده و به رنگ سفید است. سر، روتنه و دم، سفید و شاهپره های اولیه و ثانویه سیاه رنگ است. جوان ها، به رنگ سفید چرکی، با منقار و پاها ی کمرنگ تر دیده می شوند. اغلب در کنار آب، روی یک پا، می ایستند. با تأنی راه رفته و در پرواز، آهسته بال زده و اغلب به صورت بالباز، اوج گیری کرده و در ارتفاع بالا پرواز می کنند. به صورت گله های نامنظم مهاجرت کرده و پرنده ای انسان گراست. عمدتاً از بی مهره ها، جوندگان کوچک، ماهی ها، دوزیستان، خزندگان و حشرات تغذیه می کند. جوجه آوری، از اوایل تا اواخر فروردین آغاز می شود. تک همسر است و آشیانه اش، توده ای عظیم از شاخ و برگ درختان و سایر مواد گیاهی، به همراه خاک و سرگین در مکان های آفتابگیر، روی درختان و پایه های برق می باشد. یک لانه ی فعال از این پرنده، در روستایی در اطراف یکی از تالاب های مورد مطالعه، مشاهده شده است. معمولاً ۳ تا ۵ تخم بیضی، صیقلی، گاهی برّاق، به رنگ سفید مایل به زرد می گذارد.

زیستگاه: این پرنده؛ در کشتزارها، تالاب ها، نزدیک مناطق مسکونی به سر می برد. تابستان ها فراوان است و در تالاب گندمان تقریباً در تمامی فصول به تعداد محدود در حال پرواز یا قدم زدن به راحتی قابل مشاهده می باشد.

مشاهده: گندمان

مهاجر / مقیم: مقیم و در سال هایی، به صورت مهاجر
وضعیت حفاظتی: در فهرست پرندگان حمایت شده
ی ایران قرار دارد و دارای ارزش حفاظتی است.

اکراس سیاه

نام انگلیسی: Glossy Ibis

نام علمی: *Plegadis falcinellus*

راسته: Ciconiiformes

تیره: Threskiornithidae

فصول مشاهده: چهار فصل

رده تهدید:

مشخصات کلی پرنده: این پرنده، ۵۶ سانتی متر طول دارد و آبرزی است. سیاه رنگ بوده و از نزدیک، جلای بنفش بلوطی دارد و بال هایش سبز تیره و شیشه ای است. منقارش بلند و خمیده و رو به پایین است. در فصل تولید مثل، در قاعده ی منقار صورتی رنگش، لکه ی سفیدی ظاهر می شود. زمستان ها، منقارش قهوه ای رنگ شده و رگه های کمرنگی در سر و گردنش دیده می شود. پر و بال جوان ها، بسیار کمرنگ تر است. هنگام پرواز، بدن باریک، بال ها بلند، نوک بال ها به صورت بیضوی و گردن و پاها کشیده و بیرون زده از دم، دیده می شوند. سریع و کم دامنه بال زده و گاهی بالبازروی کرده و به راحتی روی درخت می نشیند. عمدتاً از حشرات و لارو آنها، همچنین از نرم تنان، سخت پوستان، دوزیستان و خزندگان و ماهی های کوچک تغذیه می کند. جوجه آوری، از اوایل اردیبهشت تا اواخر خرداد و با تشکیل کلنی در تالاب ها و باتلاق های آب شیرین با پوشش بلند و متراکمی از نی ها و لوئی ها و جگن ها، آغاز می شود. تک همسر است و آشیانه اش، توده ای متراکم از ساقه های نی و شاخه های درختان است. معمولاً ۳ تا ۴ تخم بیضی، صیقلی، صاف و به رنگ آبی تیره می گذارد.

زیستگاه: این پرنده؛ در مناطق باتلاقی،

لجنزارهای ساحلی، تالاب ها و نواحی نیزاری با

آب کم عمق به سر می برد. در تالاب گندمان

قابل مشاهده می باشد.

مشاهده: گندمان

مهاجر / مقیم: مقیم و در سال هایی، مهاجر

وضعیت حفاظتی: در فهرست پرندگان

حمایت شده ی جهانی و ملی قرار ندارد.

کفچه نوک

نام انگلیسی: Eurasian Spoonbill

نام علمی: *Platalea leucorodia*

راسته: Ciconiiformes

تیره: Threskiornithidae

فصول مشاهده: بهار و تابستان

رده تهدید:

مشخصات کلی پرنده: این پرنده، ۸۵ سانتی متر طول دارد، که نیم آن را بدن تشکیل می دهد. پرنده ای بزرگ و از دور شبیه درنای سیبری است. نوار پهن زرد کم رنگی روی سینه اش دیده می شود که تا پشت بدن امتداد دارد. منقار و پاهایش سیاه رنگ بوده و بر نوک منقار کفگیر ماندنش لگه ی زرد رنگی پدیدار می شود که تا پس سر امتداد دارد. گلّه های این پرنده در یک خط پرواز می کنند. کفچه نوک ها، روزانه به غذای زیادی نیاز دارند. به همین منظور منقارشان را برای گرفتن طعمه به صورت نیمه باز درون آب برده و هنگامی که طعمه ای مانند یک حشره، سخت پوست یا ماهی کوچک، بخش داخلی منقارشان را لمس نمود، نوک پرنده به طور کامل بسته شده و طعمه، گیر می افتد. آنها آب شیرین را به آب شور ترجیح می دهند، اما در هر دو محیط آبی دیده می شوند. از حشرات و لارو آنها، ماهی های کوچک، حلزون ها، سخت پوستان، قورباغه ها، کرم ها، زالوها، خزندگان و برخی مواد گیاهی، تغذیه می کند. جوجه آوری، از اواسط فروردین تا اواخر اردیبهشت و با تشکیل کلنی در پیکره های آبی با نیزارهای وسیع و متراکم در حاشیه آغاز می شود. تک همسر است و آشیانه اش توده ای مسطح و حجم از ساقه های نی و شاخه های درختان است. معمولاً ۴ تخم بیضی کشیده، صیقلی، به رنگ سفید، همراه با خال ها و لگه های پراکنده به رنگ قرمز مایل به قهوه ای می گذارد.

زیستگاه: در مناطق آبی کم عمق، نیزارهای باتلاقی، خورها، دریاچه ها و به صورت گروهی در جزایر به سر می برد. در تالاب گندمان و چغاخور به طور گروهی در زمین های حواشی تالاب در حال استراحت و تغذیه دیده می شود.

مشاهده: گندمان / چغاخور

مهاجر / مقیم: مقیم و مهاجر

وضعیت حفاظتی: جلوگیری از شکار و حفاظت از مناطق زیستی این پرنده ضرورت دارد. در ضمیمه II کنوانسیون CITES قرار دارد و دارای ارزش حفاظتی است.

فلامینگوی بزرگ

نام انگلیسی: Greater Flamingo

نام علمی: *Phoenicopterus ruber*

راسته: Phoenicopteriformes

تیره: Phoenicopteridae

فصول مشاهده: چهار فصل

رده تهدید:

مشخصات کلی پرنده: این پرنده، ۱۵۰ سانتی متر طول دارد، پرنده ی نر ۳/۵ کیلو و پرنده ی ماده ۲/۵ کیلو وزن دارد. پاهای بلند و گردن دراز، در رنگ های صورتی و سفید، با منقار پایین برگشته، از سایر پرندگان کنار آبچر متمایز می شود. نر و ماده هم شکل اند ولی ماده، اندکی کوچکتر است و سفیدی پر و بال، به تدریج صورتی رنگ و سپس به رنگ قرمز تبدیل می شود. فلامینگوهای جوان، به اندازه ی نصف فلامینگوهای بالغ اند و به رنگ خاکستری مایل به قهوه ای دیده می شوند. فلامینگوی کوچک، به واسطه ی رنگ صورتی، از فلامینگو متمایز است. روتنه، سفید و بال ها و شانه هایش صورتی قرمز است. شاهپره های اولیه و ثانویه، سیاه و پاها و منقارش قرمز رنگ است، اما نوک منقار سیاه است. هنگام پرواز، پاهای و گردن را کشیده و در امتداد بدن قرار می دهد و سر را اندکی پایین نگه می دارد. فلامینگو، به آرامی راه می رود و در حالی که سر و منقار خود را در آب کم عمق فرو برده است، تغذیه می نماید. همیشه به طور دسته جمعی زندگی می کند و گله های آن به صورت پراکنده و گاهی در یک خط پرواز می کنند. عمدتاً از بی مهره های کوچک، حشرات، سخت پوستان، حلزون ها، کرم های حلقوی، پروتوزواها و یا دیاتومه ها، جلبک ها، بذرها و دیگر مواد گیاهی، تغذیه می کند. جوجه آوری، از اواسط فروردین و با تشکیل کلنی در زمین های مرطوب و گلی در حاشیه ی دریاچه ها و تالاب های باز شور و لب شور آغاز می شود. تک همسر است و آشیانه اش، کاسه ای مخروطی شکل از گل، با فرورفتگی کوچکی در بالای آن است. اغلب ۱ تخم بیضی کشیده، سفید مایل به سبز می گذارد.

زیستگاه: این پرنده؛ در مناطق ساحلی دریاها و دریاچه های شور و کم عمق، پهنه های آبی باز، آبهای به شدت قلیایی و نواحی جزر و مدی سواحل به سر می برد.

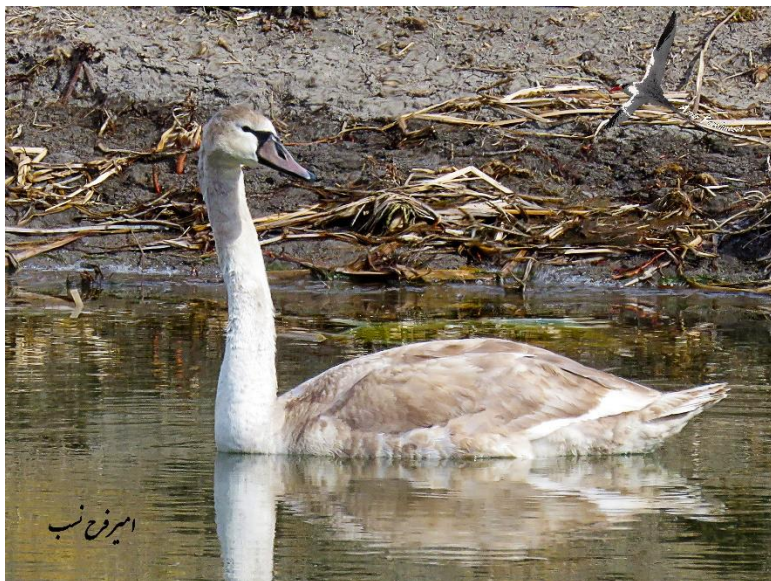
مشاهده: گندمان / چغاخور

مهاجر / مقیم: مهاجر

وضعیت حفاظتی: در ضمیمه II کنوانسیون CITES

قرار دارد. در ایران نیز در فهرست پرندگان حمایت شده قرار دارد و دارای ارزش حفاظتی است.

قوی گنگ

نام انگلیسی: Mute Swan

نام علمی: *Cygnus olor*

راسته: Anseriformes

تیره: Anatidae

فصول مشاهده: زمستان

رده تهدید:

مشخصات کلی پرنده: این پرنده، ۱۵۳ سانتی متر طول دارد و تمام بدنش سفید است. از جمله سنگین وزن ترین پرندگان در جهان است. منقارش نارنجی است که انتهای آن سیاه است. منقار نر، اندکی بزرگتر از ماده است. پرنده ای باشکوه است که هنگام حرکت در آب، گردنش را به شکل زیبایی خم می کند و منقارش را رو به پایین می گیرد. هنگام شنا، اغلب شاهپره های بال را بلند می کند. پاهایش به رنگ خاکستری است. پروازش محکم و مستقیم است که در این حالت گردنش کشیده و در امتداد بدن قرار می گیرد. پرنده ی نابالغ به رنگ قهوه ای چرکی است و تا سال دوم، به تدریج پرو بالش سفید می شود. اغلب در مرغزارهای سیلابی و حتی زمین های خشک، تغذیه می کند. همچنین در آب های کم عمق، با معلق زدن و فرو بردن نیمه ی جلویی بدن درون آب، به تغذیه از گیاهان آبی می پردازد. جوجه آوری، از اوایل فروردین تا اوایل اردیبهشت، به صورت منزوی در کنار دریاچه های بزرگ شور و لب شور و آرام، آغاز می شود. تک همسر است و آشیانه اش، توده ای بزرگ از مواد گیاهی با گودی کوچکی، روی زمین در حاشیه ی آب و یا در نیزارها بنا می کند. معمولاً ۵ تا ۷ تخم صاف، صیقلی، سفید و اغلب با ته رنگی خاکستری مایل به آبی یا سبز، می گذارد.

زیستگاه: این پرنده؛ در نواحی باتلاقی، در کنار رودخانه ها، کانال ها، سواحل دریا و دریاچه ها، به شکل گروهی به سر می برد. در تالاب گندمان، چند سالی است که به صورت مهاجر عبوری و اقامت موقت مشاهده می شود.

مشاهده: گندمان

مهاجر / مقیم: مهاجر

وضعیت حفاظتی: در فهرست پرندگان حمایت شده ی

ایران قرار دارد و دارای ارزش حفاظتی است.

امین اخوت

غاز پیشانی سفید

نام انگلیسی: Greater White-fronted Goose

نام علمی: *Anser albifrons*

راسته: Anseriformes

تیره: Anatidae

فصول مشاهده: ؟

رده تهدید:

مشخصات کلی پرنده: این پرنده، ۷۲ سانتی متر طول دارد. رنگ پر و بالش خاکستری می باشد. روی پیشانی اش نوار سفید و مشخصی دیده می شود. زیرتنه دارای رگه های تیره و خاکستری و زیر دمش سفید است. منقارش صورتی رنگ، که در گونه های مناطق قطبی، زرد یا نارنجی است و پاهایش نارنجی است. جوان ها یکدست خاکستری اند و پاهایشان صورتی رنگ است و سر و گردن کم رنگ تر و بدون لکه ی سفید پیشانی است. در خارج از دوره ی جوجه آوری، پرنده ای اجتماعی است و نسبت به سایر غازها، گروه های بزرگ تری تشکیل می دهد. معمولاً پرندگان جوان همراه با والدین خود به سرزمین های زمستان گذرانی وارد می شوند و در ابتدای دوره ی جوجه آوری جدید، آنها را ترک می کنند و ممکن است که در پایان دوره ی جوجه آوری بار دیگر به خانواده ی خود ملحق شوند. پروازی نرم، سبک و پر صدا دارد، به خوبی شنا می کند، نسبت به سایر غازها خجالتی تر است و هنگام خطر، به طور عمودی از روی زمین به پرواز در می آید. از مواد گیاهی، به ویژه از برگ ها، ساقه های هوایی، رونده و زیرزمینی، غده ها و دانه های گیاهان تغذیه می کند و معمولاً چندین کیلومتر را بین مکان های استراحت شبانه و تغذیه ی روزانه، جا به جا می شود.

زیستگاه: این پرنده؛ مرغزارها و چمنزارهای نواحی پست، مزارع غلات، اراضی آبی، استپ های باز، علفزارها، نیزارها، شالیزارها، دریاچه های آب شیرین و مصب های وسیع در تالاب های شور را به عنوان زیستگاه های زمستان گذرانی بر می گزیند.

مشاهده: ؟

مهاجر / مقیم: ؟

وضعیت حفاظتی: در فهرست پرندگان حمایت شده ی جهانی و ملی قرار ندارد.

غاز پیشانی سفید کوچک

نام انگلیسی: Lesser White-fronted Goose

نام علمی: *Anser erythropus*

راسته: Anseriformes

تیره: Anatidae

فصول مشاهده: ؟

رده تهدید:

مشخصات کلی پرنده: این پرنده، ۵۹ سانتی متر طول دارد و کوچکترین غاز از نوع خاکستری است. پرنده ی بالغ، شبیه غاز پیشانی سفید است، با این تفاوت که رنگ سفید پیشانی و بالای منقارش بیشتر است و تا تاج سر امتداد دارد و منقارش بسیار کوچکتر از غاز پیشانی سفید است و حلقه ی چشمی زرد رنگی در اطراف چشم هایش مشاهده می شود. پرنده ی نابالغ، فاقد سفیدی پیشانی است و منقارش صورتی رنگ و پاهایش زرد نارنجی است و شبیه به نابالغ غاز پیشانی سفید است. با این تفاوت که بدن و سر و گردنش نسبتاً کوچکتر و دارای حلقه ی چشمی زرد رنگ است. این پرنده در میان غازها، به سبب تغذیه ی سریع تر متمایز است. در خارج از دوره ی جوجه آوری، پرنده ای اجتماعی است و اغلب به طور مخلوط با گله های غاز خاکستری، دیده می شود. پروازی شبیه به غاز پیشانی سفید دارد، با این تفاوت که نسبت به آن، چابک تر و پر صدا تر است. و سریع تر بال می زند. از جوانه ها، برگ ها، ساقه ی علف ها و قسمت های سبز گیاهان، تغذیه می کند.

زیستگاه: این پرنده؛ مناطق تالابی، نزارها، دریاچه های

آب شیرین، شالیزارها، مزارع گندم و جو، اراضی کشاورزی

و علفزارها را به عنوان زیستگاه بر می گزیند.

مشاهده: ؟

مهاجر / مقیم: ؟

وضعیت حفاظتی: در فهرست پرندگان حمایت شده قرار

دارد و دارای ارزش حفاظتی است.

آفتوت

نام انگلیسی: Ruddy Shelduck

نام علمی: *Tadorna ferruginea*

راسته: Anseriformes

تیره: Anatidae

فصول مشاهده: پاییز و زمستان

رده تهدید:

کرامت حافظی بیرگانی

مشخصات کلی پرنده: این پرنده، ۶۴ سانتی متر طول دارد. اردکی شبیه به غاز است. منقارش کوچک و بدن، روتنه و زیر تنه اش نارنجی بلوطی است. سر نخودی رنگ و پرهای پروازش سیاه رنگ است. آینه ی بالی سبز رنگ و پیش بال و زیر آن کاملاً سفید است. پرنده ی نر، طوق سیاهی دور گردن دارد که ماده ها و پرنده ی نابالغ، فاقد این طوق و شبیه هم اند. سر در پرنده ی ماده، بی رنگ تر است. با چرا در زمین های مرطوب یا فرو بردن بدن در آبهای کم عمق، به نحوی که بخش انتهایی بیرون از آب است، به تغذیه از دانه ها و جوانه های گیاهان و نیز سخت پوستان، نرم تنان، حشرات آبی و خزندگان می پردازد. جوجه آوری از اواخر اسفند و در آب های آزاد و جلگه های خشک، آغاز می شود. تک همسر است و آشیانه اش را در حفره های طبیعی درون صخره ها، بین سنگ ها، گودال ها، سوراخ درختان و... با اندک مواد گیاهی بنا می کند. معمولاً ۸ تا ۱۲ تخم نیمه بیضی، صاف، کمی صیقلی، به رنگ سفید مایل به کرم می گذارد.

ایرفرنج نوب

زیستگاه: این پرنده؛ زمستان ها در سواحل ماسه ای، دریاچه ها، کنار رودخانه ها، کشتزارها و حتی در استپ های خشک، به سر برده و کمتر از تنجه به آب وابستگی نشان می دهد. در تالاب گندمان، به صورت مهاجر عبوری و اقامت موقت مشاهده می شود.

مشاهده: گندمان

مهاجر / مقیم: مهاجر (سال ها پیش، به صورت مهاجر عبوری مشاهده می گردید، اما در سال های اخیر زمستان گذرانی نیز دارد).

وضعیت حفاظتی: در فهرست پرندگان حمایت شده ی جهانی و ملی قرار ندارد.

غاز خاکستری

نام انگلیسی: Greylag Goose

نام علمی: *Anser anser*

راسته: Anseriformes

تیره: Anatidae

فصول مشاهده: پائیز و زمستان

رده تهدید:

مشخصات کلی پرنده: این پرنده، ۸۳ سانتی متر طول دارد و بزرگترین غاز در منطقه است. منقارش ضخیم و سنگین و به رنگ صورتی است. سر و گردنش خاکستری و پاهایش صورتی رنگ است. هنگام پرواز، پیش بال هایش به رنگ نقره ای است. رو تنه، خاکستری و زیر تنه اش خاکستری با رگه های کوچک سیاه رنگی در آن دیده می شود. جوان ها شبیه پرنده ی بالغ، اما فاقد خط حاشیه و لگه ی روی شکم اند. به جز فصل تولید مثل، پرندگانی اجتماعی اند و در طول روز در جنب و جوش اند. اغلب، در چمنزارهای حاشیه ی آب به تغذیه مشغول اند و یا با معلق زدن و فرو بردن نیمه ی جلویی بدن درون آب، از گیاهان آبی تغذیه می کند. جوجه آوری، از اواسط فروردین و با تشکیل قلمرو در آب های باز با پوشش متراکمی از گیاهان آبی، آغاز می شود. تک همسر است و آشیانه اش فرورفتگی کوچکی بر روی زمین همراه با اندکی موادی گیاهی است. معمولاً ۴ تا ۶ تخم بیضی، سفید مایل به کرم می گذارد.

زیستگاه: این پرنده؛ در مناطق تالابی، باتلاق ها، دشت های سیلابی، سواحل دریاچه ها و رودخانه ها به سر می برد. در تالاب گندمان و چغاخور، به صورت مهاجر دیده می شود.

مشاهده: گندمان / چغاخور

مهاجر / مقیم: مهاجر

وضعیت حفاظتی: در فهرست پرندگان

حمایت شده ی جهانی و ملی قرار ندارد.

اردک ارده ای

نام انگلیسی: Gadwall

نام علمی: *Anas strepera*

راسته: Anseriformes

تیره: Anatidae

فصول مشاهده: زمستان، بهار

رده تهدید:

مشخصات کلی پرنده: این پرنده، ۵۱ سانتی متر طول دارد و دارای اندازه ای متوسط است، اما بزرگترین اردک روی آبچر است. بال ها، نوک تیز و شبیه گیلار و پروازش با بال زدن سریع همراه است و معمولاً با اردک های سرسبز به سر می برد. آینه ی بالی در هر دو جنس سفید رنگ و در هنگام پرواز، به وضوح نمایان است. پرنده ی نر، عمدتاً خاکستری تیره است و اطراف دم، سیاه و شکم، سفید رنگ است. هنگام پرواز، پوشش های بلوطی رنگ بال و شاهپره های اولیه و ثانویه اش خاکستری مایل به قهوه ای دیده می شود. در پرنده ی ماده، زیر تنه سفید و روتنه، خاکستری مایل به قهوه ای است. منقار به رنگ خاکستری است، که در پرنده ی ماده، حاشیه ی منقار زرد نارنجی و پاها به رنگ زرد نارنجی است. هنگامی که روی آب قرار دارد، انتهای سیاه رنگ بدن در مقابل پر و بال خاکستری، بهترین نشانه ی تشخیص این پرنده است. در پرنده ی جوان، رنگ منقار زرد است. در شالیزارها، حاشیه ی تالاب ها و آب های کم عمق، از مواد گیاهی نظیر برگ ها، جوانه ها، ریشه ها، ریزوم ها و دانه های گیاهان آبی، تغذیه می کند. گاهی از مواد جانوری نظیر حشرات، کرم ها، حلزون ها و ماهی های کوچک تغذیه می کند. جوجه آوری، از اواسط اردیبهشت تا اواسط خرداد آغاز می شود. آشیانه اش، حفره ای پوشیده از مواد گیاهی و کرک و پر است. معمولاً ۸ تا ۱۲ تخم بیضی، صاف، صیقلی، کرم رنگ یا سبز بسیار کم رنگ می گذارد.

زیستگاه: این پرنده؛ عمدتاً در مناطق تالابی، باتلاق ها و آب های شور و به میزان کمتر در سواحل دریا به سر می برد. در سال های اخیر در تالاب چغاخور، به صورت مهاجر عبوری و زمستان گذران و در تالاب گندمان به صورت مهاجر عبوری مشاهده می شود.

مشاهده: گندمان / چغاخور

مهاجر / مقیم: مهاجر

وضعیت حفاظتی: در فهرست پرندگان حمایت شده ی

جهانی و ملی قرار ندارد.

خوتکا

نام انگلیسی: Eurasian Teal (Common Teal)

نام علمی: *Anas crecca*

راسته: Anseriformes

تیره: Anatidae

فصول مشاهده: پاییز و زمستان

رده تهدید:

مشخصات کلی پرنده: این پرنده، ۴۶ سانتی متر طول دارد و از سایر اردک ها، کوچکتر است. بسیار اجتماعی است و به سرعت و تیز به پرواز در می آید. در پرنده ی نر، سر تیره و بدنش خاکستری به نظر می آید ولی سر به رنگ بلوطی است و دو نوار پهن چشمی به رنگ سبز دارد. در دو طرف زیر دمگاه، دو لکه ی زرد نخودی و در دو طرف حاشیه ی بدن و شانه، دو نوار افقی سفید رنگ دیده می شود. مادّه ها، لکه لکه ای و قهوه ای مایل به نخودی اند. هر دو جنس، آینه ی بالی تیره و سبز برآق دارند. زیر تنه، سفید و شاهپرها ی بال، سیاه مایل به قهوه ای است. روتنه و شانه ها، خاکستری و گردنش لکه لکه ی خاکستری است، که نقطه نقطه های قهوه ای در آن مشاهده می شود. مانند خوتکای ابروسفید است، با این تفاوت که فاقد طرح مشخص صورت است. در ارتفاع پایین و به صورت گله های انبوه و نامنظم پرواز می کند. زمستان ها، بیشتر از دانه ها تغذیه می کند. جوجه آوری، از اوایل فروردین، مجاور استخرهای کوچک، آبراهه ها و باتلاق ها و... آغاز می شود. تک همسر است و آشیانه اش، چاله ای کوچک و کم عمق با اندکی مواد گیاهی و کرک و پر است. معمولاً ۸ تا ۱۲ تخم بیضی کوتاه، صاف و کرم رنگ تا نخودی زیتونی کمرنگ می گذارد.

زیستگاه: این پرنده؛ در مناطق تالابی، برکه ها، باتلاق ها، مصب ها، دریاچه ها و سواحل دریاها به سر می برد. در تالاب گندمان و کمتر چغاخور به صورت مهاجر و زمستان گذران مشاهده می شود.

مشاهده: گندمان / چغاخور

مهاجر / مقیم: مهاجر

وضعیت حفاظتی: در فهرست پرندگان حمایت شده ی جهانی و ملی قرار ندارد.

اردک سرسبز

نام انگلیسی: Mallard

نام علمی: *Anas platyrhynchos*

راسته: Anseriformes

تیره: Anatidae

فصول مشاهده: چهار فصل

رده تهدید:

مشخصات کلی پرنده: این پرنده، ۵۷ سانتی متر طول دارد و از اردک های نسبتاً بزرگ روی آبچر است. پرنده ی نر، به واسطه ی سر سبز و برآق و منقار زرد روشن مایل به قهوه ای، به آسانی از پرنده ی ماده و سایر اردک ها، تمیز داده می شود. بدن، خاکستری رنگ و سینه، قهوه ای بلوطی است. پرنده ی ماده، به طور کامل قهوه ای مایل به خاکستری لکه لکه ای است، اما زیر تنه ی نر، سفید است و طوق سفید رنگی در گردنش دیده می شود. آینه ی بالی در هر دو جنس، بنفش با حاشیه ی سفید است. در فصل تولید مثل، پرنده ی نر به ماده شیه می شود، با این تفاوت که منقارش سبز مایل به زرد است. این پرنده، ناگهانی و به طور عمودی از سطح آب به پرواز در می آید. برای یافتن غذا، آب های کم عمق را فیلتر می کند و یا با فرو بردن سر و گردن درون آب، تغذیه می کند. همه چیز خوار است، اما اغلب از مواد گیاهی و به مقدار کمتر، از مواد جانوری مانند حلزون ها، کرم ها و بچه های قورباغه، تغذیه می کند. جوجه آوری، از اوایل بهار آغاز می شود. تک همسر است و آشیانه اش، چاله ای کوچک و کم عمق، پوشیده شده از برگ ها، علوفه ی نرم و... می باشد. معمولاً ۱۰ تا ۱۲ تخم بیضی، صاف، صیقلی، سبز کمرنگ یا سبز مایل به آبی، گاهی کرم با ته رنگ سبز می گذارد.

زیستگاه: این پرنده؛ عمدتاً در مناطق تالابی، نیزارها، سواحل دریایی و مصب ها به سر می برد. در تالاب گندمان و چغاخور به وفور مشاهده می شود، اما در تالاب گندمان به تعدادی، زادآوری دارند.

مشاهده: گندمان / چغاخور

مهاجر / مقیم: مقیم

وضعیت حفاظتی: در فهرست پرندگان حمایت

شده ی جهانی و ملی قرار ندارد.

فیلوش

نام انگلیسی: Northern Pintail

نام علمی: *Anas acuta*

راسته: Anseriformes

تیره: Anatidae

فصول مشاهده: پاییز و زمستان

رده تهدید:

مشخصات کلی پرنده: این پرنده، ۵۶ سانتی متر (بدون محاسبه ی پرهای مرکزی دم) طول دارد. در پرنده ی نر، پرهای مرکزی دم، بلند و باریک و در حدود ۱۰ سانتی متر است. گردن کشیده، منقار بلند، بدن لاغر و دم بلند این پرنده در پرواز به خوبی نمایان است. در پرنده ی نر، سر و گردن قهوه ای شکلاتی، سینه و شکم سفید، پهلوها خاکستری، منقار آبی تیره و روتنه خاکستری رنگ است، که شاهپره های بالش خاکستری مایل به قهوه ای است. پرنده ی ماده، شبیه ماده ی سایر اردک هاست. با این تفاوت که منقارش تیره، پر و بالش خاکستری تر و بدنش کشیده تر است. هر دو جنس در پرواز، در مقایسه با سایر اردک ها، گردن و دم بلندتر و بال های نوک تیزتری دارند. در پرنده ی نر، آینه ی بالی سبز است که حاشیه ی سفیدی دارد، اما دیده نمی شود. به طور کلی پرنده ای تیز پرواز است. برای تغذیه در آب های کم عمق، سر و گردن را درون آب فرو می برد. گاهی اوقات نیز برای تغذیه، از مواد گیاهی و جانوری در بسترهای گلی، به درون آب غوص می کند. گاهی نیز با قدم زدن در سطح زمین، به تغذیه از دانه ها و ساقه های زیرزمینی می پردازد.

زیستگاه: این پرنده؛ در آب های شیرین و لب شور، باتلاق ها، برکه ها، سواحل دریاها، تالاب ها و مصب های باتلاقی به سر می برد. در تالاب گندمان در سال هایی، به صورت مهاجر مشاهده شده است.

مشاهده: گندمان

مهاجر / مقیم: مهاجر

وضعیت حفاظتی: در فهرست پرندگان حمایت شده ی

جهانی و ملی قرار ندارد.

خوتکا ابروسفید

نام انگلیسی: Garganey

نام علمی: *Anas querquedula*

راسته: Anseriformes

تیره: Anatidae

فصول مشاهده: چهار فصل

رده تهدید:

کرامت حافظی بیرگانی

مشخصات کلی پرنده: این پرنده، ۳۸ سانتی متر طول دارد و اردکی روی آبچر و کوچک است. رنگ پرنده ی نر، با سایر خوتکاها تفاوت دارد. در بالای چشم و ابرو، نوار سفید رنگی دارد که به وضوح دیده می شود و تا پس سر امتداد دارد و نیز منقار تیره و پیش بال خاکستری مایل به آبی دارد، که در پرواز به خوبی نمایان است. همچنین آینه ی بالی سبز، اما نامشخص، شکم و پهلوها خاکستری و سر، گلو و سینه بلوطی مایل به قهوه ای نقطه نقطه ای است. پرنده ی ماده، شبیه خوتکای ماده است، با این تفاوت که منقاری کوچکتر و خاکستری رنگ و نوارهای تیره و روشنی روی سر و گردنی روشن تر از آن دارد. هنگام پرواز، پیش بال، روشن تر از پر و بال است و در طول شاهپرها ی ثانویه اش، گسترده شده و نوار سفید رنگی، در حاشیه ی آنها به چشم می خورد. در فصل تولید مثل، چارچوب پر و بال پرنده ی نر، شبیه ماده است. جوان ها، شبیه پرنده ی ماده اند، اما در پرنده ی نر، پیش بال روشن تر است. برای یافتن غذا، در آب های کم عمق سر و گردن را درون آب فرو برده و از مواد گیاهی و جانوری تغذیه می کند. جوجه آوری، از اواخر فروردین در آب های شیرین کم عمق و دارای پوشش گیاهی، استخرها، مرداب ها، چمنزارها و حاشیه ی علفزارها آغاز می شود. تک همسر است و آشیانه اش حفره ای کوچک و کم عمق، از مواد گیاهی، کرک و پر است. معمولاً ۸ تا ۱۱ تخم بیضی تا نیمه بیضی کوتاه، صاف و به رنگ کرم مایل به نخودی می گذارد.

زیستگاه: آب های شیرین کم عمق دارای پناه با علفزارهایی در حاشیه، دشت های سیلابی یا سایر تالاب های حاوی مواد گیاهی معلق را به عنوان زیستگاه بر می گزیند.

مشاهده: گندمان

مهاجر / مقیم: مهاجر (در چند سال متوالی به صورت مقیم در چهار فصل مشاهده شد).

وضعیت حفاظتی: در فهرست پرندگان حمایت شده ی جهانی و ملی قرار ندارد.

ایرفرنج

اردک نوک پهن

نام انگلیسی: Northern Shoveler

نام علمی: *Anas clypeata*

راسته: Anseriformes

تیره: Anatidae

فصول مشاهده: نیمه ی دوم پائیز و زمستان

رده تهدید:

مشخصات کلی پرنده: این پرنده، ۵۱ سانتی متر طول دارد. هر دو جنس به واسطه ی منقار بزرگ بیل مانندشان از سایر اردک ها متمایزند و در هنگام استراحت و شنا سر را پایین نگه می دارند. در پرنده ی نر، سر به رنگ سبز تیره و برآق، سینه سفید، شکم و پهلوها بلوطی و رو تنه کاملاً سیاه و سفید است. همچنین پیش بال ها آبی مایل به خاکستری، آینه ی بالی، سبز رنگ و دمگاه سیاه است، اما انتهای پرهای دم سفید است. پرنده ی ماده و جوان ها، روی آب، شبیه ماده ی سر سبز می باشند، با این تفاوت که منقارشان بزرگ و در پرواز در رنگ پیش بال آبی روشن تر است. شکم، قهوه ای و زیر بال به رنگ سفید چرکی است. در فصل تولید مثل، نرها شبیه ماده ها می شوند، با این تفاوت که رنگ آبی پیش بال نر، روشن تر است. از مواد گیاهی و جانوری نظیر سخت پوستان ریز، نرم تنان کوچک، حشرات و لارو آنها تغذیه می کنند. به آرامی در سطح آب شنا می کنند، سر و گردن را به زیر آب فرو می برند و با حرکت دادن سر به چپ و راست، آب را فیلتر می کنند. گاهی نیز به درون آب غوص می کنند تا از مواد غذایی موجود در بستر، تغذیه کنند. جوجه آوری، از اواسط فروردین و با تشکیل قلمرو در مرداب ها، باتلاق ها و رودخانه های آب شیرین با پوشش گیاهی انبوه در حاشیه آغاز می شود. تک همسر است و آشیانه اش، گودی کم عمق با مقدار کمی مواد گیاهی و پر است که آن را روی زمین و در بستری خشک بنا می کند. معمولاً ۸ تا ۱۲ تخم بیضی تا نیمه بیضی، زرد نخودی تا کمرنگ می گذارد.

زیستگاه: این پرنده؛ در مناطق تالابی، باتلاق ها، دریاچه ها و گاهی

نیز در سواحل دریاها که پوشش گیاهی فراوان دارند، به سر می برد.

در تالاب گندمان و آبگیرهای حواشی، زمستان ها قابل مشاهده است.

مشاهده: گندمان / چغاخور

مهاجر / مقیم: مهاجر

وضعیت حفاظتی: در فهرست پرندگان حمایت شده ی جهانی و

ملی قرار ندارد.

اردک مرمري

نام انگلیسی: Marbled Duck

نام علمی: *Marmaronetta angustirostris*

راسته: Anseriformes

تیره: Anatidae

فصول مشاهده: نیمه ی دوم تابستان

رده تهدید:

کرامت حافظی بیرگانی

مشخصات کلی پرنده: این پرنده، ۴۱ سانتی متر طول دارد و تنها اردک روی آبچر می باشد که نر و ماده ی آن همشکل اند. از خوتکا اندکی بزرگتر است و گردنی درازتر و سری بزرگتر دارد. پر و بالش قهوه ای تیره و روشن، با طرح مرمري و لگه ی بیضوی شکل تیره رنگی در اطراف چشمانش مشاهده می شود. سر این پرنده به نظر بزرگ و گرد می نماید و پس سرش اندکی بلند، به شکل کاکل کوچکی روی آن دیده می شود. در پرواز، بال ها کم رنگ می نماید و شاهپرهای ثانویه نیز بی رنگ دیده می شود و دمش به رنگ نخودی مایل به سفید است. این پرنده غالباً لا به لای علف ها پنهان می شود. در سطح آب و یا با فرو بردن سر و گردن درون آب، به تغذیه از گیاهان آبی و نیز کرم ها، حلزون ها، حشرات آبی و لارو آنها می پردازد. جوجه آوری، از اواخر اردیبهشت به صورت منزوی و یا با تشکیل کلنی در حاشیه ی پیکره های آبی، بین پوشش گیاهی انبوه و یا زیر بوته های کوتاه آغاز می شود. تک همسر است و آشیانه اش گودی کم عمق با مقداری مواد گیاهی، کرک و پر است که آن را روی زمین و به ندرت درون حفره ها بنا می کند. معمولاً ۹ تا ۱۳ تخم بیضی تا نیمه بیضی، نخودی مایل به زرد یا کرم رنگ می گذارد.

زیستگاه: این پرنده؛ در مناطق تالابی، دریاچه ها، دشت های سیلابی، آب بندانها، شبکه های زهکش و رودخانه های با جریان آرام و نواحی باتلاقی که دارای پوشش گیاهی متراکم است به سر برده و در مناطق آب شیرین یا لب شور، با پوشش گیاهی متراکم تولید مثل می کند. به صورت مهاجر عبوری به تعداد ۱ فرد در شهریور ۹۸ در تالاب گندمان مشاهده گردید.

مشاهده: گندمان

مهاجر / مقیم: مهاجر عبوری

وضعیت حفاظتی: جزو پرندگان آسیب پذیر می باشد. در ایران نیز در فهرست پرندگان حمایت شده قرار دارد و دارای ارزش حفاظتی است.

کرامت حافظی بیرگانی

اردک سرحنائی

نام انگلیسی: Pochard

نام علمی: *Aythya ferina*

راسته: Anseriformes

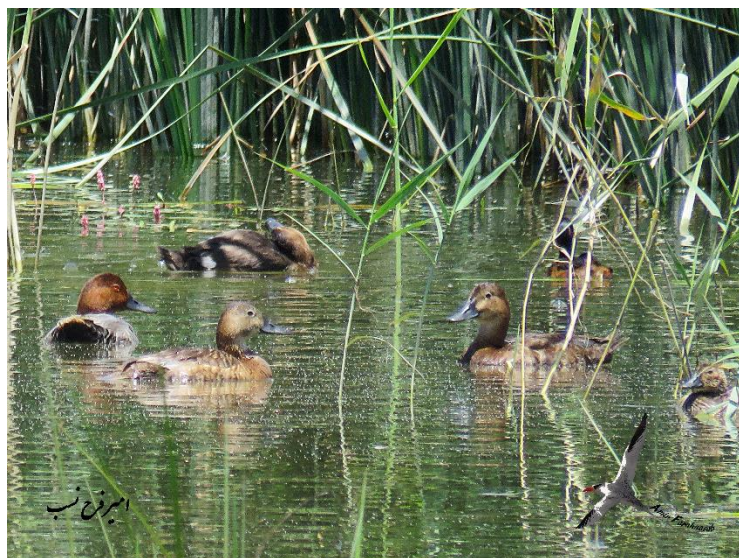
تیره: Anatidae

فصول مشاهده: چهار فصل

رده تهدید:

مشخصات کلی پرنده: این پرنده، ۴۶ سانتی متر طول دارد. پیشانی بلندش با شیب تندى به منقار نسبتاً بلندش متصل می شود و فاقد تاج سر است. در پرنده ی نر، سر و گردن بلوطی رنگ، سینه سیاه، زیر تنه و رو تنه خاکستری کمرنگ و منقارش آبی کمرنگ است که قاعده و توک آن سیاه است. پرنده ی نر، در حالت تولک رفتن، به مادّه شباهت پیدا می کند، با این تفاوت که اندکی خاکستری تر است. در پرنده ی مادّه، سر و سینه قهوه ای کمرنگ، چانه و نوار چشمی کمرنگ تر و منقارش به رنگ تیره است که انتهای آن سیاه است. تفاوت پرنده ی مادّه با مادّه ی اردک سیاه کاکل، در کمرنگی دور منقار و چانه است. این پرنده به ندرت به ساحل می آید و اغلب روی آب به سر می برد. به طور عمده از مواد گیاهی و تا حدی از مواد جانوری تغذیه می کند. برای به دست آوردن غذا، بیشتر غوص می کند و یا با فرو بردن سر و گردن به درون آب به تغذیه می پردازد. جوجه آوری، از اوایل فروردین تا اواسط خرداد در دریاچه ها و تالاب های با پوشش گیاهی انبوه در حاشیه آغاز می شود. تک همسر است و آشیانه اش، توده ای از مواد گیاهی است که آن را در بین پوشش گیاهی حاشیه ای، به صورت کاملاً مستتر بنا می کند. معمولاً ۶ تا ۱۱ تخم بیضی تا نیمه بیضی، صاف، سبز کمرنگ تا خاکستری مایل به سبز می گذارد.

زیستگاه: این پرنده؛ به ندرت و عمدتاً در تالاب ها، دریاچه های بزرگ که اندکی پوشش گیاهی دارد و در آب های داخلی به سر برده و در نیزارها یا کنار ساحل، درون پوشش گیاهی متراکم آشیانه می سازد. در تالاب چغاخور و گندمان به خوبی قابل مشاهده می باشد.

مشاهده: گندمان / چغاخور

مهاجر / مقیم: مقیم

وضعیت حفاظتی: در فهرست پرندگان حمایت شده ی

جهانی و ملی قرار ندارد.

اردک بلوطی

نام انگلیسی: Ferruginous Duck

نام علمی: *Aythya nyroca*

راسته: Anseriformes

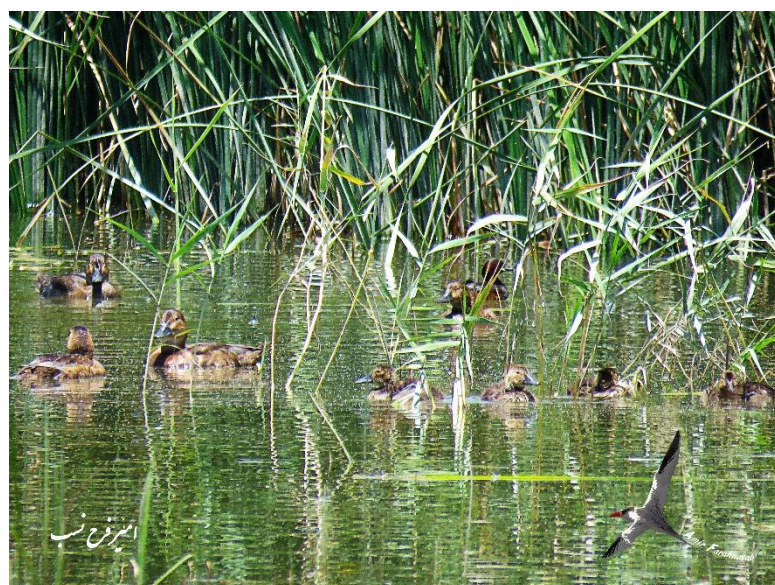
تیره: Anatidae

فصول مشاهده: چهار فصل

رده تهدید:

مشخصات کلی پرنده: این پرنده، ۴۰ سانتی متر طول دارد و اندکی کوچکتر از اردک سیاه کاکل است. شکل صورتش شبیه اردک سرحنایی و بدون تاج است. منقارش خاکستری تیره با نوک سیاه است. در پرندگی نر، سر، سینه و پهلوها بلوطی تیره، چشم ها سفید، پوشش های زیر دم، سفید و روتنه و پیش بال ها، بلوطی مایل به سیاه است. پرندگی ماده و نابالغ، کاملاً قهوه ای تیره و پرهای زیر دم، سفید است. چشم ها، قهوه ای و منقار خاکستری، که انتهای آن سیاه است. نوار بالی در هر دو جنس سفید رنگ است، اما هنگام استراحت دیده نمی شود. برای تغذیه، در آب غوص می کند و یا فقط سر و گردن را در آب فرو می برد. مواد غذایی گیاهی نظیر جوانه ها، برگ ها و دانه های گیاهان آبی را ترجیح می دهد، اگر چه از مواد جانوری متنوعی مانند کرم ها، سخت پوستان، نرم تنان، حشرات آبی و لارو آنها، قورباغه ها و ماهی های کوچک نیز تغذیه می کند. جوجه آوری، از اواسط اردیبهشت، در حاشیه ی پیکره های آبی مناسب آغاز می شود. تک همسر است و آشیانه اش، کاسه ای پوشیده از کرک و پر است که آن را در میان پوشش گیاهان حاشیه ی آب نظیر نیزارهای انبوه بنا می کند. معمولاً ۷ تا ۱۱ تخم بیضی تا نیمه بیضی، صاف، به رنگ زرد مایل به کرم، نخودی مایل به زرد و یا خاکستری مایل به زرد می گذارد.

زیستگاه: این پرنده؛ در مناطق تالابی با آب شیرین یا لب شور و آب های جاری که پوشش های گیاهی آبی و نیزار دارند، به سر می برد. در تالاب گندمان به خصوص در نیمه دوم بهار و تابستان قابل مشاهده می باشد.

مشاهده: گندمان

مهاجر / مقیم: مقیم و در سال هایی به صورت مهاجر
وضعیت حفاظتی: جزو پرندگان نزدیک به تهدید می باشد. در ایران نیز جزو پرندگان در معرض خطر معرفی شده و دارای ارزش حفاظتی می باشد.

اردک سیاه کاکل

نام انگلیسی: Tufted Duck

نام علمی: *Aythya fuligula*

راسته: Anseriformes

تیره: Anatidae

فصول مشاهده: زمستان

رده تهدید:

مشخصات کلی پرنده: این پرنده، ۴۲ سانتی متر طول دارد. پرنده ی نر، تنها اردکی است که تاج سیاه آویزان در پس سر دارد. سرش نسبتاً گرد است. در پرنده ی ماده پره های تاج سر، کوتاه است. منقارش آبی خاکستری است که در پرنده ی ماده تیره تر است. روتنه سیاه، که در پرنده ی نر، سر، سیاه برآق است که حالت سبز تیره ی شیشه ای دارد. در پرواز، پیش بال سیاه و زیرتنه و زیر سطح بال ها سفید است که در پرنده ی نر، انتهای شاهپرها سیاه است. پرنده ی ماده، قهوه ای تیره است که گاهی حاشیه ی سفیدی در قاعده ی منقارش دیده می شود. هر دو جنس، نوار سفید بالی مشخصی دارند که تقریباً سر تا سر طول بال را در بر می گیرد. این پرنده، زمستان ها غالباً به صورت جمعی به سر می برد. همه چیزخوار است و به طور عمده با غوص کردن و گاهی با فرو بردن سر و گردن درون آب و یا قدم زدن در مناطق کم عمق، به جستجوی غذا می پردازد. جوجه آوری، از اواخر فروردین در جزایر و یا در پوشش گیاهی متراکم حاشیه ای در دریاچه های آب شیرین یا آبگیرها آغاز می شود. تک همسر است و آشیانه اش کاسه ای پوشیده از علوفه و پرها است که آن را در حاشیه ی آب، در زیر بوته های کوتاه یا در میان پوشش گیاهی بلند بنا می کند. معمولاً ۵ تا ۱۲ تخم بیضی تا نیمه بیضی، صاف، سبز کمرنگ تا خاکستری مایل به سبز می گذارد.

زیستگاه: این پرنده؛ اغلب در دریاچه های آب شیرین، تالاب ها، در حاشیه ی رودخانه های با جریان آرام، مصب ها، خلیج های ساحلی، برکه ها و سواحل دریاها به سر می برد. در تالاب گندمان در بهمن ۹۸ به صورت مهاجر عبوری مشاهده شده است.

مشاهده: گندمان

مهاجر / مقیم: مهاجر

وضعیت حفاظتی: در فهرست پرندگان

حمایت شده ی جهانی و ملی قرار ندارد.

کرامت حافظی بیرگانی

کرامت حافظی بیرگانی

کرامت حافظی بیرگانی

مرگوس کاکلی

نام انگلیسی: Red-breasted Merganser

نام علمی: *Mergus serrator*

راسته: Anseriformes

تیره: Anatidae

فصول مشاهده: پائیز

رده تهدید:

مشخصات کلی پرنده: این پرنده، ۵۶ سانتی متر طول دارد و بدنش کشیده و باریک و تا حدودی تیره رنگ است. هر دو جنس، کاکلی افشان در پشت سر دارند. هم اندازه ی اردک سرسبز است. در پرنده ی نر، سر و بالای گردن سبز تیره است که طوق گردنی سفیدی در آن دیده می شود. همچنین سینه، بلوطی نقطه نقطه ای، منقار، قرمز، روتنه، خاکستری، پیش بال، سیاه. پوشش های بال و پرهای ثانویه، سفید است و دو خط باریک سیاه روی آینه ی بالی اش دیده می شود. در پرنده ی ماده، سر و گردن، بلوطی. چانه، سفید مایل به خاکستری است که تا جلوی گلو را می گیرد. همچنین آینه ی بالی، سفید رنگ است که یک خط سیاه عرضی در آن دیده می شود. این پرنده بسیار به دریا وابسته است و پروازی مستقیم و سریع دارد. شناگر و غواص خوبی است و هنگام شنا نسبت به دیگر اردک های ماهیخوار، بیشتر در آب فرو می رود. در این زمان، سر، گردن و دم خود را در یک خط نگه می دارد. برای صید ماهی، ابتدا سر را به زیر آب فرو می برد و سپس به درون آب غوص می کند.

کرامت حافظی بیرگانی

زیستگاه: این پرنده؛ در آب های شور واقع در خلیج های کم عمق دارای پناه، خورها، تنگه ها، دریاچه های آب شیرین و رودخانه های دارای عمق مناسب، به سر می برد. در تالاب گندمان در آذر ۹۸ به صورت مهاجر عبوری مشاهده شده است.

مشاهده: گندمان

مهاجر / مقیم: مهاجر

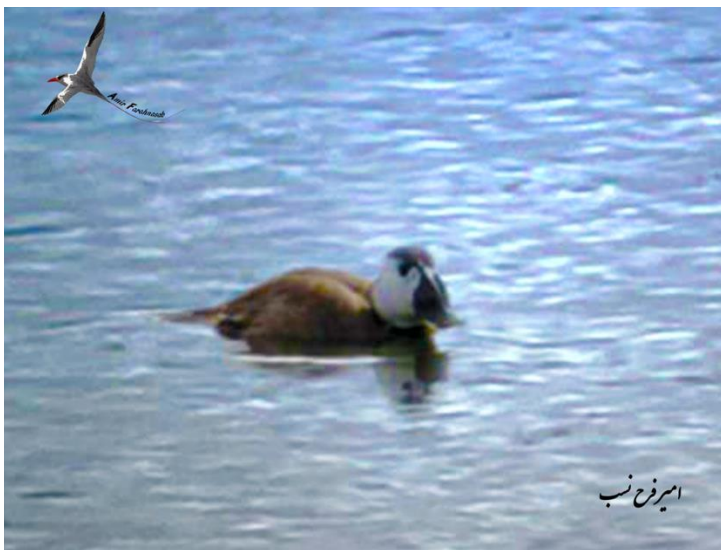
وضعیت حفاظتی: در فهرست پرندگان حمایت شده ی ایران قرار دارد و دارای ارزش حفاظتی است.

کرامت حافظی بیرگانی

کرامت حافظی بیرگانی

ایرفرنج نوب

اردک سرسفید

نام انگلیسی: White-headed Duck

نام علمی: *Oxyura leucocephala*

راسته: Anseriformes

تیره: Anatidae

فصول مشاهده: نیمه ی دوم پائیز تا اوایل زمستان

رده تهدید:

مشخصات کلی پرنده: این پرنده، ۴۶ سانتی متر طول دارد و اندازه اش متوسط است. دم سیخ مانند و باریک، گردن کوتاه و منقارش بزرگ و کلفت به رنگ آبی خاکستری است. اغلب دم خود را بالا نگه می دارد که در این حالت، پوششهای سفید زیر دم نمایان می شود. در پرنده ی نر، تارک، تاج و گلو سیاه رنگ و بدن به رنگ قهوه ای مایل به خاکستری است. قسمت جلوی بدن بیشتر به رنگ قهوه ای بلوطی و دم سیاه رنگ است. در پرنده ی ماده سر خاکستری مایل به تیره و تارک، تاج و پشت گردن تیره رنگ است. زیر چشم ها نواری به رنگ سفید و بدنش قهوه ای مایل به خاکستری است. این پرنده معمولاً در نزدیکی سطح آب پرواز می کند. پرنده ی ماده اغلب دمش را پایین و در سطح آب نگه می دارد. معمولاً در دسته های ۲۰ تا ۳۰ تایی دیده می شود. به طور عمودی و درجا از سطح آب به پرواز در می آید و پروازی پرحدا با بال زدن های سریع دارد. به سرعت در آب غوص می کند. همه چیزخوار است و اغلب با فرو بردن سر و بدن به زیر آب از مواد گیاهی تغذیه می کند. جوجه آوری، از اواسط اردیبهشت و اغلب در پیکره های آبی لب شور با پوشش گیاهی انبوه و نیزارهای وسیع در حاشیه آغاز می شود. تک همسر است و آشیانه اش توده ای از ساقه های نی و سایر مواد گیاهی است که آن را بر روی نی ها یا سایر گیاهان در آب بنا می کند. گاهی نیز آشیانه ی قدیمی سایر پرندگان را ترمیم و استفاده می کند. معمولاً ۵ تا ۱۲ تخم بیضی یا نیمه بیضی، کوتاه، به رنگ سفید مات می گذارد.

ایرفرنج نوب

زیستگاه: این پرنده؛ در مرداب های نیمه شور، دریاچه های شور و شیرین کوچک و کم عمق با پوشش گیاهی حاشیه ای، سواحل دریا و تالاب های دارای نیزار به سر می برد.

مشاهده: چغاخور

مهاجر / مقیم: مهاجر عبوری

وضعیت حفاظتی: در ضمیمه ی II کنوانسیون منع تجارت بین المللی گونه های در معرض خطر انقراض (CITES) قرار دارد. در ایران نیز جزو پرندگان در معرض خطر انقراض معرفی شده و دارای ارزش حفاظتی است.

عقاب دریایی دم سفید

نام انگلیسی: White-tailed Eagle

نام علمی: *Haliaeetus albicilla*

راسته: Accipitriformes

تیره: Accipitridae

فصول مشاهده: زمستان

رده تهدید:

مشخصات کلی پرنده: این پرنده، ۸۰ تا ۹۰ سانتی متر طول دارد و جثه اش بزرگ و حجیم است. دمش کوتاه و سفید رنگ که انتهای سه گوش ماندی دارد و بال هایش بسیار بزرگ و پهن است. سر و بالای گردن، قهوه ای مایل به سفید، منقارِ زردِ بزرگ و گردنش بلند است. پر و بالِ پرنده ی نابالغ، یکدست قهوه ای تیره و شاهپرها قهوه ای تیره مایل به سیاه و دمش سیاه قهوه ای با رگه های خاکستری تیره است. نر و ماده همشکل اند. هنگام شکار از روش های مختلف انفرادی و جمعی بهره می گیرد. پرنده ای شکارچی و آشغال خور است، اما به طور عمده، از ماهی ها، همچنین پرندگان آبی و کنار آبی و پستانداران کوچک، تغذیه می کند. جوجه آوری، از اواسط اسفند و به طور منزوی، در قلمروهای وسیع آغاز می شود. تک همسر است و آشیانه اش، توده ای حجیم و متراکم از ساقه ها و شاخه های گیاهان است که آن را با علوفه ی سبز و گاهی اوقات توسط پشم می پوشاند. معمولاً ۲ تخم نیمه بیضی کوتاه تا بیضی، تا حدی صیقلی و سفید مات می گذارد.

زیستگاه: این پرنده؛ در مناطق ساحلی رودخانه های عریض، جزایر، تالاب ها و مناطقی که ماهی یا دیگر حیوانات آبی فراوان است به سر می برد. در زمستان در زمین های اطراف تالاب گندمان مشاهده می شود.

مشاهده: گندمان

مهاجر / مقیم: مهاجر

وضعیت حفاظتی: در ضمیمه ی I کنوانسیون CITES قرار دارد. در ایران نیز جزو پرندگان در معرض خطر انقراض معرفی شده و دارای ارزش حفاظتی است.

امیر فرح نوب

سنقر تالابی

نام انگلیسی: Western Marsh Harrier

نام علمی: *Circus aeruginosus*

راسته: Accipitriformes

تیره: Accipitridae

فصول مشاهده: چهار فصل

رده تهدید:

مشخصات کلی پرنده: این پرنده، ۴۸ تا ۵۵ سانتی متر طول دارد. از سایر سنقرها بزرگتر و سنگین تر است و بال های پهن تری دارد، اما ماده فاقد دمگاه سفید است. بال ها تا اندازه ای گرد است و رنگ پرنده ی نر از نر سایر سنقرها متفاوت است. رنگ روتنه و بال ها در پرنده ی نر، از سه رنگ مشخص آبی مایل به خاکستری، قهوه ای و سفید تشکیل می شود و زیر تنه، به طور کلی قهوه ای روشن است که نقطه نقطه های قهوه ای تیره در آن دیده می شود. همچنین زیر دم، کرم روشن است. پرنده ی ماده بزرگتر است و روتنه اش قهوه ای تیره و سر، گردن و تارک، همراه با خال های سینه، به رنگ زرد مایل به سفید دیده می شود. پرنده ی نابالغ شبیه ماده، اما با رنگ روشن تر و سر قرمز تر دیده می شود. تفاوت پرنده ی نر از نر سایر سنقرها، تیرگی پوشرها، سفیدی پس سر و سینه ی نخودی است. این پرنده، در ارتفاع پایین پرواز کرده و غالباً درحالی که بال ها را بالاتر از بدن نگه داشته است، درجا بال زنی می کند. هنگام شکار از ارتفاع پایین و با حرکتی ناگهانی به درون نیزار، بر شکار فرود می آید. از گستره ی وسیعی از مهره داران خشکی زی و آبری نظیر پستانداران کوچک، پرندگان، خزندگان، دوزیستان و ماهی ها، همچنین جانوران مریض و زخمی و لاشه ی آنها و به ندرت از حشرات، تغذیه می کند. جوجه آوری، از اواسط اسفند تا اواخر خرداد و با تشکیل قلمرو و یا به شکل کلنی هایی متشکل از چند آشیانه در حاشیه ی تالاب های وسیع، با پوششی متراکم از گیاهان حاشیه ای آغاز می شود. تک همسر و گاهی چند همسر است. آشیانه اش توده ای حجیم از ساقه ها و شاخه های درختان و روی توده ای از نی در آبهای بسیار کم عمق و گاهی روی زمین بنا می کند. معمولاً ۴ تا ۵ تخم نیمه بیضی، کوتاه، صاف و به رنگ سفید مایل به آبی می گذارد.

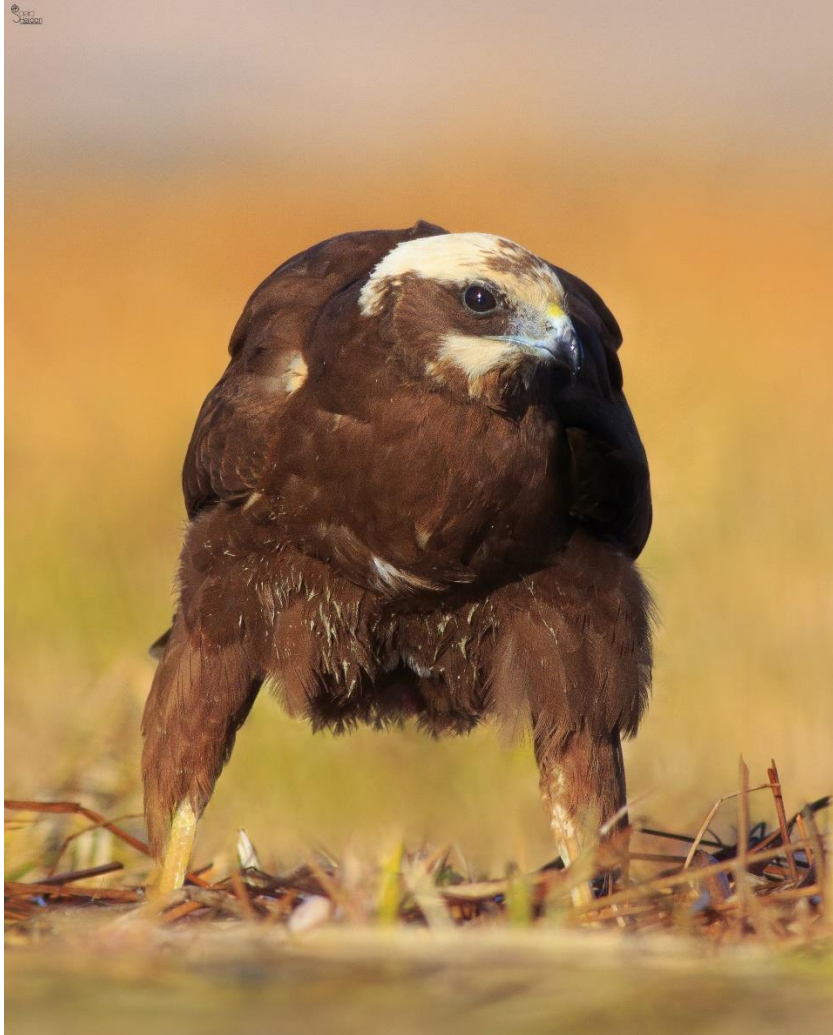
زیستگاه: این پرنده؛ در مناطق تالابی، نیزار و دریاچه های پوشیده از نیزارهای انبوه به سر برده و در نیزارهای انبوه درون آب آشیانه می سازد. در تمامی فصول، در حین پرواز بر فراز تالاب، قابل مشاهده می باشد.

مشاهده: گندمان

مهاجر / مقیم: مقیم

وضعیت حفاظتی: در فهرست پرندگان حمایت شده ی ایران قرار دارد

و دارای ارزش حفاظتی است.

درنا

نام انگلیسی: Common Crane

نام علمی: *Grus grus*

راسته: Gruiformes

تیره: Gruidae

فصول مشاهده: پائیز و زمستان

رده تهدید:

مشخصات کلی پرنده: این پرنده، ۱۱۵ سانتی متر طول دارد و جثّه اش بزرگ است. روی زمین با شکوه گام بر می دارد و در پرواز با عظمت دیده می شود. شبیه لک لک است، با این تفاوت که اندکی بزرگتر و منقارش کوچکتر از آن است. پر و بال خاکستری و سر و گردن سیاه با نوار سفید پهنی که از پشت چشم شروع شده و دو طرف سر و گردن را در بر می گیرد و تضاد خاصی با سر و گردن سیاهش دارد، دیده می شود. رنگ تارک، قرمز است و از فاصله ی نزدیک می توان آن را مشاهده کرد. در پرنده ی نابالغ، سر قهوه ای است و رنگ های متفاوت در آن دیده نمی شود. به واسطه ی شکل، اندازه و حالتش، از درنای طناز متمایز است. پروازش به صورت «۸» بوده و پرنده ای اجتماعی است که در فصل تولید مثل جفت جفت می شوند. از مواد گیاهی شامل ریشه ها، ساقه های زیرزمینی، پیاز گیاهان، برگ ها، میوه ها و دانه ها تغذیه می کند. همچنین پستانداران کوچک، مارها، مارمولک ها، قورباغه ها و به ندرت ماهی ها، تخم و جوجه ی پرندگان کوچک و از بی مهره هایی مانند حشرات و کرم های خاکی در رژیم غذایی اش دیده می شود. جوجه آوری، از اواخر فروردین و با تشکیل قلمرو در تالاب های وسیع و کم عمق آغاز می شود. تک همسر است و آشیانه اش، توده ی مسطح کوچک یا بزرگی از مواد گیاهی است که روی زمین بنا می کند. معمولاً ۲ تخم نیمه بیضی تا بیضی، تا حدی صیقلی، به رنگ آبی خاکستری تا نخودی و یا زیتونی تا قهوه ای مایل به قرمز، با خال ها و یا لکه های کشیده به رنگ قرمز قهوه ای، قهوه ای تیره یا ارغوانی می گذارد.

زیستگاه: این پرنده؛ در مناطق باتلاقی، تالاب ها، مناطق چمنزارهای بدون درخت و کشتزارها به سر می برد. بر فراز تالاب گندمان، هنگام مهاجرت به وفور دیده می شود و در این تالاب اقامت موقت دارد.

مشاهده: گندمان / چغاخور

مهاجر / مقیم: مهاجر

وضعیت حفاظتی: در ضمیمه ی II کنوانسیون CITES قرار دارد. در ایران نیز در فهرست پرندگان حمایت شده قرار دارد و دارای ارزش حفاظتی است.

یلوه آبی

نام انگلیسی: Water Rail

نام علمی: *Rallus aquaticus*

راسته: Gruiformes

تیره: Rallidae

فصول مشاهده: بهار و تابستان (به دلیل محتاط بودن، خجالتی بودن و منزوی بودن، به جز چند بار مشاهده، اطلاعات کاملی در دست نیست).

رده تهدید:

مشخصات کلی پرنده: این پرنده، ۲۷ سانتی متر طول دارد. پرنده ای محتاط است. به دشواری و به ندرت، در حالی که در حاشیه ی نیزار یا بر سایر پوشش های گیاهی آبی راه می رود، دیده می شود. از چنگر نوک سرخ کوچک تر است و از سایر یلوه ها به واسطه ی منقار قرمز رنگ که اندکی حالت خمیدگی رو به پایین دارد و پاهای بلندش، متمایز می شود. در پرنده ی نابالغ، روتنه تیره با لکه های قهوه ای، پره های زیر دم سفید و زیر تنه، گلو و سینه خاکستری مایل به آبی یکدست، که در پهلوها رگه های پهن قهوه ای تیره و سفید دارد، دیده می شود. پرنده ی جوان کمرنگ تر و دارای خال های خاکستری تر، زیر تنه ی آبی کمرنگ و منقار سیاه است. همه چیز خوار است و با قدم زدن در آب های کم عمق و زمین های گلی حاشیه ای، گاهی نیز با شنا و به ندرت غوص کردن در آب به جستجوی مواد غذایی می پردازد. معمولاً طعمه ی خود را قبل از بلعیدن در آب می شوید. جوجه آوری، از اواسط فروردین و با تشکیل قلمرو در نیزارها و جگن زارهای نواحی حاشیه ای و کم عمق رودخانه ها، تالاب ها و دریاچه ها آغاز می شود. تک همسر است و آشیانه اش کاسه ای حجیم از گیاهان آبی، در میان پوشش گیاهی یا درون آب ساخته می شود. معمولاً ۶ تا ۱۰ تخم نیمه بیضی، صاف، تا حدی صیقلی، به رنگ سفید مایل به کرم تا کرم مایل به نخودی کمرنگ، با لکه ها و خال های پراکنده، قهوه ای مایل به قرمز یا خاکستری مایل به آبی می گذارد.

زیستگاه: این پرنده؛ در مناطق باتلاقی و تالاب های با پوشش گیاهی متراکم به سر برده و در حاشیه ی نیزارها یا میان بوته های جگن، در ناحیه ی کم عمق آب، آشیانه می سازد. در تالاب گندمان، لابه لای ساقه های نی و هزارنی با استتار دیده می شود.

مشاهده: گندمان

مهاجر / مقیم: احتمالاً مقیم

وضعیت حفاظتی: در فهرست پرندگان حمایت شده ی جهانی و ملی قرار ندارد.

یلوه کوچک

نام انگلیسی: Little Crane

نام علمی: *Porzana parva*

راسته: Gruiformes

تیره: Rallidae

فصول مشاهده: نیمه ی دوم تابستان

رده تهدید:

مشخصات کلی پرنده: این پرنده، ۱۹ سانتی متر طول دارد. از یلوه ی خالدار، کوچکتر است و به واسطه ی زیرتنه ی آبی مایل به خاکستری یکدست و پوشش خط خط زیر دم، از آن متمایز می شود. گردن و پاها نسبتاً بلند، روتنه قهوه ای زیتونی، بدون رگه های سفید در پوششهای بال و فاقد رنگ سیاه در زیرتنه و زیر دم است. شباهت بسیاری به یلوه ی نوک سبز دارد و پاها به رنگ سبز است. در پرنده ی ماده، زیرتنه کاملاً قهوه ای نخودی، روتنه قهوه ای زیتونی و زیر گلو سفید نخودی است. پرنده ی نابالغ شبیه پرنده ی ماده است. منقار این پرنده سبز است که در قاعده ی منقار اندکی قرمزی دیده می شود. در پرواز پاها و انگشتان حالت افتاده ای دارند. یلوه های کوچکی که با زیرتنه ی نخودی در نیمه ی زمستان و بهار دیده می شوند، احتمالاً ماده هستند. این پرنده به دشواری دیده شده و اغلب روی گیاهان شناور حرکت می کند. به طور عمده از بی مهره ها و دانه ی گیاهان آبرزی تغذیه می کند. جوجه آوری، از اواخر فروردین و با تشکیل قلمرو آغاز می شود. تک همسر است و آشیانه اش، کاسه ای از ساقه ها و برگ های گیاهان قابل دسترس است که آن را روی زمین، در قاعده ی نی ها و یا دیگر گیاهان کاملاً مخفی بنا می کند. معمولاً ۷ تا ۸ تخم نیمه بیضی، صاف، تاحدی صیقلی، نخودی مایل به زرد، با خال ها و لکه های فراوان به رنگ قهوه ای می گذارد.

زیستگاه: این پرنده؛ در تالاب های آب شیرین و دریاچه های واقع در مناطق پست با نیزارهای گسترده و دیگر گیاهان کنارآبرزی، همچنین حاشیه ی رودخانه ها و درختراهای غرقابی را به عنوان زیستگاه برمی گزیند.

مشاهده: گندمان

مهاجر / مقیم: مهاجر عبوری

وضعیت حفاظتی: در فهرست پرندگان حمایت شده ی جهانی و ملی قرار ندارد.

یلوه نوک سبز

نام انگلیسی: Baillon's Crake

نام علمی: *Porzana pusilla*

راسته: Gruiformes

تیره: Rallidae

فصول مشاهده: بهار و تابستان

رده تهدید:

مشخصات کلی پرنده: این پرنده، ۱۸ سانتی متر طول دارد و شبیه یلوه ی کوچک است، با این تفاوت که اندکی کوچکتر، جمع و جورتر، با بال هایی کوتاهتر از آن است. روتنه، قهوه ای خرمایی با خال های حلقه مانند سفید پراکنده، تَهِگَگاه راه راه عرضی سیاه و سفید، زیر تنه، آبی مایل به خاکستری با رگه های تیره در پهلوها. منقار، سبز یکدست. پاها، زیتونی صورتی (که گاهی اوقات سبز به نظر می آید)، دیده می شود. پرنده ی نابالغ به رنگ روشن تر، گلو و سینه نخودی و فاقد خط کمرنگ تر بالی است و در حالت کلی، رنگ پر و بال همانند مادّه روشن تر دیده می شود. غالباً مخفی شده، اما گاهی در حال راه رفتن روی گیاهان شناور دیده می شود. همه چیز خوار است و بیشتر از حشرات آبی تغذیه می کند و با شنا کردن یا قدم زدن روی گیاهان شناور، نی های شکسته، لجن یا آب های کم عمق، به جستجوی غذا می پردازد. جوجه آوری، از اوایل اردیبهشت و به طور منزوی در حاشیه ی زیستگاه های تالابی با پوشش مناسبی از گیاهان کنار آبی آغاز می شود. تک همسر است و آشیانه اش کاسه ای از ساقه ها و برگ های گیاهان قابل دسترس است که آن را روی زمین، بین گیاهان کنار آبی یا پای بوته ها و نزدیک به آب بنا می کند. معمولاً ۶ تا ۸ تخم نیمه بیضی، صاف، صیقلی، نخودی مایل به زرد، با خال های قهوه ای مایل به زرد می گذارد.

زیستگاه: این پرنده؛ در تالاب های کوچکتر، در مقایسه با یلوه ی کوچک و باتلاق های پر گیاه، به سر می برد.

مشاهده: گندمان

مهاجر / مقیم: مهاجر

وضعیت حفاظتی: در فهرست پرندگان حمایت شده ی جهانی و ملی قرار ندارد.

یلوه خالدار

نام انگلیسی: Spotted Crake

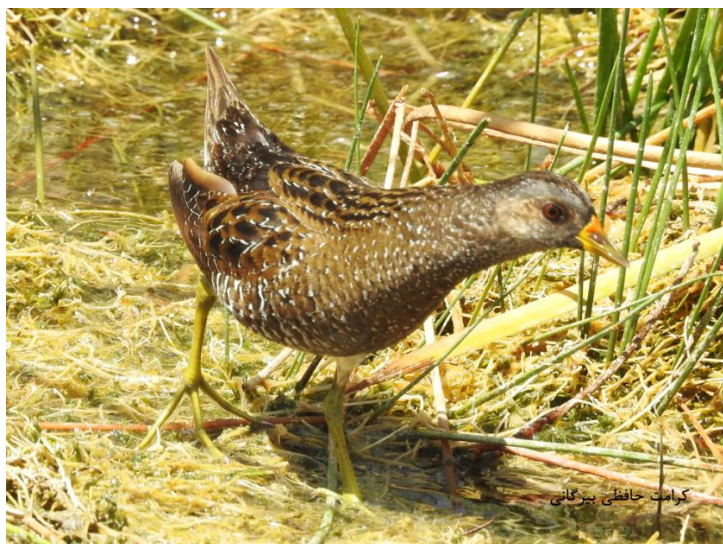
نام علمی: *Porzana porzana*

راسته: Gruiformes

تیره: Rallidae

فصول مشاهده: نیمه ی دوم تابستان

رده تهدید:

مشخصات کلی پرنده: این پرنده، ۲۳ سانتی متر طول دارد. یلوه ای است با سر کوچک و بدن تقریباً گرد و اندکی کوچکتر از یلوه ی آبی، شبیه یلوه ی کوچک، اما دارای خال های سفید فراوانی است. منقار کوتاه و زرد با قاعده ی قرمز، رگه های سیاه و سفید فراوانی در زیر شکم و پهلوها و پوشش زیر دم، نخودی دیده می شود. پاها سبز رنگ است و هنگام راه رفتن دم را بالا برده، آن را تکان می دهد. پرنده ی جوان فاقد رنگ خاکستری سر بوده و گلو سفید و زیرتنه قهوه ای با خال های سفید است. به دشواری پرواز کرده و اغلب مخفی می شود. همه چیزخوار است و بیشتر از بی مهره های آبی و تا حدی از گیاهان آبی تغذیه می کند. جوجه آوری از اوایل خرداد و با تشکیل قلمرو آغاز می شود. تک همسر است و آشیانه اش کاسه ای حجیم از ساقه ها، برگ ها و سایر مواد گیاهی است که آن را روی زمین و پنهان در میان گیاهان بلند نزدیک آب بنا می کند. معمولاً ۸ تا ۱۲ تخم بیضی، صاف، تا حدی صیقلی به رنگ نخودی مایل به زیتونی با نقاط قهوه ای مایل به قرمز و خاکستری می گذارد.

زیستگاه: این پرنده؛ حاشیه ی رودخانه و آبگیرهای پر گیاه حاشیه ی تالاب ها، پوشش های متراکم گیاهان آبی و کنار آبی، آب های کم عمق و گل و لجن حاشیه ی نواحی تالابی، علفزارهای مرطوب، همچنین حاشیه ی دریاچه ها و رودهایی با جریان آرام را به عنوان زیستگاه بر می گزیند.

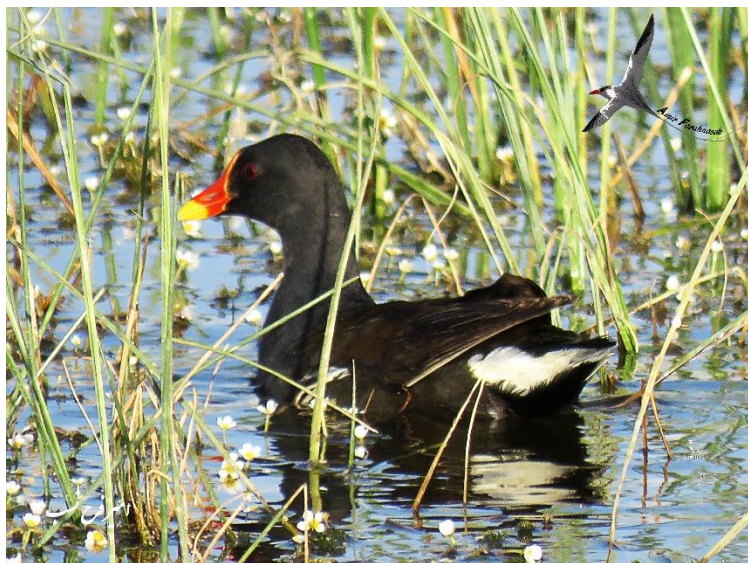
مشاهده: گندمان

مهاجر / مقیم: احتمالاً مهاجر

وضعیت حفاظتی: در فهرست پرندگان حمایت شده ی جهانی و ملی قرار ندارد.

چنگر نوک سرخ

نام انگلیسی: Common Moorhen

نام علمی: *Gallinula chloropus*

راسته: Gruiformes

تیره: Rallidae

فصول مشاهده: چهار فصل

رده تهدید:

مشخصات کلی پرنده: این پرنده، ۳۳ سانتی متر طول دارد. سیاه رنگ، با منقار و سپر قرمز، که انتهای نوک، زرد مایل به سبز است و خط سفیدی در پهلوها دیده می شود. دم این پرنده دائماً در حال تکان خوردن است. در هنگام راه رفتن و شنا، سفیدی پشت دم آشکار شده و در پرواز خط سفید بالی دیده نمی شود. پاها سبز و در انتهای چسبیده به بدن قرمز است. پرنده ی نابالغ کمرنگ تر، به رنگ خاکستری قهوه ای و منقار تیره دیده می شود. در هنگام شنا، در حالی که سر و گردن را به جلو داده است، با قدرت شنا می کند. همه چیز خوار است و از حشرات، دانه ها، میوه ها و گاهی حلزون ها و تخم پرندگان تغذیه می کند. جوجه آوری، از اوایل فروردین تا اواسط اردیبهشت و با تشکیل قلمرو در حاشیه ی پیکره های آبی آغاز می شود. تک همسر است و آشیانه اش، توده ای مسطح و حجیم از خار و خاشاک است که معمولاً آن را روی زمین، بین گیاهان بلند، نزدیک یا درون آب، گاهی بالاتر از سطح زمین، روی بوته ها، یا درختان می سازد. معمولاً ۵ تا ۱۱ تخم در یک آشیانه دیده می شود. تخم ها، نیمه بیضی، صاف، صیقلی، سفید مایل به خاکستری تا نخودی رنگ پریده یا مایل به سبز، با نقاط یا لکه های کوچک قهوه ای مایل به قرمز و خاکستری مایل به آبی می گذارد.

زیستگاه: این پرنده؛ در آبگیرها، رودهای آرام، باتلاق ها، علفزارها و در نزارهای نزدیک آب به سر برده و لابلای پوشش گیاهی نزدیک آب آشیانه می سازد و گاهی نیز در آشیانه ی متروک پرندگان دیگر تولید مثل می کند. در تالاب گندمان به تعداد اندک زادآوری دارد.

مشاهده: گندمان / چغاخور

مهاجر / مقیم: مقیم

وضعیت حفاظتی: در فهرست پرندگان

حمایت شده ی جهانی و ملی قرار ندارد.

ایرفرنس

چنگر

نام انگلیسی: Eurasian Coot (Common Coot)

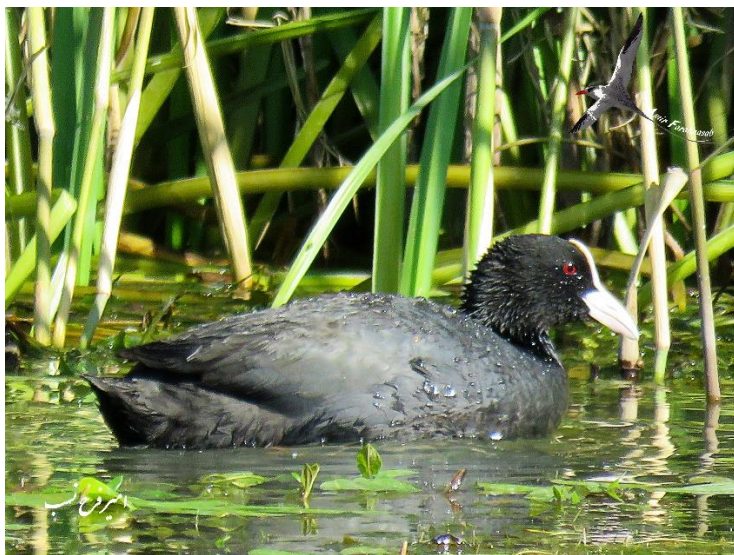
نام علمی: *Fulica atra*

راسته: Gruiformes

تیره: Rallidae

فصول مشاهده: چهار فصل

رده تهدید:

مشخصات کلی پرنده: این پرنده، ۳۷ سانتی متر طول دارد و به واسطه ی رنگ سیاه دودی و منقار و سپر سفیدش به سهولت از سایر پرندگان تمیز داده می شود. پاها سبز زیتونی و چشم ها قرمز است. از چنگر نوک سرخ بزرگتر و برجسته تر و فاقد سفیدی زیر دم و خط سفید پهلوهاست. پاها کاملاً نیم پره و انگشتانش نسبتاً بزرگ است. پرنده ی نابالغ به رنگ قهوه ای دودی با زیر گلو و سینه ی خاکی کمرنگ دیده می شود. برای به دست آوردن غذا دائماً شیرجه زده و گاهی بیش از نیم دقیقه در زیر آب می ماند. در زمستان به طور گروهی و همراه اردک ها در مناطق تالابی و حاشیه ی نیزارها شنا می کند. به دشواری پرواز کرده و پیش از آن، مدتی روی آب می دود و هنگام فرود آمدن بر آب، ناگهانی به سطح آب برخورد کرده، سر و صدای بسیاری ایجاد می کند. همه چیزخوار است و بیشتر از مواد گیاهی تغذیه می کند. جوجه آوری، از اوایل فروردین و با تشکیل قلمرو در پیکره های آبی بزرگ و رودخانه های با جریان آرام، آغاز می شود. تک همسر است و آشیانه اش، کاسه ای حجیم از برگ ها و ساقه های گیاهان آبی است که آن را روی زمین در بین پوشش های گیاهی درون یا نزدیک به آب می سازد. معمولاً ۶ تا ۹ تخم نیمه بیضی، صاف، تا حدی صیقلی، خاکستری مایل به نخودی با خال های قهوه ای تیره و سیاه می گذارد.

زیستگاه: این پرنده؛ در مناطق نيزاری با آب باز، باتلاق ها، دریاچه ها و گاهی حاشیه ی رودخانه های وسیع به سر برده و درون نيزارهای انبوه آشیانه می سازد. در تالاب گندمان و چغاخور به وفور مشاهده می شود و زادآوری دارد.

مشاهده: گندمان / چغاخور

مهاجر / مقیم: مقیم

وضعیت حفاظتی: در فهرست پرندگان حمایت شده ی جهانی و ملی قرار ندارد.

چوب پا

نام انگلیسی: Black-winged Stilt

نام علمی: *Himantopus himantopus*

راسته: Charadriiformes

تیره: Recurvirostridae

فصول مشاهده: چهار فصل

رده تهدید:

مشخصات کلی پرنده: این پرنده، ۳۷ سانتی متر طول دارد و با پاهای بلند و قرمز، روتنه ی سیاه، زیر تنه، گردن و دم سفید، از سایر پرندگان کنار آبرزی متمایز می شود. سر، پس گردن و منقار، سیاه و پیشانی سفید است. پرنده ی مادّه اندکی کمرنگ تر است و در پرنده ی نابالغ سر و پس گردن تیره، روتنه قهوه ای مایل به خاکستری و حاشیه ی عقب بال در پرواز سفید است. در پرواز، از بال های یکدست سیاه، بدن سفید و پاهای بلندش که در امتداد بدن قرار می گیرد، شناخته می شود. بیشتر از بی مهره ها، به ویژه حشرات آبرزی تغذیه می کند. جوجه آوری، از اوایل فروردین تا اواخر خرداد آغاز می شود و کلنی جوجه آوری در نزدیکی آب و در بخش های کم عمق پیکره های آبی، حاشیه ی دریاچه ها و مناطق غرقابی تشکیل می شود. تک همسر است و آشیانه اش، گودی کم عمقی از مواد گیاهی، با پوششی از مواد نرم تر است که آن را بین گیاهان درون یا حاشیه ی آب های کم عمق، همچنین زمین های گلی نزدیک آب بنا می کند. معمولاً ۳ تا ۴ تخم نیمه بیضی تا بیضی، صاف، تا حدی صیقلی، نخودی مایل به قهوه ای کمرنگ، با خال ها و لکه های سیاه، گاهی خاکستری می گذارد.

زیستگاه: این پرنده؛ در نواحی آب های کم عمق، حاشیه ی تالاب ها، دریاها، باتلاق ها و مصب ها به سر برده و اغلب در نواحی باز دیده شده است و در آب های کم عمق یا روی علف های انبوه و زمین های گلی آشیانه می سازد. در تالاب گندمان به وفور مشاهده می شود و زادآوری دارد.

مشاهده: گندمان / چغاخور

مهاجر / مقیم: مقیم

وضعیت حفاظتی: در فهرست پرندگان حمایت شده ی جهانی و ملی قرار ندارد.

آووست (نوک خنجرى)

نام انگلیسی: Pied Avocet

نام علمی: *Recurvirostra avosetta*

راسته: Charadriiformes

تیره: Recurvirostridae

فصول مشاهده: پائیز و زمستان

رده تهدید:

مشخصات کلی پرنده: این پرنده، ۴۴ سانتی متر طول دارد و با پر و بال سیاه و سفید، منقار بلند و سر بالا، سر و پس گردن سیاه، کاملاً مشخص است. روتنه و بال ها سیاه و سفید است که در پرواز، انتهای بال ها سیاه، زیر بدن سفید و پاهای آبی مایل به خاکستری اش بیرون از دم دیده می شود. در پرنده ی ماده، روتنه اندکی قهوه ای تیره است. برای تغذیه در آب های کم عمق با حرکت سر به دو طرف در حالتی که دم و بدنش رو به بالا قرار گرفته است، به جستجو می پردازد و در طول سال به صورت گروهی به سر می برد. برای تغذیه، در حاشیه ی آب های کم عمق و گل و لجن حاشیه، به آرامی قدم می زند و توسط حرکات منظم منقار و تکان دادن سر به دو طرف، به جستجو و صید حشرات، سخت پوستان و کرم ها می پردازد. جوجه آوری، از اوایل اردیبهشت و معمولاً به صورت کلنی، و گاهی منفرد آغاز می شود. تک همسر است و آشیانه اش، گودی کم عمق و اغلب بدون پوشش و یا با پوششی اندک از مواد گیاهی است که در نواحی باز با بستر گلی یا ماسه ای خشک و نزدیک به آب یا بین پوشش گیاهی کوتاه، ساخته می شود. معمولاً ۴ تخم نیمه بیضی تا بیضی، صاف، به رنگ نخودی مایل به قهوه ای رنگ پریده، با خال ها و لکه های سیاه و به ندرت خاکستری می گذارد.

زیستگاه: این پرنده؛ اغلب در آب های شور و لب شور، باتلاق ها، سواحل و مصب ها به سر برده و به ندرت در آب های شیرین دیده می شود.

مشاهده: گندمان

مهاجر / مقیم: مهاجر

وضعیت حفاظتی: در فهرست پرندگان حمایت شده ی جهانی و ملی قرار ندارد.

گلاریول بال سرخ

نام انگلیسی: Collared Pratincole

نام علمی: *Glareola pratincola*

راسته: Charadriiformes

تیره: Glareolidae

فصول مشاهده: بهار و نیمه اول تابستان

رده تهدید:

مشخصات کلی پرنده: این پرنده، ۲۵ سانتی متر طول دارد. بال ها کشیده و نوک تیز، دم دو شاخه به رنگ سیاه، روتنه قهوه ای و زیرتنه و دمگاه سفید است. عمدتاً در حال پرواز و شکار حشرات دیده می شود. منقار، کوچک به رنگ تیره و پاها سیاه و کوچک است، اما به سرعت حرکت کرده و راست می ایستد. روی زمین شبیه سلیم ها به نظر می آید. در پرنده ی بالغ، گلو نخودی با حاشیه ی سیاه و باریک، بال ها قهوه ای تیره و پره های پوششی زیر بال قرمز مایل به قهوه ای است که در حاشیه ی شاهپره های ثانویه، نوار سفید رنگی دیده می شود. پرنده ی نابالغ و جوان، فاقد حاشیه ی سیاه گلو بوده و پره های دمش کوتاه تر از پرنده ی بالغ است. معمولاً در گله های به نسبت بزرگ و پر سر و صدا در هنگام پرواز، به شکار حشراتی نظیر سوسک های قاب بال و ملخ ها می پردازد. جوجه آوری، از اوایل تا اواسط اردیبهشت و با تشکیل کلنی های کوچک و پراکنده در زمین های باز نزدیک تالاب ها، مرداب های وسیع یا دشت های باز و نیز در جزایر کوچک، آغاز می شود. تک همسر است و آشیانه اش، گودی کم عمقی است که آن را روی زمین و در بخش های باز زمین های گلی خشک شده، نزدیک آب و مناطق سنگی و ماسه ای، بنا می کند. معمولاً ۳ تخم نیمه بیضی، کوتاه و به ندرت بیضی، کرم با سایه ای از رنگ سبز یا نخودی، با خال های سیاه و گاهی قهوه ای تیره، می گذارد.

زیستگاه: این پرنده، در دشت های وسیع نزدیک به آب، سواحل شنی و زمین های گلی با رویش گیاهی کوتاه، به صورت گروهی به سر برده و تولید مثل می کند.

مشاهده: گندمان / چغاخور

مهاجر / مقیم: مهاجر

وضعیت حفاظتی: در فهرست پرندگان حمایت شده ی جهانی و ملی قرار ندارد.

خروس کولی

نام انگلیسی: Northern Lapwing

نام علمی: *Vanellus vanellus*

راسته: Charadriiformes

تیره: Charadriidae

فصول مشاهده: چهار فصل

رده تهدید:

مشخصات کلی پرنده: این پرنده، ۳۰ سانتی متر طول دارد و به واسطه ی کاکلی باریک و دراز سیاه رنگ و بال های بلند و نسبتاً گردش، به آسانی شناخته می شود. روتنه سیاه با جلای سبز، سینه ی سیاه، که به شکل طوق پهن سیاه رنگی تا چانه را در بر می گیرد. زیر تنه سفید، دم سفید با نوار سیاه رنگی در انتها، پوشپره های دم، بلوطی و پاهایش صورتی تیره است. پروازش بسیار نامنظم، بی صدا و بال زدن هایش اندک است. اغلب از کرم ها و حشرات تغذیه می کند. جوجه آوری از اوایل تا اواسط فروردین، به صورت منزوی یا در کلنی های پراکنده، در چمنزارها و چراگاه های ناهموار با شیب ملایم، مرداب های دارای پوشش گیاهی کوتاه، کشتزارهای باز و خلنگ زارهای مرطوب، آغاز می شود. تک همسر است و آشیانه اش، گودی کم عمقی پوشیده از الیاف گیاهی است. معمولاً ۴ تخم گلابی شکل تا بیضی، صاف، نخودی مایل به کرم، خاکستری، قهوه ای یا زیتونی، با خال های سیاه می گذارد.

زیستگاه: این پرنده؛ در علفزارها، کشتزارها، اراضی خیس و باتلاقی به سر برده و در علفزارهای حاشیه ی باتلاق ها تولید مثل می کند.

مشاهده: گندمان

مهاجر / مقیم: مقیم

وضعیت حفاظتی: در فهرست

پرندگان حمایت شده ی جهانی و ملی

قرار ندارد.

کرامت حافظی بیرگانی

خروس کولی دم سفید

نام انگلیسی: White-tailed Lapwing

نام علمی: *Vanellus leucurus*

راسته: Charadriiformes

تیره: Charadriidae

فصول مشاهده: بهار و تابستان

رده تهدید:

مشخصات کلی پرنده: این پرنده، ۲۸ سانتی متر طول دارد و شباهت بسیاری با خروس کولی شکم سیاه دارد، با این تفاوت که جثه کوچکتر، سر ساده و پاها زرد رنگ و بلندتر است. دمش در پرواز کاملاً سفید دیده می شود. رو تنه خاکستری شنی. سر، شنی رنگ. گردن و سینه، خاکستری سربی. زیر تنه، سفید خاکی. منقار، سیاه. نوار بالای چشم، بی رنگ و شاهپره‌های اولیه ی بال، سیاه رنگ است. در پرنده جوان، سینه و گلو، کم رنگ تر، با لکه های تیره ی قهوه ای در پشت، سر تیره تر، گلو و سینه، قهوه ای کمرنگ و شکم سفید است. به طور عمده، از حشرات به ویژه سوسک ها، کرم ها، میگوهای کوچک آب های شیرین و نرم تنان، تغذیه می کند. جوجه آوری، از اوایل اردیبهشت، به صورت منفرد یا کلنی، در مجاورت مناطق تالابی باز، آغاز می شود. تک همسر است و آشیانه اش، حفره ای کم عمق روی زمین است که درونش را با مواد گیاهی، می پوشانند. معمولاً ۴ تخم بیضی تا گلابی شکل، صاف، به رنگ نخودی رنگ پریده یا نخودی مایل به زرد، با خال های قهوه ای مایل به سیاه، تیره یا قهوه ای مایل به زیتونی و خاکستری کمرنگ می گذارد.

زیستگاه: این پرنده؛ در حاشیه ی برکه های شور و شیرین، تالاب ها و مناطق باتلاقی و دشت های مرطوب به سر برده و گاهی به صورت گروهی دیده می شود.

مشاهده: گندمان

مهاجر / مقیم: مهاجر

وضعیت حفاظتی: در فهرست پرندگان حمایت

شده ی جهانی و ملی قرار ندارد.

ایرفرنج نب

کرامت حافظی بیرگانی

امیر فوج نوب

خروس کولی دشتی (ابرو سفید)

نام انگلیسی: Sociable Lapwing

نام علمی: *Vanellus gregarius*

راسته: Charadriiformes

تیره: Charadriidae

فصول مشاهده: پائیز

رده تهدید:

مشخصات کلی پرنده: این پرنده، ۲۹ سانتی متر طول دارد و هم اندازه ی خروس کولی است. پیشانی و نوار ابرو، سفید است که این سفیدی تا پس سر ادامه دارد. تارک، سیاه. منقار و خط چشم، سیاه. شکم، سیاه. سینه، خاکستری و رو تنه، خاکستری شنی است که تا پره‌های پروازش امتداد دارد. شاهپره‌های اولیه، از پشت و زیر، سیاه و شاهپره‌های ثانویه و دم، سفید است که در انتهای دم نوار پهن و سیاه رنگی دیده می شود. زمستان ها، رنگ سر و پر و بال اندکی تغییر کرده و لکه ی سیاه شکم محو شده و نوار سفید بالای چشم نیز کم رنگ و نامشخص می شود. در پرنده ی جوان، پر و بال قهوه ای کم رنگ و نوار بالای چشم و پره‌های پوششی، بی رنگ تر دیده می شود. در پرواز بال ها نسبتاً گرد و زیر بال ها، رنگ های سیاه، سفید و قهوه ای به خوبی دیده می شود. از حشرات، به ویژه سوسک ها، ملخ ها، لارو پروانه ها و مواد گیاهی تغذیه می کند.

زیستگاه: این پرنده؛ در دشت های ماسه ای یا علفزار، زمین های بایر و همچنین سواحل دریا به سر می برد.

مشاهده: گندمان

مهاجر / مقیم: مهاجر

وضعیت حفاظتی: جزو پرندگان به شدت در معرض خطر انقراض (CR) است. در ایران نیز، در فهرست پرندگان حمایت شده قرار دارد و دارای ارزش حفاظتی است.

سلیم طلایی

نام انگلیسی: Eurasian Golden Plover

نام علمی: *Pluvialis apricaria*

راسته: Charadriiformes

تیره: Charadriidae

فصول مشاهده: بهار

رده تهدید:

مشخصات کلی پرنده: این پرنده، ۲۸ سانتی متر طول دارد و کنار آبی است. سلیم نسبتاً بزرگی است و با منقار و پاهاى نسبتاً کوچک و سیاه، سطح پستی سفید، زرد-قهوه ای، زیر تنه ی سفید خاکستری، دیده می شود. در بهار، چانه، گلو، سینه و شکم سیاه با حاشیه ی سفید مشاهده می شود. منقار، سیاه. پاها، خاکستری تیره. سر و روتنه، زرد طلایی با لکه های سیاه فراوانی دیده می شود. محل اتصال بال به پهلوها در زیر، به رنگ سفید است. این سفیدی در سلیم خاکستری، سیاه رنگ است. پرنده ای اجتماعی بوده و در گله هایی مخلوط همراه با سایر سلیم ها و آبچلیک ها دیده می شود. اغلب غذا را از سطح زمین و یا در عمق یک تا دو سانتی متری خاک، جستجو می کند و از بی مهره ها، به ویژه سوسک ها و کرم های خاکی و نیز گاهی از مواد گیاهی، مانند سته ها، دانه ها و علوفه تغذیه می کند. در این هنگام معمولاً فواصل کوتاهی را می دود و برای گرفتن طعمه، به طور ناگهانی توقف می کند.

زیستگاه: این پرنده؛ در سواحل دریاها، خورها، مصب ها، اراضی شخم زده و کشتزارها به سر می برد. در ایران، در نواحی ساحلی دریای خزر و خلیج فارس دیده می شود.

مشاهده: گندمان

مهاجر / مقیم: مهاجر

وضعیت حفاظتی: در فهرست پرندگان حمایت شده ی جهانی و ملی قرار ندارد.

سلیم طوقی کوچک

نام انگلیسی: Little Ringed Plover

نام علمی: *Charadrius dubius*

راسته: Charadriiformes

تیره: Charadriidae

فصول مشاهده: بهار، تابستان

رده تهدید:

مشخصات کلی پرنده: این پرنده، ۱۵ سانتی متر طول دارد و از سلیم های کوچک، با بال های کشیده است که هنگام نشستن روی زمین بدنش حالت افقی دارد. از سلیم طوقی، کوچکتر، فاقد نوار سفید بالی است. هنگام تولید مثل، نوار سینه ای باریک تر، حلقه ی دور چشم ها زرد رنگ و منقار تیره رنگ است و خط سفیدی در پشت تارک سیاهش دیده شده و پاها به رنگ صورتی خاکستری است. در پرنده ی جوان، رنگ پیشانی و لگه ی پشت و بالای چشم ها کم رنگ تر و فاقد نوار سینه ای یا به صورت گسسته، دیده می شود. همچنین صورت و گلو، به رنگ زرد نخودی کم رنگ است. به واسطه ی رنگ سر، از سلیم کوچک و به واسطه ی صدا و فقدان نوار سفید بالی، از سایر سلیم ها متمایز می شود. برای تغذیه معمولاً سطوح مرطوب و همچنین آب های کم عمق را جستجو می کند. بیشتر از حشرات، همچنین عنکبوت ها و دیگر بی مهره های کوچک تغذیه می کند. جوجه آوری، از اوایل فروردین آغاز می شود. تک همسر است و آشیانه اش، گودی کوچکی بر سطح زمین، بدون پوشش و یا با اندکی مواد گیاهی، سنگریزه و خار و خاشاک است که آن را در زمین های فاقد پوشش و یا میان علف ها، بنا می کند. معمولاً ۴ تخم گلابی شکل کوتاه تا بیضی، صاف، به رنگ خاکستری شنی یا نخودی مایل به قهوه ای، با خال ها و خطوط قهوه ای، ارغوانی یا سیاه می گذارد.

زیستگاه: این پرنده؛ عمدتاً در سواحل دریاها و دریاچه های شور، اراضی شنی و ریگزارها یا مناطق گلی و ماسه ای به سر برده و همان جا تولید مثل می کند. بیشتر در تالاب چغاخور به خوبی قابل مشاهده می باشد و در تالاب گندمان به تعداد اندک دیده می شود.

مشاهده: گندمان / چغاخور

مهاجر / مقیم: مقیم و در سال هایی، مهاجر عبوری

وضعیت حفاظتی: در فهرست پرندگان حمایت شده ی

جهانی و ملی قرار ندارد.

تلیله گردن سرخ

نام انگلیسی: Red-necked Stint

نام علمی: *Calidris ruficollis*

راسته: Charadriiformes

تیره: Scolopacidae

فصول مشاهده: بهار

رده تهدید:

مشخصات کلی پرنده: این پرنده، ۱۵ سانتی متر طول دارد. اندکی بزرگتر و پر جثه تر از تلیله ی کوچک به نظر می رسد ولی به واسطه ی منقار کوتاه تر و ضخیم تر، پاهای کوتاه تر و بال های درازتر، از آن تفکیک می شود. نر و ماده، همشکل و دارای تغییرات فصلی هستند. در پرنده ی بالغ، در دوره ی جوجه آوری، صورت، گلو و بخش بالایی سینه، بلوطی خرمایی است که در پر و بال تازه روییده، همراه با لکه های سفید دیده می شود. قاعده ی منقار، سفید. تارک سر و روتنه، تیره و از لکه های سیاه، بلوطی خرمایی، خاکستری و سفید پوشیده شده است. پوشه های روی بال ها، قهوه ای خاکستری و حاشیه ی پرهای آن، نخودی کمرنگ دیده می شود. دو طرف دمگاه، سفید و در مرکز، نوار طولی سیاه رنگی دارد که تا انتهای دم امتداد می یابد. دم، خاکستری و پرهای کناری آن در بخش درونی خود، سفیدتر به نظر می رسند. دو طرف سینه و بخش جلویی پهلوها، لکه های تیره ی مشخصی دارد و مابقی زیرتنه و زیر بال ها، سفید است. پاها و منقار نیز سیاه هستند. در خارج از این دوره، نسبت به تلیله ی کوچک، تارک سر، رگه رگه ی تیره ی بیشتری دارد. صورت، تیره تر به نظر می رسد و نوار چشمی، قهوه ای خاکستری مشخصی، در زیر نوار ابرویی به چشم می آید. روتنه، خاکستری روشن است و به واسطه ی لکه های تیره ی کمتر در مرکز پرهای آن، نسبت به تلیله ی کوچک، یکنواخت تر به نظر می رسد. رنگ پرنده ی نابالغ، متغیر است. برای تغذیه، بیشتر در سواحل گلی یا شنی وسیع بین جزر و مدی یا حاشیه ی پیکره های آبی که فقط دارای لایه ی نازکی از آب باشد دیده می شود. همه چیزخوار است و اغلب به صورت مخلوط با سایر پرندگان کنار آبرزی به تغذیه از حشرات، مهره داران کوچک، نرم تنان، شکم پایان و سخت پوستان و همچنین دانه های گیاهی می پردازد.

زیستگاه: این پرنده؛ در سواحل دریاها، خلیج ها، خورها و مصب های دارای پناه و همچنین حاشیه ی پیکره های آبی دائمی و موقت نزدیک به سواحل دریاها را ترجیح می دهد.

مشاهده: گندمان

مهاجر / مقیم: مهاجر

وضعیت حفاظتی: در فهرست پرندگان حمایت شده ی جهانی و ملی

قرار ندارد.

تلیله کوچک

نام انگلیسی: Little Stint

نام علمی: *Calidris minuta*

راسته: Charadriiformes

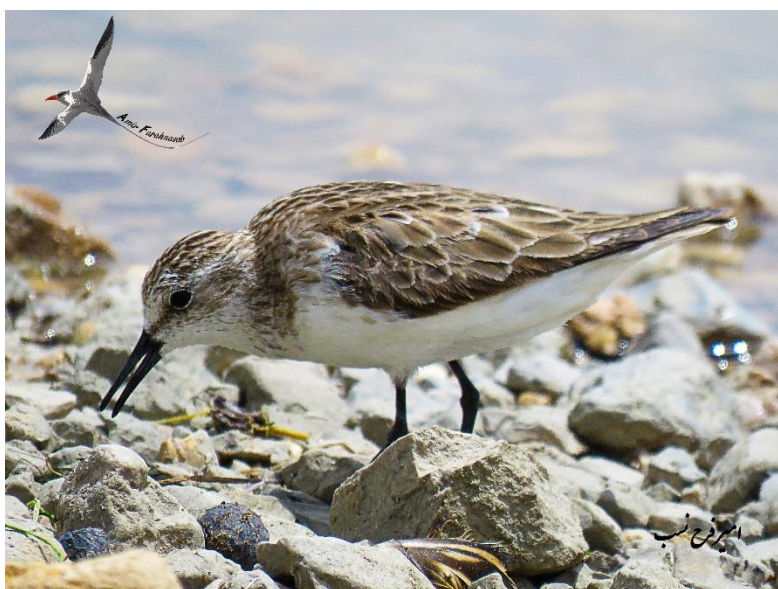
تیره: Scolopacidae

فصول مشاهده: بهار و نیمه اول تابستان

رده تهدید:

مشخصات کلی پرنده: این پرنده، ۱۳ سانتی متر طول دارد و اغلب به عنوان کوچکترین تلیله ی مهاجر زمستانه و عبوری شناخته شده و جثه ای تپل و کوچک دارد. چانه، سفید. قفا(پس گردن)، قهوه ای برنزی است که در پرنده ی جوان، خاکستری با پوششهای قهوه ای دیده می شود. در پر و بال تابستانه، سر، روتنه و پشت بال ها قهوه ای کم رنگ تا نخودی دیده می شود. بر روتنه، نقش ۷ ماندی از پرهای سفید دیده شده و تارکش تیره رنگ است. زمستان ها روتنه، خاکستری با خطوط تیره روی محور پر ها دیده می شود. منقار و پاها، سیاه. زیرتنه، سفید. دمگاه، سیاه و خط بالی، سفید است. برای تغذیه، اغلب در حاشیه ی گلی و لجنی پیکره های آبی، اندکی توقف می کند و پس از یافتن طعمه که اغلب شامل بی مهره ها است، به سرعت چند متری را می دود و آن را صید می کند. طبق مشاهدات میدانی امیر فرح نسب در طول ۴ سال بر روی این پرنده، با وجود حضور بهاره و تابستانه، در تالاب گندمان، جوجه آوری نمی کند.

زیستگاه: این پرنده؛ در سواحل دریاها و آب های داخلی به سر می برد. در دریاچه های شور، مصب ها، دریاچه های نمکی و حاشیه ی پیکره های آبی و در اغلب مناطق ساحلی دیده شده.

مشاهده: گندمان

مهاجر / مقیم: مهاجر

وضعیت حفاظتی: در فهرست پرندگان حمایت شده ی جهانی و ملی قرار ندارد.

تلیله دم سفید

نام انگلیسی: Temminck's Stint

نام علمی: *Calidris temminckii*

راسته: Charadriiformes

تیره: Scolopacidae

فصول مشاهده: مهاجر عبوری

رده تهدید:

کرامت حافظی بیرگانی

مشخصات کلی پرنده: این پرنده، ۱۴ سانتی متر طول دارد و حدوداً هم اندازه ی تلیله ی کوچک است، با این تفاوت که اندکی کشیده تر، پاها کوچکتر و به رنگ زرد مایل به خاکستری است. پهلوها و حاشیه های کناری دم سفید بوده و تابستان ها در حالت کلی، رنگ بدن خاکستری نخودی، روتنه و وسط بدن تا دم، تیره دیده شده، اما فاقد زمینه ی نخودی نارنجی، شبیه تلیله ی کوچک است. زمستان ها، تیرگی شانه ها و شاهپرها از بین رفته و در نهایت به رنگ خاکستری نخودی در می آید. پرنده ی جوان در سرشانه ها و پره های پوشش روتنه، با رگه های باریک نخودی دیده شده و فاقد شکل سفید ۷ مانند تلیله ی کوچک است. اغلب تنها یا در گروه های کوچک دیده می شود. بر خلاف تلیله ی کوچک که در گروه های بزرگ مشاهده می شود. برای یافتن طعمه نسبت به تلیله ی کوچک، کم جنب و جوش تر است و باطمینانی بیشتری به صید می پردازد. در آب های داخلی، اغلب از حشرات و لارو آنها و در نواحی ساحلی، بیشتر از کرم ها، سخت پوستان و نرم تنان کوچک تغذیه می کند.

زیستگاه: این پرنده؛ به ندرت در سواحل

دریاها و اغلب در باتلاق ها و دریاچه های پر گیاه و گاهی نیز در شوره زارها، همینطور گستره ی وسیعی از آب های داخلی از جمله تالاب های آب شیرین، آب بندان ها و آبگیرهای با پوشش گیاهی متراکم و مصب های بین جزر و مدی و خورهای دارای پناه یا بستر گلی، به سر می برد.

مشاهده: گندمان

مهاجر / مقیم: مهاجر عبوری

وضعیت حفاظتی: در فهرست پرندگان

حمایت شده ی جهانی و ملی قرار ندارد.

کرامت حافظی بیرگانی

کرامت حافظی بیرگانی

کرامت حافظی بیرگانی

تلیله بلوطی

نام انگلیسی: Curlew Sandpiper

نام علمی: *Calidris ferruginea*

راسته: Charadriiformes

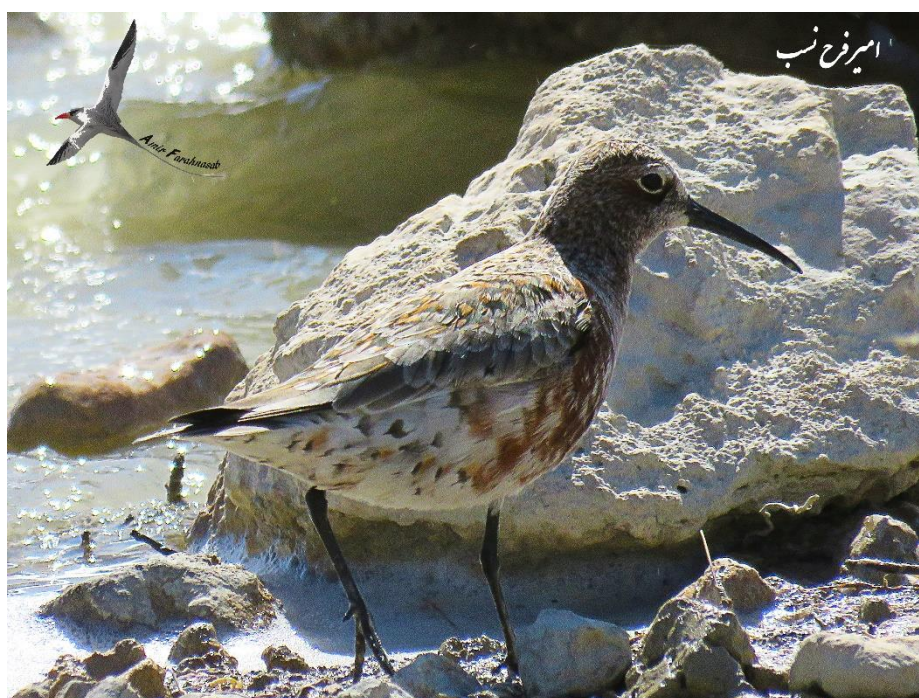
تیره: Scolopacidae

فصول مشاهده: بهار و نیمه اول تابستان

رده تهدید:

مشخصات کلی پرنده: این پرنده، ۱۹ سانتی متر طول دارد. از تلیله ی شکم سیاه، به واسطه ی دمگاه سفید، منقار بلندتر و خمیده تر رو به پایین و پاهای بلندش متمایز می شود. پاها، قهوه ای و منقار، قهوه ای سیاه است. در فصل تولید مثل، به واسطه ی رنگ صورت و زیرتنه ی قرمز بلوطی به آسانی تشخیص داده می شود. زمستان ها، روتنه خاکستری روشن با لکه های سفید نمایان، زیر تنه، سفید نخودی و سینه، تیره تر از زیرتنه، با خط بالی کاملاً نمایان دیده می شود. پرنده ی جوان در اوّلین پاییز با روتنه ای به رنگ خاکستری مایل به قهوه ای و زرد نخودی، سینه ای با خطوط تیره و باریک در آن، دیده می شود. اغلب در گروه های کوچک به سر می برد. برای تغذیه، اغلب با راه رفتن و یا دویدن در حواشی نواحی تالابی و آب های کم عمق در حالی که سر خود را رو به پایین نگاه داشته است، به صید بی مهره های موجود در سطح یا عمق چند سانتی متری گل و لجن می پردازد.

زیستگاه: این پرنده؛ در مناطق

ساحلی گلی، مصب ها و آب های داخلی، نواحی گلی و ماسه ای بین جزر و مدی، تالاب های نمکی، لب شور، دریاچه ها و رودخانه ها به سر می برد.

مشاهده: گندمان

مهاجر / مقیم: مهاجر

وضعیت حفاظتی: در فهرست

پرندگان حمایت شده ی جهانی و

ملی قرار ندارد.

تلیله نوک پهن

نام انگلیسی: Curlew Sandpiper

نام علمی: *Limicola falcinellus*

راسته: Charadriiformes

تیره: Scolopacidae

فصول مشاهده: نیمه ی دوم تابستان

رده تهدید:

کرامت حافظی بیرگانی

مشخصات کلی پرنده: این پرنده، ۱۷ سانتی متر طول دارد. منقاری بلند با قاعده ای پهن و نوک خمیده رو به پایین دارد. پاهایی کوتاه به رنگ زرد خاکستری و دو خط بالی دارد. روتنه پر رنگ است و در قسمت پشتی، رگه های نخودی رنگ نمایانی دارد. منقار سیاه، پاها سبز زیتونی، تارک راه راه قهوه ای تیره با زمینه ی خاکستری و گوشه های تیره دیده می شود. زمستان ها، روتنه خاکستری، سر و گردن خاکستری با رگه های طولی باریک سیاه، زیرتنه سفید و پاها، سبز مایل به زرد. دمگاه سیاه. پره های زیر دم سفید و فاقد خط بالی مشخص است. برای تغذیه، از بی مهره ها و دانه های گیاهان آبی، منقار دراز خود را به طور عمودی در گل و لجن حاشیه ی پیکره های آبی فرو می کند و یا طعمه را از سطح زمین می رباید.

زیستگاه: این پرنده؛ در نواحی باتلاقی و

شور یا زمین های گلی و در خارج از دوره ی جوجه آوری، در حاشیه ی مرطوب و گلی دریاچه ها و استخرها، لکه های باتلاقی، نزدیک چشمه ها، چمنزارهای مرطوب، حاشیه ی شالیزارها و مزارع و حاشیه ی گلی تالاب های شور و شیرین و گاهی نیز در سواحل دریاها در نوار بین جزر و مدی به سر می برد.

مشاهده: گندمان

مهاجر / مقیم: مهاجر عبوری

وضعیت حفاظتی: در فهرست پرندگان

حمایت شده ی جهانی و ملی قرار ندارد.

کرامت حافظی بیرگانی

آبچلیک شکیل

نام انگلیسی: Ruff

نام علمی: *Philomachus pugnax*

راسته: Charadriiformes

تیره: Scolopacidae

فصول مشاهده: چهار فصل

رده تهدید:

مشخصات کلی پرنده: پرنده ی نر، ۲۸ سانتی متر طول و پرنده ی ماده ۲۲ سانتی متر طول دارد. پرنده ی نر، تابستان ها با پرهای گردن، گلو و گوشپرها که از ترکیب رنگ های گوناگون سفید، سیاه، بلوطی، نخودی و رگه های سیاه تشکیل شده است، حالت شنل ماندنی پیدا کرده که به آسانی تشخیص داده می شود. در پرواز نیز این حالت به صورت گردن پف کرده دیده می شود. پاها، به رنگ سبز مایل به زرد یا قرمز گوشتی است. پرنده ی ماده به صورت محسوسی از پرنده ی نر کوچکتر است و منقارش همانند پرنده ی جوان، زرد مایل به سبز تیره و گاهی به رنگ قهوه ای یا قرمز تیره با طرح فلس مانند پر و بال دیده می شود. زمستان ها روتنه، قهوه ای فلس مانند. زیر تنه و شکم، سفید، که در پرنده ی نر، زیر تنه و شکم، سفید خاکستری، بدون لکه های مشخص دیده می شود. دو خط سفید بالی و دمگاه سیاه دارد که در دو طرف دم، دو لکه ی سفید مشخص با نوار پهن سیاهی در انتها، دیده می شود. این پرنده معمولاً ساکت است. به طور عمده، از بی مهره هایی مانند حشرات و لارو آنها، همچنین از مواد گیاهی، به ویژه دانه ی آنها تغذیه می کند. گاهی در آب های کم عمق راه می رود و در این حال با فرو بردن منقار در گل و یا خاک های نرم، طعمه ی خود را می رباید. همچنین گاهی غذای خود را با نوک زدن، از سطح زمین و یا از روی گیاهان به دست می آورد.

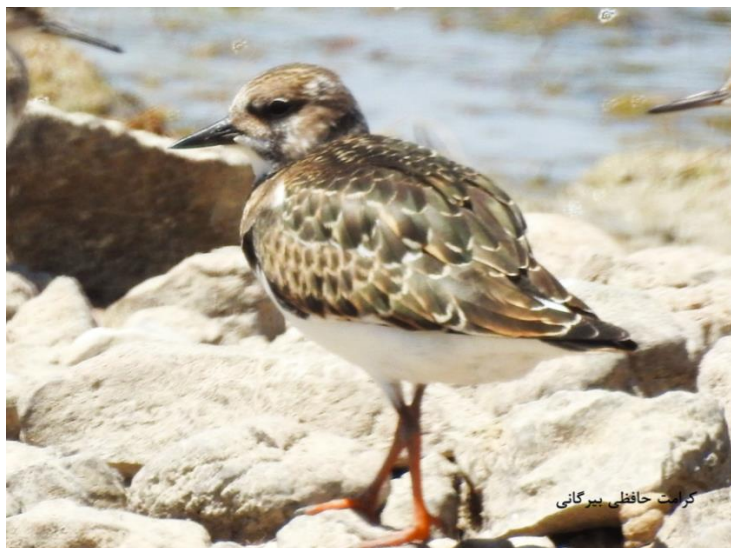

زیستگاه: این پرنده؛ در مناطق آبی داخلی خشکی، سواحل دریاچه ها، همچنین حاشیه ی گلی دریاچه های آب شیرین یا لب شور، تالاب ها، آبگیرها، شالیزارها و علفزارهای غرقابی و نواحی شخم خورده، همچنین نواحی بین جزر و مدی و گاهی نیز در خورها به سر می برد.

مشاهده: گندمان

مهاجر / مقیم: مهاجر - مقیم (تعدادی در انتهای زمستان، مهاجرت و تعدادی دیگر در تالاب گندمان می مانند).
وضعیت حفاظتی: در فهرست پرندگان حمایت شده ی جهانی و ملی قرار ندارد.

سنگ گردان

نام انگلیسی: Ruddy Turnstone

نام علمی: *Arenaria interpres*

راسته: Charadriiformes

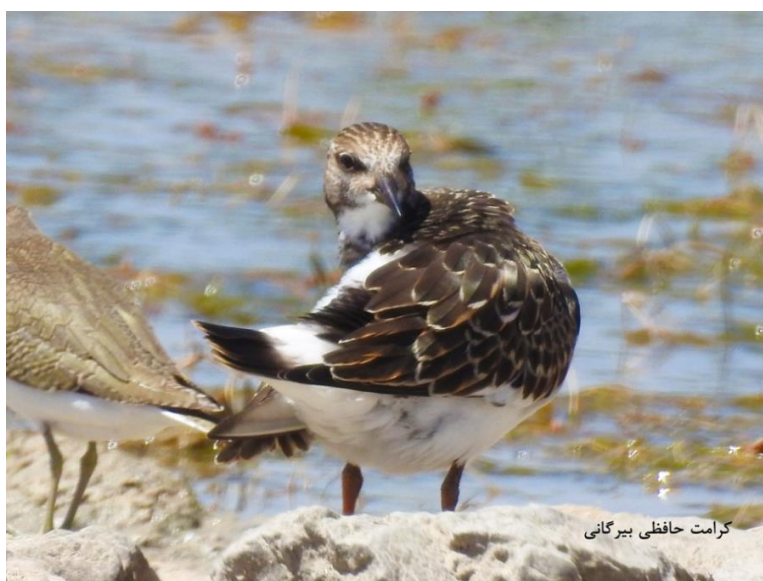
تیره: Scolopacidae

فصول مشاهده: نیمه ی دوم تابستان

رده تهدید:

مشخصات کلی پرنده: این پرنده، ۲۳ سانتی متر طول دارد و به واسطه ی نقش و نگار فراوان، منقار کوچک و پاها ی کوچک و نارنجی رنگش در فصل تولید مثل، به آسانی شناخته می شود. سر سفید و خاکستری با رگه های سیاه طولی، منقار کوچک و سیاه، خط چشمی در جلوی چشم، به رنگ سیاه، چانه سفید، گلو و سینه سیاه، شکم و زیرتنه سفید، دم سفید با حاشیه ی پهن و سیاه در انتها و دمگاه سفید که لوزی شکل بوده و با خطوط سیاه مشخص شده است، دیده می شود و در پشت دو خط سیاه مانند دارد. بال ها سیاه و سفید و سطح پشتی آن قهوه ای با نوارهای بالی سفید و انتهای شاهپرها سیاه است. زمستان ها، روتنه و بال ها خاکستری و سیاه، سینه سیاه، شکم و پهلوها سفید و بال ها کمرنگ دیده می شود. این پرنده برای یافتن غذا، در میان سنگ ها، صدف ها و اشیای دیگر به جستجو پرداخته و آنها را جابه جا می کند. به همین سبب آن را سنگ گردان می نامند. برای تغذیه از جانورانی که توسط امواج به ساحل آورده می شود، به سمت آب می دود و همزمان با بازگشت امواج، به سرعت به سمت خشکی باز می گردد. همچنین با جابه جا کردن سنگ ها، جلبک ها و صدف ها در حاشیه ی مناطق بین جزر و مدی به تغذیه از بی مهره ها به ویژه حشرات، سخت پوستان و نرم تنان می پردازد.

زیستگاه: این پرنده؛ سواحل شنی، سنگی، صخره ای یا پوشیده از جلبک های دریایی و گاهی دریاچه های آب شیرین و رودخانه ها را به عنوان زیستگاه بر می گزیند.

مشاهده: گندمان

مهاجر / مقیم: مهاجر عبوری

وضعیت حفاظتی: در فهرست پرندگان حمایت

شده ی جهانی و ملی قرار ندارد.

کرامت حافظی بیرگانی

کرامت حافظی بیرگانی

آبچلیک نوک سر بالا

نام انگلیسی: Terek Sandpiper

نام علمی: *Xenus cinereus*

راسته: Charadriiformes

تیره: Scolopacidae

فصول مشاهده: تابستان

رده تهدید:

مشخصات کلی پرنده: این پرنده، ۲۳ سانتی متر طول دارد. هنگامی که نشسته است به واسطه ی سر خاکستری، روتنه، که مرز شانه هایش در آن مشخص است و منقار تیره با قاعده ی زرد که اندکی سر بالا است، شناخته می شود. روتنه خاکستری تیره، زیرتنه سفید، با رگه های کمرنگ در گردن و سینه، پاها زرد و کوتاه، نوار ابرو کمرنگ و دمگاه تیره است. زمستان ها، تارک و سطح پشتی قهوه ای کمرنگ است که در تابستان ها قهوه ای تر می شود. در پرنده ی جوان و بالغ، زمستان ها، نوار سیاه روی شانه کمرنگ یا از بین رفته است. اما در پرنده ی جوان، رگه های نخودی رنگی در پشت دیده می شود. در هنگام تغذیه، پرنده ای پر جنب و جوش است. برای تغذیه اغلب منقار خود را در گل و لجن حاشیه ی نواحی جزر و مدی و پیکره های آبی فرو برده و به جستجوی بی مهره ها می پردازد و معمولاً طعمه ی خود را قبل از بلعیدن به دقت در آب می شوید.

زیستگاه: این پرنده؛ در سواحل رودخانه

های وسیع، زمین های پست گلی و شنی جزر و مدی، مصب ها، دریاچه های داخلی، علفزارهای مرطوب، چمنزارهای غرقابی، شوره زارها و اراضی و پیکره های آبی پست ساحلی به سر می برد.

مشاهده: گندمان

مهاجر / مقیم: مهاجر عبوری

وضعیت حفاظتی: در فهرست پرندگان

حمایت شده ی جهانی و ملی قرار ندارد.

کرامت حافظی بیرگانی

کرامت حافظی بیرگانی

امیر فربز نب

آبچلیک آوازخوان

نام انگلیسی: Common Sandpiper

نام علمی: *Actitis hypoleucos*

راسته: Charadriiformes

تیره: Scolopacidae

فصول مشاهده: چهار فصل

رده تهدید:

مشخصات کلی پرنده: این پرنده، ۲۰ سانتی متر طول دارد و جثه اش کوچک است و به رنگ قهوه ای خاکستری با پاهای کوچک و زرد دیده می شود. روتنه، قهوه ای با نوار بالی سفید و پهن و انتهای شاهپرهاى اولیّه و ثانویه اش راه راه های تیره. زیر تنه، سفید. دمگاه، قهوه ای و دم، راه راه سیاه است. پروازش نزدیک به سطح زمین و آب، با بال زدن های سخت و یکنواخت انجام می گیرد. در پرنده ی جوان، پره های پوششی با رگه های نخودی و تیره دیده می شود. بیشتر از بی مهره ها، به ویژه حشرات، تغذیه می کند. جوجه آوری، از اواسط اردیبهشت و با تشکیل قلمروهای خطی، در امتداد رودخانه ها، چشمه ها و سواحل آغاز می شود. تک همسر است و آشیانه اش، حفره ای کم عمق روی زمین، بین سنگ ها و در حاشیه ی آب است، که درونش را با اندکی الیاف گیاهی اطراف می پوشاند. معمولاً ۴ تخم بیضی تا گلابی شکل، صاف، تا حدی صیقلی، کرم کمرنگ، کرم نخودی یا نخودی خیلی کمرنگ، با خال ها، لکه ها و خطوط قهوه ای مایل به قرمز، قهوه ای مایل به سیاه و خاکستری مایل به بنفش می گذارد.

امیر فربز نب

زیستگاه: این پرنده؛ اغلب در حاشیه ی رودخانه های جاری، آب های جاری سواحل و زیستگاه های آبی شور و شیرین از جمله نهرها و تالاب ها و آب بندها، مصب ها و... به سر برده و به ندرت در سواحل صاف و باز دیده شده و در مناطق حاشیه ی رودخانه های جاری و دریاچه های کوهستانی، آشیانه ساخته و تولید مثل می کند.

مشاهده: گندمان

مهاجر / مقیم: مقیم

وضعیت حفاظتی: در فهرست پرندگان حمایت شده ی

جهانی و ملی قرار ندارد.

آبچلیک پاسرخ

نام انگلیسی: Common Redshank

نام علمی: *Tringa totanus*

راسته: Charadriiformes

تیره: Scolopacidae

فصول مشاهده: چهار فصل

رده تهدید:

مشخصات کلی پرنده: این پرنده، ۲۸ سانتی متر طول دارد. کنار آبچر، خاکستری رنگ با پاهایی به رنگ قرمز روشن بوده و در پرواز رگه های عرضی سفیدی در حاشیه ی بیرونی شاهپره های ثانویه اش به چشم می خورد و دمگاهش سفید و مثلثی شکل است. در پر و بال پرنده ی بالغ، هنگام تولید مثل، لکه های سیاهی دیده شده و قاعده ی منقارش قرمز رنگ است. در پر و بال زمستانی، روتنه، یکدست خاکستری و زیرتنه، خاکستری کمرنگ با لکه های کمرنگ تری در سینه، دیده می شود. ویژگی آشکار پرنده ی جوان، پاهای قرمز است. جوجه آوری، از اواخر فروردین، به صورت منزوی یا با تشکیل کلنی در علفزارهای نزدیک پیکره های آبی آغاز می شود. تک همسر است و آشیانه اش، حفره ای کوچک روی زمین و بین پوشش علفی است که درونش را با مواد گیاهی می پوشاند. معمولاً ۴ تخم گلابی شکل تا بیضی، صاف، تا حدی صیقلی، نخودی کم رنگ تا نخودی مایل به کرم، گاهی با ته رنگ زیتونی، با خال ها، لکه ها و خطوط قهوه ای مایل به سیاه، یا قهوه ای مایل به قرمز می گذارد.

زیستگاه: این پرنده؛ در اغلب مناطق ساحلی، گلی - شنی، باتلاق ها و حاشیه ی دریاچه های شور و شیرین، مصب های گلی، تالاب ها، علفزارهای مرطوب، به سر برده و روی زمین آشیانه می سازد. زمستان ها، اغلب در نواحی ساحلی پناه دار و محل هایی که پوشش گیاهی کمتری دارد، دیده می شود.

مشاهده: گندمان / چغاخور

مهاجر / مقیم: مقیم

وضعیت حفاظتی: در فهرست پرندگان حمایت شده ی جهانی و ملی قرار ندارد.

آبچلیک تک زی

نام انگلیسی: Green Sandpiper

نام علمی: *Tringa ochropus*

راسته: Charadriiformes

تیره: Scolopacidae

فصول مشاهده: چهار فصل

رده تهدید:

مشخصات کلی پرنده: این پرنده، ۲۳ سانتی متر طول دارد و به آسانی از صدا و رنگ سیاه و سفیدش در هنگام پرواز و سطح زیرین بال ها که سیاه است، شناخته می شود. پرنده ای خجالتی بوده و اغلب خود را مخفی می سازد. روتنه، سیاه با نقطه نقطه های سفید کمرنگ. زیرتنه، نخودی خاکستری. سینه و پهلوها، با رگه های قهوه ای. سر سیاه، خط چشمی در جلوی چشم سیاه با نوار ابرویی نخودی. دمگاه، سفید. دم، راه راه. زیر دم، سفید و پاها، سبز خاکستری است. اغلب سر و دمش را بالا و پایین برده و پرواز سریع و نامرتبی دارد. با قدم زدن در حاشیه ی گلی و لجنی آب ها، گاهی در آب های کم عمق، به تغذیه از بی مهره ها می پردازد.

زیستگاه: این پرنده؛ در سواحل رودخانه های گلی، حاشیه ی دشت های سیلابی، کنار باتلاق ها و سواحل پناه دار، نهرها، تالاب ها و دریاچه های لب شور به سر می برد.

مشاهده: گندمان

مهاجر / مقیم: مقیم

وضعیت حفاظتی: در فهرست پرندگان

حمایت شده ی جهانی و ملی قرار ندارد.

آبچلیک خالدار

نام انگلیسی: Wood Sandpiper

نام علمی: *Tringa glareola*

راسته: Charadriiformes

تیره: Scolopacidae

فصول مشاهده: بهار

رده تهدید:

مشخصات کلی پرنده: این پرنده، ۲۰ سانتی متر طول دارد. آبچلیکی به نسبت کوچک جثه است و شباهت زیادی به آبچلیک تکری دارد ولی به واسطه ی جثه ی کوچکتر، رنگ روشن زیر بال ها و فقدان مرز مشخص بین تیرگی سینه و سفیدی شکم، از آن به خوبی متمایز می شود. نر و ماده، هم شکل و دارای اندک تغییرات فصلی هستند. در پرنده ی بالغ، در دوره ی جوجه آوری، سر، گردن و سینه، رگه رگه است و نوار ابرویی سفید مشخصی دارد که تا پشت چشم ها ادامه دارد. روتنه، قهوه ای مایل به زیتونی پر رنگ با خال های درشت، سفید و نخودی دیده می شود. دمگاه و دم، سفید است و در انتها، خطوط باریک سیاه و سفیدی دارد. منقار، مایل به سیاه و به نسبت کوتاه و پاها مایل به زرد است. در خارج از این دوره، پر و بال، قهوه ای خاکستری دودی است و خط و خال های کمتری در روتنه و سینه دارد. پرنده ی نابالغ، شبیه به بالغ ها در پوشش زمستانه است ولی روتنه ی قهوه ای تر همراه با خال های نخودی یا قهوه ای بیشتری است. با قدم زدن در حاشیه ی گلی و لجنی آب های کم عمق، به تغذیه از بی مهره ها، به ویژه حشرات می پردازد.

زیستگاه: این پرنده؛ در زمین های باتلاقی یا مرطوب، آب های شیرین کم عمق، علفزارهای سیلابی، شالیزارها، حاشیه ی دریاچه ها، پیکره های آبی ساحلی و آبگیرها به سر می برد.

مشاهده: گندمان

مهاجر / مقیم: مهاجر

وضعیت حفاظتی: در فهرست پرندگان حمایت

شده ی جهانی و ملی قرار ندارد.

پاشلک معمولی

نام انگلیسی: Common Snipe

نام علمی: *Gallinago gallinago*

راسته: Charadriiformes

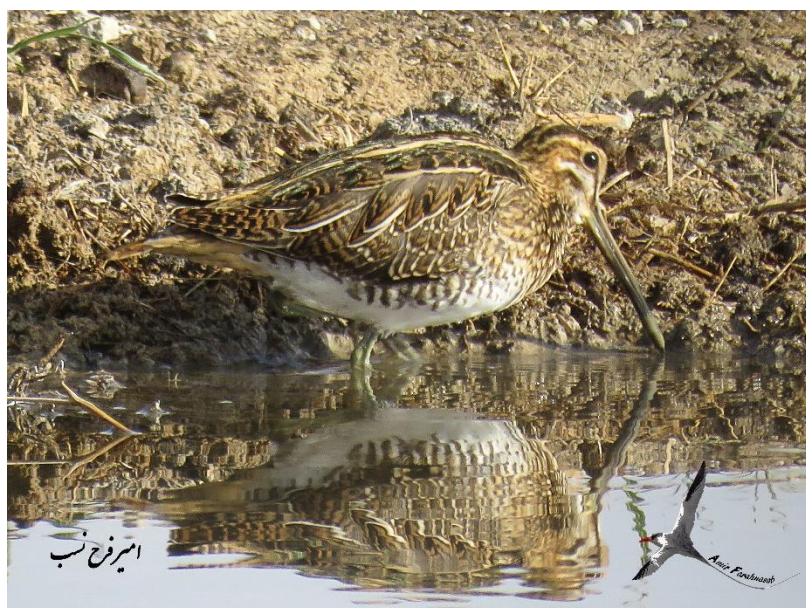
تیره: Scolopacidae

فصول مشاهده: چهار فصل

رده تهدید:

مشخصات کلی پرنده: این پرنده، ۲۶ سانتی متر و منقارش ۷ سانتی متر طول دارد و پرنده ای کنار آبچراست. جثه ای متوسط دارد و پر و بالش قهوه ای با خطوط طولی زرد رنگ در سر و روتنه دیده می شود. سینه، با خطوط افقی تیره. پهلوها، راه راه تیره. شکم و زیرتنه، سفید و منقار، بسیار بلند و تیره است، که در هنگام پرواز آن را پایین نگاه می دارد. نوار ابرویی، سفید نخودی. خط چشمی، نخودی و دو خط بالی سفید در روتنه و زیر بال هایش دیده می شود. اغلب در مناطق باتلاقی پنهان شده و دیده نمی شود، مگر اینکه از فاصله ۱۰ تا ۱۵ متری به طور ناگهانی به پرواز در آید. پروازش سریع بوده و به صورت پیچ و خم دار اوج گرفته و مسافتی طولانی را طی می کند که در پرواز، حاشیه ی شاهپرها ی بال هایش، سفیدی مشاهده می شود. روی زمین به دشواری می توان آن را از پاشلک بزرگ تمیز داد. بیشتر صبح ها، عصرها و شب ها، به تغذیه از بی مهره ها می پردازد.

زیستگاه: این پرنده؛ در مرداب ها، چمنزارهای مرطوب و باتلاقی، رودخانه ها، علفزارهای مرطوب، کشتزارهای غرقابی و شالیزارها به سر می برد.

مشاهده: گندمان / چغاخور

مهاجر / مقیم: مقیم

وضعیت حفاظتی: در فهرست پرندگان

حمایت شده ی جهانی و ملی قرار ندارد.

گیلان‌شاه دم سیاه (گیلان‌شاه بال سفید)

نام انگلیسی: Black-tailed Godwit

نام علمی: *Limosa limosa*

راسته: Charadriiformes

تیره: Scolopacidae

فصول مشاهده: بهار و پائیز

رده تهدید:

مشخصات کلی پرنده: این پرنده، ۴۲ سانتی متر طول دارد و کنار آبچر است. منقار و پاهاى بلندی دارد و هنگام پرواز رنگارنگ دیده می شود. روی زمین، شباهت بسیاری با گیلان‌شاه حنایی دارد با این تفاوت که اندکی بزرگتر بوده و دارای گردن، پاها و منقار اندکی بلندتر و راست تر است. در پر و بال تابستانی در هردو جنس، سر، قهوه ای بلوطی. گردن و سینه، قرمز دارچینی. پهلوها، با راه راه های عرضی قهوه ای و سیاه بر روی زمینه ی سفید دیده می شود که این راه ها در ناحیه ی شکم فشرده ترند. دم، سفید با نوار پهن و سیاهی در انتها، شاهپرها، سیاه با خطوط مشخص و پهن بالی. روتنه، خاکستری و زیر تنه، سفید است. نوار سفید ابرویی پیوسته، گوشپرها و زیر چانه، خاکستری تیره و پاها، سیاه است که در پرواز، پاها بیرون از دم قرار می گیرد. به طور عمده، از بی مهره ها، همچنین مواد گیاهی تغذیه می کند. برای این منظور، منقار خود را به صورت عمودی و با قدرت درون گل و لجن فرو می برد و پس از یافتن طعمه، آن را به طور ناگهانی بیرون کشیده و می بلعد.

زیستگاه: این پرنده؛ در مناطق تالابی، سواحل گلی و شنی، دریاچه های آب شیرین، مناطق جزر و مدی، تالاب های لب شور، علفزارهای غرقابی و حواشی نیزارها، به سر می برد.

مشاهده: گندمان / چغاخور

مهاجر / مقیم: مهاجر

وضعیت حفاظتی: جزو پرندگان نزدیک به تهدید NT

است و دارای ارزش حفاظتی می باشد.

گیلان‌شاه بزرگ

نام انگلیسی: Eurasian Curlew

نام علمی: *Numenius arquata*

راسته: Charadriiformes

تیره: Scolopacidae

فصول مشاهده: تابستان

رده تهدید:

مشخصات کلی پرنده: این پرنده، ۵۵ سانتی متر طول دارد و نسبتاً بزرگ و به رنگ قهوه ای یا نخودی با لکه های فراوان قهوه ای دیده می شود. منقار بلند و خمیده و رو به پایین و پاها خاکستری مایل به آبی است. از سایر گیلان‌شاه های منطقه بزرگتر است. نر از ماده کوچکتر و منقارش نیز کوتاه تر است. دمگاه، سفید مثلی. دم راه راه و زیر دمگاه سفید است. سر و گردن نخودی خاکستری با لکه های قهوه ای تیره و رگه های نقطه نقطه در سینه و گردن که در زیر شکم به صورت صلیب در می آید، دیده می شود. پروازش نسبتاً آهسته و بال زدندش شبیه کاکایی است. همه چیزخوار است، ولی بی مهره ها را ترجیح می دهد. برای تغذیه اغلب در نواحی گلی بین جزر و مدی با فرو کردن بخشی از منقار و گاهی تمام آن، در لایه ی زیرین گل و لجن حاشیه ای یا در سطح آن به جستجوی طعمه می پردازد.

زیستگاه: این پرنده؛ در سواحل جزر و مدی گلی و ماسه ای وسیع دریا، سواحل صخره ای و آبسنگ های مرجانی، باتلاق ها، تالاب های داخلی و اراضی چمنزار حاشیه ی رودخانه ها، دشت های سیلابی، گاهی حاشیه ی دریاچه های آب شیرین، مصب ها، مراتع و مزارع به سر می برد.

مشاهده: گندمان / و احتمالاً چغاخور

مهاجر / مقیم: تابستان گذران غیرجوجه آور

وضعیت حفاظتی: جزو پرندگان نزدیک به تهدید

NT است و دارای ارزش حفاظتی می باشد.

فالاروپ گردن سرخ

نام انگلیسی: Red-necked Phalarope

نام علمی: *Phalaropus lobatus*

راسته: Charadriiformes

تیره: Scolopacidae

فصول مشاهده: بهار و تابستان

رده تهدید:

امیرنوب

مشخصات کلی پرنده: این پرنده، ۱۸ سانتی متر طول دارد. از پرندگان کنار آبچر و زیاست. منقارش باریک، ظریف و سیاه است. در فصل تولید مثل، به واسطه ی رنگ سر و گردن، از سایر آبچلیک های دیگر متمایز است. زمستان ها، روتنه، خاکستری دودی، با خطوط سفید و صورت، سفید با تارک و خط چشمی سیاه که به عقب متمایل است، دیده می شود و تابستان ها، پرنده ی ماده با روتنه ی خاکستری تیره و خطوط طولی سفید و نخودی، سر خاکستری دودی، زیر گلو سفید و قرمز، سینه و پشت گلو ی خاکستری، زیر تنه ی سفید، پهلوهای سفید با رگه رگه ی خاکستری و دم سیاه با نوار بالی سفید رنگ که در هنگام پرواز نمایان است، دیده می شود. در پرنده ی نر، پر و بال روشن تر است. رنگ خاکستری پر و بال، آن را از شناگر بلوطی متمایز می کند. این پرنده، اغلب روی آب حرکت می کند. در هنگام تغذیه، بر سطح آب، دایره وار حرکت کرده و در حالی که سر و دمش را بالا و پایین می برد، حشرات روی آب را شکار می کند. به این ترتیب، بی مهره های کف، که به سطح آب می آیند را با حرکت سریع منقار شکار می کند. گاهی نیز با قدم زدن یا دویدن سریع، به شکار طعمه از سطح یا زیر آب می پردازد و یا با دویدن به دنبال حشرات در حال پرواز، در فواصل کوتاه، به صید آنها اقدام می کند.

زیستگاه: این پرنده؛ در کنار آب های داخلی و سواحل دریاها، سواحل دریاچه های بزرگ آب شیرین، استخرهای کوچک، جزایر دریایی یا جزایر کوچک در رودخانه های بزرگ، همچنین جویبارها، به سر می برد.

مشاهده: گندمان / چغاخور

مهاجر / مقیم: مهاجر

وضعیت حفاظتی: در فهرست پرندگان حمایت شده ی

جهانی و ملی قرار ندارد.

کرامت حافظی بیرگانی

اسکواى قطبى

نام انگلیسی: Arctic Skua

نام علمی: *Stercorarius parasiticus*

راسته: Charadriiformes

تیره: Stercorariidae

فصول مشاهده: پائیز

رده تهدید:

مشخصات کلی پرنده: این پرنده، ۴۶ سانتی متر طول دارد. پرنده ی اقیانوسی متوسط جثه ای است که دو پر میانی دم بلندتر می باشد. نر و ماده همشکل و دارای تغییرات فصلی هستند. دارای ریخت های متنوع از کاملاً تیره تا روشن می باشد. در پرنده ی بالغ در ریخت روشن در دوره ی جوجه آوری فاصله ی چشم ها تا منقار و تارک سر، تیره، روتنه و دمگاه، پوشش های بال ها، شکم و پوشش های زیر دم یکدست قهوه ای خاکستری و بخش های پایینی سر، پس گردن و مابقی بخش های زیرتنه سفید است. گوشپرها و دوطرف گردن زرد تا زرد کم رنگ است. ریخت حد واسط، شبیه به ریخت روشن است. در ریخت تیره، بدنی یکدست و قهوه ای دودی دارد. تارک سر تیره تر و بخش پایینی صورت، اندکی به زردی می گراید. منقار، خاکستری مایل به آبی با نوک تیره و پاها نیز به همین رنگ و نوک انگشتان سیاه است. بیشتر از ماهی تغذیه می کند و شکار خود را به طور مستقیم از دریا و یا با لاشه خواری و تصاحب طعمه ی سایر پرندگان به دست می آورد.

زیستگاه: این پرنده؛ دریازی بوده و به ندرت در آب های ساحلی یا داخلی دیده می شود. در خارج از دوره ی جوجه آوری در امتداد سواحل و تا حدودی در دریاچه های بزرگ به سر می برد.

مشاهده: گندمان

مهاجر / مقیم: مهاجر عبوری

وضعیت حفاظتی: در فهرست پرندگان حمایت شده ی جهانی و ملی قرار ندارد.

کاکایی خزری

نام انگلیسی: Caspian Gull

نام علمی: *Larus cachinnans*

راسته: Charadriiformes

تیره: Laridae

فصول مشاهده: بهار و پائیز

رده تهدید:

مشخصات کلی پرنده: این پرنده، حدود ۶۳ سانتی متر طول دارد. کاکایی بزرگ جثه ای، با پاهای دراز، بال های کشیده و چشم های زرد، با حلقه ی چشمی قرمز رنگ است. نر و ماده، هم شکل و دارای اندک تغییرات فصلی هستند. پرنده ی بالغ، در دوره ی جوجه آوری، به واسطه ی روتنه ی خاکستری تیره و سر، گردن و زیر تنه ی سفید، قابل تشخیص است. بال های خاکستری با انتهای سیاه همراه با لکه های سفید دارد. منقار، زرد همراه با لکه ی قرمزی نزدیک به نوک نیم نوک پایین و پاها، به همین رنگ هستند. در خارج از این دوره، رگه رگه ی تیره ی کوچکی در اطراف چشم ها و پس گردن دیده می شود و رنگ پاها نیز مایل به صورتی است. پرنده ی نابالغ، با سری به رنگ قهوه ای روشن، روتنه به همین رنگ با الگوی شطرنجی متشکل از خال های روشن و تیره. منقار، تیره و دمگاه و دم، سفید با یک نوار سیاه نزدیک به انتهای آن، قابل شناسایی است. پروازی آرام دارد و با چابکی ماهی ها را از سطح آب شکار می کند و یا برای گرفتن آنها، به داخل آب شیرجه می زند. همچنین با لاشه خواری و یا دزدین غذای سایر پرندگان، غذای خود را تأمین می کند.

زیستگاه: این پرنده؛ سواحل صخره ای، تالاب های لب شور، دریاچه ها، دریاچه های نمک و رودخانه های بزرگ را به عنوان زیستگاه بر می گزیند.

مشاهده: گندمان / چغاخور

مهاجر / مقیم: مهاجر

وضعیت حفاظتی: در فهرست پرندگان حمایت شده ی جهانی و ملی قرار ندارد.

کرامت حافظی بیرگانی

کاکایی پشت سیاه کوچک

نام انگلیسی: Lesser Black-backed Gull

نام علمی: *Larus fuscus*

راسته: Charadriiformes

تیره: Laridae

فصول مشاهده: تابستان

رده تهدید:

مشخصات کلی پرنده: این پرنده، حدود ۵۳ سانتی متر طول دارد و از سایر زیر گونه ها کوچکتر، لاغرتر و زیباتر است. زمستان ها، پر و بال پرنده ی بالغ، کاملاً سیاه و سفید است. پاها زرد و روتنه سیاه است که در انتهای شاهپرها ی اولیه لکه های سفید مشخصی دیده می شود. زیر شاهپرها ی اولیه و ثانویه سیاه است. منقار زرد- خاکستری تا نارنجی با لکه ی قرمز. زیرتنه، سر و گردن کاملاً سفید است و روی پرهای روتنه در نزدیک دمگاه، دو لکه ی سفید مشخص دیده می شود. پرنده ی جوان در سال اول با پر و بال قهوه ای چرکی و دم سفیدی که در انتها نوار سیاه پهن دارد، دیده می شود. تشخیص این کاکایی از سایر زیر گونه ها دشوار می باشد. این پرنده، پروازی قوی، شناور و معمولاً مستقیم با بال زدن های قوی و عمیق دارد. همچنین به خوبی شنا می کند. همه چیز خوار است و از بی مهره ها و مهره داران در اندازه ی مناسب، مواد گیاهی و زباله، تغذیه می کند. اغلب در دسته های چند صد تایی در حال تغذیه در مکان های دفن زباله، یا مکان تجمع ماهی ها در دریا دیده می شود.

کرامت حافظی بیرگانی

زیستگاه: این پرنده؛ ساحل زی بوده و آبهای دور یا نزدیک سواحل، پیکره های آبی و مصب ها را به عنوان زیستگاه بر می گزیند و به ندرت (زمستان ها) در آب های داخلی دیده می شود.

مشاهده: گندمان

مهاجر / مقیم: مهاجر عبوری

وضعیت حفاظتی: در فهرست پرندگان

حمایت شده ی جهانی و ملی قرار ندارد.

کرامت حافظی بیرگانی

کرامت حافظی بیرگانی

کاکایی بزرگ (کاکایی سرسیاه بزرگ)

نام انگلیسی: Pallas's Gull

نام علمی: *Larus ichthyaetus*

راسته: Charadriiformes

تیره: Laridae

فصول مشاهده: اواخر زمستان تا بهار

رده تهدید:

مشخصات کلی پرنده: طول بدن این پرنده حدود ۶۰ سانتی متر می باشد. پرنده ی بالغ، تابستان ها به واسطه ی کلاه بزرگ و سیاه، منقار کلفت و نارنجی با نواری سیاهی در نزدیکی نوک و شاهپره های اولیه ی سفیدش که در نزدیکی انتهای بال نواری سیاهی دارد، شناخته می شود. زمستان ها در پشت چشم هایش لکه ی سیاهی دیده می شود. همچنین روتنه و بال ها خاکستری، سر سفید و همواره حلقه ی دور چشم ها سفید و براق است. پرنده ی جوان، در اولین زمستان، پر و بال خاکستری مایل به قهوه ای، سر و سینه، شکم، دم و دمگاه به رنگ سفید دیده می شود که در پره های دم، نواری پهن سیاهی مشاهده می گردد. لکه ی سیاه پشت چشمان این پرنده، آشکارا دیده شده و پاهایش به رنگ زرد خاکستری است. اغلب به تنهایی، گاهی در دسته های کوچک در حال تعقیب قایق های ماهیگیری دیده می شود. پروازی با شکوه همراه با بال باز، اوج گیری و برای حمله و ربودن غذای سایر پرندگان دریازی پروازی سریع و قدرتمند دارد. همه چیزخوار است ولی بیشتر از مواد جانوری به ویژه ماهی ها، پستانداران کوچک، حشرات و به مقدار کمتری پرندگان و تخم آنها، خزندگان، سخت پوستان و گاهی دانه ها تغذیه می کند و در لنگرگاه ها به لاشه خواری می پردازد.

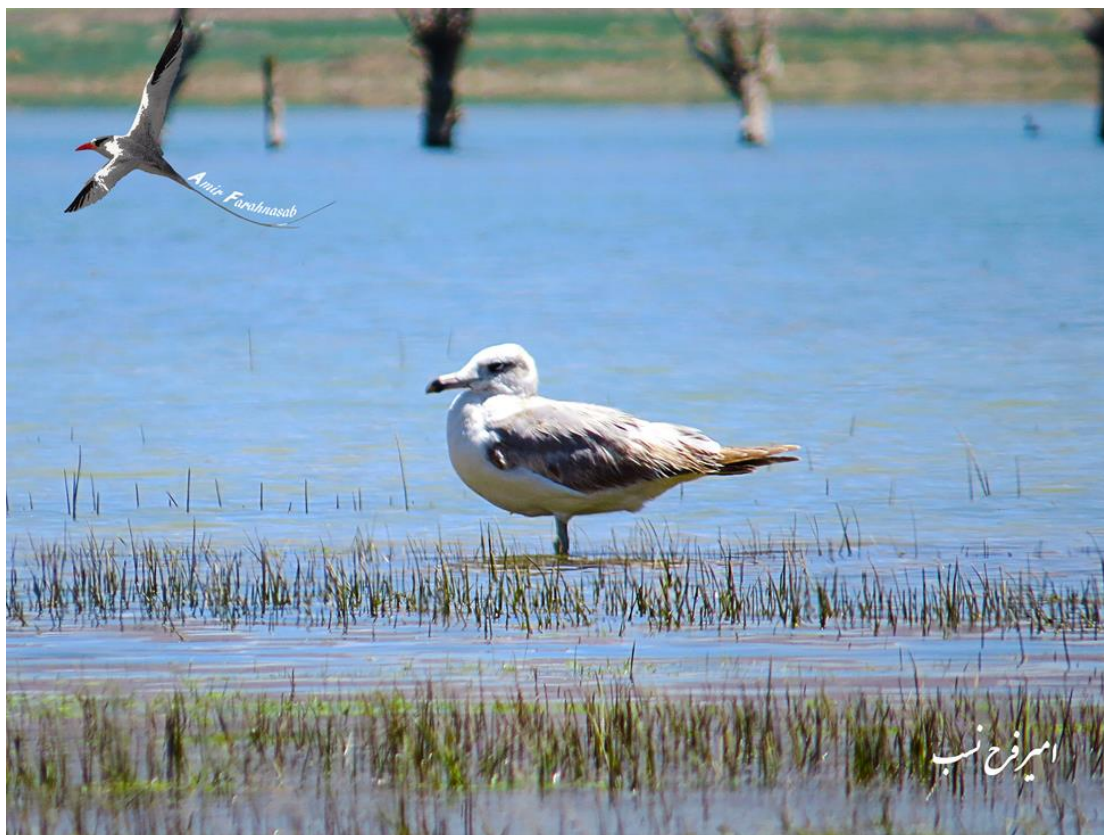
زیستگاه: این پرنده؛ در مناطق ساحلی، همچنین دریاها، لنگرگاه ها، حاشیه ی پیکره های آبی، دهانه ی رودخانه ها و اطراف دریاچه ها و تالاب ها به سر برده و به ندرت در دریاچه های داخلی دیده می شود.

مشاهده: چغاخور

مهاجر / مقیم: مهاجر

وضعیت حفاظتی: در فهرست پرندگان حمایت

شده ی جهانی و ملی قرار ندارد.

کاکایی سرسیاه

نام انگلیسی: Black-headed Gull

نام علمی: *Larus ridibundus*

راسته: Charadriiformes

تیره: Laridae

فصول مشاهده: چهار فصل

رده تهدید:

مشخصات کلی پرنده: این پرنده، ۳۸ سانتی متر طول دارد. اندازه اش متوسط است و به واسطه ی حاشیه ی پهن سفید رنگ انتهای شاهپرها که در تضاد با رنگ خاکستری تیره ی روی بال هاست، شناخته می شود. تابستان ها، سر سیاه مایل به قهوه ای با نیم حلقه ی سفید دور چشم، پاها قرمز و منقار باریک و قرمز دیده می شود که انتهای آن سیاه رنگ است. همچنین روتنه، خاکستری. گردن، زیرتنه و دم، سفید و انتهای شاهپرها، سیاه است. زمستان ها، از سیاهی سر پرنده ی بالغ، تنها نقطه ای در پشت چشم ها و نزدیک گوشه ی باقی می ماند. از اغلب کاکایی ها سریع تر و چابک تر پرواز می کند. بیشتر از مواد جانوری، به ویژه حشرات، کرم های خاکی، مواد گیاهی و زباله های شهری و صنعتی، تغذیه می کند ولی گاهی با دزدین غذای دیگر پرندگان و لاشه خواری، غذای خود را تأمین می کند. جوجه آوری، از اواخر فروردین تا اواسط اردیبهشت، به صورت کلنی، و گاهی متزوی، در زمین های باز، نزدیک آب در سواحل، یا مناطق داخلی، آغاز می شود. تک همسر است و آشیانه اش، گودی کم عمق، با مقداری از مواد گیاهی است که آن را روی زمین و معمولاً داخل پوشش گیاهی کم ارتفاع، گاهی در زمین های لخت، روی پوشش گیاهی موجود در آب های کم عمق و به ندرت روی ساختمان ها می سازد. معمولاً ۳ تخم نیمه بیضی، سبز مات تا خاکستری، گاهی اخراپی تا قهوه ای دارچینی، با خال های قهوه ای تا زیتونی، می گذارد.

زیستگاه: این پرنده؛ اغلب دورتر از ساحل، در لنگرگاه، مسیر رودخانه ها، کنار دریاچه ها و مرداب ها و نواحی چمنزار، مکان های دفع فاضلاب، کانال ها، برکه ها و دشت های سیلابی، دلتاها و رودخانه های جریان آرام را به عنوان زیستگاه بر می گیرند.

مشاهده: گندمان / چغاخور

مهاجر / مقیم: مهاجر و در سال هایی، مقیم

وضعیت حفاظتی: در فهرست پرندگان حمایت شده ی جهانی و ملی قرار ندارد.

کاکایی صورتی

نام انگلیسی: Slender-billed Gull

نام علمی: *Larus genei*

راسته: Charadriiformes

تیره: Laridae

فصول مشاهده: بهار و اوایل تابستان

رده تهدید:

مشخصات کلی پرنده: این پرنده، ۴۳ سانتی متر طول دارد. اندازه اش متوسط و اندکی بزرگتر از کاکایی سر سیاه است، با این تفاوت که تابستان ها، سر کاملاً سفید و سینه اش اثری صورتی رنگ دارد و منقارش به صورت آشکاری کشیده و بلندتر از کاکایی سر سیاه و قرمز پر رنگ، که به نظر تیره می آید، دیده می شود. پیشانی در راستای منقار، با اندکی شیب همراه است. سر و منقارش را به شکل خاصی پایین نگه می دارد. پاها بلند و قرمز رنگ است. هنگام استراحت، سینه حجیم و پف کرده به نظر می آید، اما هنگام هشدار، گردن را به شکل خاصی بالا می برد. زمستان ها، روی گوشه‌ها لکه‌ی کوچک و خاکستری رنگی دیده شده (این لکه، در کاکایی سر سیاه بزرگتر و تیره تر است) و چشم ها نیز بی رنگ است، اما در فصل تولید مثل، تیره رنگ می شود. دم، از کاکایی سر سیاه بلندتر است و انتهای آن به شکل مثلث دیده می شود. همچنین، دمگاه به شکل مثلث سفید رنگی، در پر و بال خاکستری رنگش، آشکار است. بیشتر از ماهی ها و بی مهره ها، تغذیه می کند. گاهی نیز لاشه خواری می کند. غذای خود را از سطح آب و زمین های ساحلی یا با فرو بردن سر و گردن داخل آب، به طوری که نیمه ی انتهایی بدن بیرون از آب قرار دارد، به دست می آورد. جوجه آوری، از اوایل اردیبهشت تا اوایل خرداد آغاز می شود. کلنی جوجه آوری را در پیکره های آبی و مشابه آن تشکیل می دهد. تک همسر است و آشیانه اش را در حفره های موجود در خاک های نرم یا ماسه ها بنا می کند. معمولاً ۲ تا ۳ تخم نیمه بیضی، کرم رنگ، زرد کمرنگ یا نخودی با خال های سیاه یا قهوه ای تیره می گذارد.

زیستگاه: این پرنده؛ در مناطق ساحلی، آبهای داخلی، خورها و مصب ها، مرغزارها و علفزارهای مرطوب نزدیک خورها، دلتاها، نواحی بین جزر و مدی و... به صورت گروه های کوچک و بزرگ به سر می برد.

مشاهده: گندمان / چغاخور

مهاجر / مقیم: مهاجر

وضعیت حفاظتی: در فهرست پرندگان حمایت شده ی جهانی و ملی قرار ندارد.

پرستوی دریایی معمولی

نام انگلیسی: Common Tern

نام علمی: *Sterna hirundo*

راسته: Charadriiformes

تیره: Sternidae

فصول مشاهده: بهار و تابستان

رده تهدید:

مشخصات کلی پرنده: این پرنده، ۳۵ سانتی متر طول دارد و معمول ترین و بیشترین پراکنش را در میان پرستوها داراست. بسیار شبیه پرستوی دریایی قطبی است با این تفاوت که بال ها اندکی پهن تر، دم کوتاه تر. منقار و گردن، بلندتر. پیشانی، صاف تر. پاها، اندکی بلندتر و بال زدن هایش بسیار محکم است. شاهپره های اولیه، در انتها تیره رنگ و به سمت داخل پرها خاکستری کم رنگ است. در پرستوی دریایی قطبی، بال ها به صورت یکنواختی خاکستری روشن است. در زیر بال ها، در حاشیه ی جنوبی، نوار تیره رنگی وجود دارد که با رنگ خاکستری شفاف انتهای شاهپرها آمیخته شده است. پاها و منقار به رنگ قرمز نارنجی، نوک منقار، پیشانی، تارک و پس گردن، سیاه و چانه، گردن، سینه، شکم و دم دو شاخه کاملاً سفید است. پرنده ی جوان به واسطه ی رنگ خاکستری تیره ی روی شاهپره های ثانویه ی بال ها (که در پرستوی دریایی قطبی سفید است) بال های پهن تر و نوار پیش بال تیره تر از پرنده ی جوان پرستوی دریایی قطبی متمایز می شود. این پرنده، در پر و بال زمستانی، از پرستو دریایی گونه سفید تشخیص داده نمی شود. با شیرجه ی آرام به داخل آب، روی طعمه فرود آمده و مجدداً برای شکاری دیگر به داخل آب شیرجه می رود. اغلب با درجا بال زنی و سپس شیرجه رفتن به داخل آب، به صید ماهی ها می پردازد. از سخت پوستان نیز تغذیه می کند. جوجه آوری، از اوایل خرداد آغاز می شود و کلنی جوجه آوری خود را در سواحل ماسه ای و صخره ای، سدهای شنی و تالاب های نمکی، تشکیل می دهد. تک همسر است و آشیانه اش، حفره ای فاقد پوشش یا پوشیده شده با مواد گیاهی و پر است. معمولاً ۲ تا ۳ تخم نیمه بیضی، صاف، کرم تا نخودی با ته رنگ زرد، سبز، آبی یا زیتونی، با خط و خال های قهوه ای تیره تا سیاه و گاهی خاکستری می گذارد.

زیستگاه: این پرنده؛ در سواحل دریاها، دریاچه های شیرین، رودخانه های بزرگ و دارای جریان آرام، مصب ها و تالاب های وسیع، به صورت گروهی، به سر می برد.

مشاهده: گندمان / چغاخور

مهاجر / مقیم: مهاجر

وضعیت حفاظتی: در فهرست پرندگان حمایت شده ی جهانی و ملی قرار ندارد.

کرامت حافظی بیرگانی

پرستوی دریایی تیره

نام انگلیسی: White-cheeked Tern

نام علمی: *Sterna repressa*

راسته: Charadriiformes

تیره: Sternidae

فصول مشاهده: بهار و تابستان و در سال هایی، چهارفصل

رده تهدید:

مشخصات کلی پرنده: این پرنده، ۳۳ سانتی متر طول دارد و به طور محسوسی از پرستوی دریایی معمولی، خاکستری تر و اندکی کوچکتر اما منقارش بزرگتر است. پرنده ی بالغ، تابستان ها، خاکستری یکدست با زیرتنه ی تیره تر، سر و تارک سیاه، که در حاشیه ی آن، نوار سفیدی تا منقار دیده می شود. منقار، قرمز تیره و پاها قرمز است. در پرنده ی جوان، زیرتنه سفید، روتنه خاکستری، پیش بال ها خاکستری مایل به قهوه ای، منقار سیاه و پاها قرمز است. در پرنده ی بالغ، زمستان ها، زیرتنه و پیشانی، سفید. پاها، سیاه. منقار، سیاه و دم بلند دو شاخه اش، سفید نقره ای است. برای صید ماهی های کوچک و بی مهره ها، از ارتفاع حدود ۳ متری، به سطح آب شیرجه می رود ولی هرگز به درون آب، غوص نمی کند. جوجه آوری، از اواخر خرداد تا اواسط تیر آغاز می شود و کلنی جوجه آوری خود را در بخش های سنگی یا ماسه های سواحل یا جزایر، همچنین اراضی باز با پوشش گیاهی پراکنده و تنک تشکیل می دهد. تک همسر است و آشیانه اش، حفره ای کم عمق و فاقد پوشش یا پوشیده شده با بقایای گیاهی یا سنگریزه است. معمولاً ۲ تخم نیمه بیضی، صاف، نخودی کمرنگ یا نخودی مایل به زرد، با خطوط، خال ها و لکه های قهوه ای، قهوه ای تیره، تا مایل به سیاه، با سایه ی کمرنگ خاکستری یا ارغوانی می گذارد.

کرامت حافظی بیرگانی

زیستگاه: این پرنده؛ در مناطق ساحلی و جزایر داخل

دریا، اطراف تالاب ها، خلیج های ساحلی و صخره

های مرجانی به سر می برد.

مشاهده: گندمان / چغاخور

مهاجر / مقیم: مقیم (زادآور) و در سال هایی مهاجر

وضعیت حفاظتی: در فهرست پرندگان حمایت شده

ی جهانی و ملی قرار ندارد.

پرستوی دریایی گونه سفید

نام انگلیسی: Whiskered Tern

نام علمی: *Chlidonias hybrida*

راسته: Charadriiformes

تیره: Sternidae

فصول مشاهده: بهار و تابستان

رده تهدید:

مشخصات کلی پرنده: این پرنده، ۳۳ سانتی متر طول دارد. پرستوی دریایی کوچک جثه ای است و شباهت زیادی به پرستوی دریایی معمولی دارد ولی به واسطه ی جثه ی کوچکتر، شکاف دمی کم عمق تر و روتنه، زیرتنه، دمگاه و دم خاکستری تیره، از آن متمایز می شود. نر و ماده، هم شکل اند و دارای تغییرات فصلی هستند. پرنده ی بالغ، در دوره ی جوجه آوری، به واسطه ی سیاهی پیشانی، تارک سر و پس گردن که در تضاد چشمگیری با سفیدی گونه ها و رنگ خاکستری تیره ی سینه و شکم است، قابل شناسایی است. در پرواز، تیرگی انتهای شاهپرها، به خوبی نمایان است. همچنین، منقار و پاهای قرمز تیره دارد. در خارج از این دوره، روتنه به خاکستری روشن می گراید و زیرتنه و زیر بال ها، سفید می شود. پیشانی نیز سفید و قسمت عقبی تارک سر، با رگه رگه ی سیاه و سفید پوشانده می شود. در پرنده ی نابالغ، روتنه زنجیلی کمرنگ، حاشیه ی پرها، قهوه ای تیره و نخودی، قسمت عقبی تارک سر و پس گردن، تیره و منقار، سیاه است. برای صید ماهی، به سطح آب شیرجه می رود. همچنین، از حشرات و لارو آنها و از دوزیستان تغذیه می کند. جوجه آوری، از اوایل اردیبهشت تا اواسط خرداد آغاز می شود و کلنی جوجه آوری خود را در بخش های کم عمق پیکره های آبی و آب بندان های موجود در مناطق باتلاقی تشکیل می دهد. تک همسر است و آشیانه اش، توده ای از علف های آبی و دیگر گیاهان است. معمولاً ۲ تا ۴ تخم بیضی، صاف، تا حدی صیقلی، آبی کمرنگ، نخودی یا خاکستری، با خال ها و لکه های سیاه یا قهوه ای می گذارد.

زیستگاه: این پرنده؛ در مناطق ساحلی و جزایر داخل دریا و به طور کلی، آب های داخلی جاری یا ساکن، تالاب های آب شیرین با پوشش گیاهی حاشیه، دریاچه های باز، آب بندان ها و مصب ها به سر می برد.

مشاهده: چغاخور

مهاجر / مقیم: مهاجر

وضعیت حفاظتی: در فهرست پرندگان حمایت شده ی جهانی و ملی قرار ندارد.

پرستوی دریایی بال سفید

نام انگلیسی: White-winged Tern

نام علمی: *Chlidonias leucopterus*

راسته: Charadriiformes

تیره: Sternidae

فصول مشاهده: تابستان

رده تهدید:

مشخصات کلی پرنده: این پرنده، ۲۲ سانتی متر طول دارد و از پرستوی دریایی تیره، کوچکتر و منقارش به صورت آشکاری، ظریف تر و کوتاه تر است و بسیار راحت تر پرواز می کند. پرنده ی بالغ، تابستان ها، از سیاهی رنگ بدن و زیر بال ها، که در تضاد با رنگ خاکستری سفید پره های پروازش قرار دارد و همچنین از سفیدی دم دو شاخه و روی بال هایش، از پرستوی دریایی سیاه متمایز می شود. زمستان ها، زیرتنه سفید. رو تنه، خاکستری کم رنگ است و به آسانی از پرستوی دریایی سیاه، که در دو طرف سینه اش لکه ی سیاهی دارد، تشخیص داده می شود. همچنین، دم و دمگاه سفیدش از پرستو دریایی سیاه، که به رنگ خاکستری تیره است، متمایز می شود. در پرنده ی جوان، رو تنه و پهلوها، تیره تر و روی بال ها، کم رنگ تر از پرستوی دریایی سیاه جوان است. در اواخر پائیز، پره های جبه و روتنه، به رنگ خاکستری تیره، تغییر پیدا می کند. بیشتر از بی مهره ها و گاهی ماهی ها و دوزیستان، تغذیه می کند. جوجه آوری، از اوایل خرداد آغاز می شود و کلنی جوجه آوری را در آب های راکد کم عمق، گاهی همراه با پرستوی دریایی سیاه، تشکیل می دهد. تک همسر است و آشیانه اش، توده ای از علف های آبی و دیگر مواد گیاهی که به صورت شناور، در آب های کم عمق یا روی گیاهان آبی شناور ساخته می شود، می سازد. معمولاً ۳ تخم بیضی، صاف، تا حدی صیقلی، کرم تا نخودی کم رنگ، با خال های سیاه یا قهوه ای تیره، می گذارد.

زیستگاه: این پرنده؛ در دریاچه های آب شیرین، تالاب هایی با پوشش گیاهی گسترده، در حاشیه ی سواحل پیکره های آبی، مانگروها، رودخانه ها، دشت های سیلابی و مصب ها به سر می برد.

مشاهده: چغاخور

مهاجر / مقیم: مهاجر

وضعیت حفاظتی: در فهرست پرندگان حمایت شده ی جهانی و ملی قرار ندارد.

کرامت حافظی بیرگانی

ماهی خورک کوچک

نام انگلیسی: Common Kingfisher

نام علمی: *Alcedo atthis*

راسته: Coraciiformes

تیره: Alcedinidae

فصول مشاهده: پائیز و زمستان و در سال هایی، چهارفصل

رده تهدید:

مشخصات کلی پرنده: این پرنده، ۱۷ سانتی متر طول دارد. اندازه اش کوچک، روتنه، آبی و سبز برآق، زیرتنه، قرمز. گلو و گردن، سفید نخودی. و منقار، تیره است (در پرنده ی ماده، نیم نوک پایین قرمز است). در پرواز که سریع و مستقیم و در سطح پایین نزدیک به آب انجام می گیرد، در جا بال زنی نیز دارد. درخشندگی سبز رنگی پشت و روی دمش نمایان می شود. پرنده ای نسبتاً خجالتی است. بنابراین در حالت نشسته، به آسانی دیده نمی شود. پیش از شیرجه زدن برای صید ماهی، مدتی طولانی روی شاخه ای در بالای آب می نشیند. بیشتر از ماهی های آب شیرین، همچنین از حشرات آبی و به ندرت از سخت پوستان، نرم تنان، دوزیستان، خزندگان و حشرات خاکری تغذیه می کند. جوجه آوری، از اواخر فروردین و با تشکیل قلمرو در دیواره های گلی عمودی، در حاشیه ی پیکره های آبی و گاهی دور از آب، آغاز می شود. تک همسر است و آشیانه اش، تونلی به طول ۳۰ تا ۹۰ سانتی متر، به قطر حدود ۵ تا ۶ سانتی متر و با اتاقکی در انتها است، که کف آن را با استخوان های ماهی ها مفروش می کند. گاهی نیز از سوراخ جوندگان نظیر خرگوش ها استفاده می کند. معمولاً ۶ تا ۷ تخم بیضی کوتاه تا کروی، صاف، برآق و به رنگ سفید می گذارد.

زیستگاه: این پرنده؛ در رودخانه ها، کانال های آب، دریاچه ها، سواحل دریاها، تالاب ها و مانداب های ساحلی حاصل از جزر و مد دریا، پیکره های آب شیرین، آبراهه ها، استخرهای پرورش ماهی و... به سر می برد.

مشاهده: گندمان / چغاخور

مهاجر / مقیم: مقیم و در سال هایی، مهاجر

وضعیت حفاظتی: در فهرست پرندگان حمایت شده ی

جهانی و ملی قرار ندارد.

کرامت حافظی بیرگانی

امیر فرح نسب

ماهی خورک ابلق

نام انگلیسی: Pied Kingfisher

نام علمی: *Ceryle rudis*

راسته: Coraciiformes

تیره: Alcedinidae

فصول مشاهده: پائیز و زمستان

رده تهدید:

مشخصات کلی پرنده: این پرنده، ۲۵ سانتی متر طول دارد و تنها ماهی خورک نسبتاً بزرگ و سیاه و سفید در منطقه و غیر قابل اشتباه با سایر ماهی خورک هاست. اغلب در حال درجا بال زنی، بالای سطح آب دیده می شود که در همان حال، به طور ناگهانی برای گرفتن ماهی به داخل آب شیرجه می رود. در پرنده ی نر، دو نوار کم و بیش نیمه کامل سیاه رنگ در سینه و در پرنده ی ماده، یک نوار سیاه قطع شده در سینه دیده می شود. خط ابرویی، سفید. چشم ها، سیاه. تارک، سیاه با کاکل کوچکی در پس سر و دم، سفید است که در انتها لکه های سیاهی دیده می شود. روی پره های مرکزی دم، سیاه است. در پرنده ی جوان، نوار جلوی سینه قهوه ای است. بیشتر از ماهی ها، گاهی از سخت پوستان، قورباغه ها و حشرات آبی تغذیه می کند. جوجه آوری، از اوایل فروردین و با تشکیل قلمروی جوجه آوری و تغذیه ای در حاشیه ی رودخانه ها و آب های شیرین، راکد و غنی از مواد غذایی آغاز می شود. در مواقعی که محل های تغذیه و جوجه آوری جدا از هم باشند، به شکل کلنی، جوجه آوری می کنند و قلمروی آشیانه، فقط به ناحیه ی کوچکی در کنار ورودی آشیانه محدود می شود. تک همسر است و آشیانه اش، تونلی به طول ۸۰ تا ۲۵۰ سانتی متر و به قطر حدود ۷ سانتی متر است که آن را در دیواره های گلی عمودی یا تپه های ماسه ای حفر می کند. معمولاً ۴ تخم بیضی، کوتاه، صاف، تا حدی صیقلی و به رنگ سفید می گذارد.

زیستگاه: این پرنده؛ مناطق باز در اطراف رودخانه ها، آبراهه ها، کانال ها، تالاب ها و خورها را به عنوان زیستگاه بر می گیرند.

مشاهده: گندمان / چغاخور

مهاجر / مقیم: مهاجر

وضعیت حفاظتی: در فهرست پرندگان حمایت شده ی جهانی و ملی قرار ندارد.

پی پت تالابی

نام انگلیسی: Water Pipit

نام علمی: *Anthus spinoletta*

راسته: Passeriformes

تیره: Motacillidae

فصول مشاهده: چهار فصل (در بعضی از سال ها فقط در پائیز و زمستان در آبگیرهای اطراف تالاب گندمان مشاهده می شود).

رده تهدید:

مشخصات کلی پرنده: این پرنده، ۱۶ سانتی متر طول دارد و شبیه پی پت صحرایی، اما اندکی پر جثه تر، با خطوط روشن تر و پاهای سیاه قهوه ای است (البته استثنائاتی نیز وجود دارد). در مقایسه با پی پت دشتی، تارک و روتنه، خاکستری قرمز و زیر تنه، سفید یا خط خطی بیشتر است. در فصل تولید مثل، سینه به رنگ های گوناگون گلی تا صورتی در می آید. و عملاً فاقد رگه رگه است. نوار ابرویی سفید نخودی، آشکارا دیده می شود. در زمستان، روتنه قهوه ای تر، اما از پی پت دشتی، خاکستری تر. زیر تنه، سفید تر و سینه، قرمز صورتی است. شاهپره های کناری دم، سفیدند. بیشتر از بی مهره ها، به مقدار کمتر از مواد گیاهی تغذیه می کند و آنها را از سطح زمین، صید می کند. گاهی نیز حشرات در حال پرواز را شکار می کند. جوجه آوری، از اوایل اردیبهشت و با تشکیل قلمرو در علفزارهای مرطوب مناطق مرتفع، بوته زارها و درختارهای تنک، نواحی باتلاقی و صخره ای، آغاز می شود. تک همسر است. آشیانه ای، کاسه ای از برگ ها، ساقه ها و خزه ها است که روی زمین یا درون حفره ها، در دیواره های گلی پر شیب، مجاور پیکره های آبی، در پناه پوشش گیاهی بنا می کند و درونش را با پشم، پر و الیاف گیاهی نرم می پوشاند. معمولاً ۴ تا ۶ تخم نیمه بیضی، صاف، صیقلی، به رنگ سفید مایل به خاکستری، همراه با لکه های قهوه ای و خاکستری می گذارد.

زیستگاه: این پرنده؛ در مناطق کوهستانی، بالاتر از حد درختان، چمنزارهای مرطوب و زمستان ها در اراضی پست آبدار، کنار دریاچه ها و رودخانه ها به سر می برد.

مشاهده: گندمان / چغاخور

مهاجر / مقیم: مقیم (در بعضی از سال ها نیز، به صورت مهاجر زمستان گذران در حواشی تالاب گندمان مشاهده می گردد).

وضعیت حفاظتی: در فهرست پرندگان حمایت شده ی جهانی و ملی قرار ندارد.

سسک ابرو سفید

نام انگلیسی: Moustached Warbler

نام علمی: *Acrocephalus melanopogon*

راسته: Passeriformes

تیره: Sylviidae

فصول مشاهده: بهار، تابستان و نیمه اول پاییز

رده تهدید:

مشخصات کلی پرنده: این پرنده، ۱۳ سانتی متر طول دارد و شبیه سسک جگنزار است. خط ابرویی سفید مشخصی دارد که به پس سر می رسد و گوشپرها را از تارک قهوه ای تیره جدا می سازد. چانه و گلو سفید، پهلوها زرد-قهوه ای، سینه، زیرتنه و پوشپرها زیر دم سفید نخودی و روتنه و دم، قهوه ای بلوطی است. انتهای دم کاملاً گرد و بر روتنه اش رگه های طولی سیاهی دیده می شود. معمولاً در پایین پوشش های گیاهی یا روی زمین بدون پوشش گیاهی در حالی که دمش را اندکی بالا نگه داشته و هنگام احساس خطر به شکلی عصبی آن را تکان می دهد، دیده می شود. از بندپایان به ویژه سوسک های کوچک و حلزون های آبی تغذیه می کند. جوجه آوری از اواسط فروردین و با تشکیل قلمرو در پوشش گیاهی حاشیه ی پیکره ی آبی آغاز می شود. تک همسر است و آشیانه اش، کاسه ای عمیق از ساقه های خشک نی و علوفه ی خشک است که آن را بین چند ساقه ی عمودی نی یا لویی در بالای سطح آب بنا می کند و درونش را با الیاف گیاهی نرم و پر می پوشاند. معمولاً ۴ تا ۶ تخم نیمه بیضی، صاف، سفید یا سفید مایل به خاکستری با خال ها و لکه های زیتونی روشن می گذارد.

زیستگاه: این پرنده؛ در نیزارها، لوئی زارها، جگنزارها و گزستان های حاشیه ی تالاب ها، علفزارهای تالابی و بوته زارهای کوتاه و مترکم حاشیه ی رودخانه ها، همچنین باتلاق های بوته دار که دارای آب های کم عمق می باشند، به سر برده و لابه لای نیزارها یا داخل بوته های کوتاه، آشیانه می سازد و در زمان مهاجرت، در بوته زارهای مناطق خشک و باغ ها نیز دیده می شود.

مشاهده: گندمان

مهاجر / مقیم: مقیم

وضعیت حفاظتی: در فهرست پرندگان حمایت شده ی جهانی

و ملی قرار ندارد.

سسک جگنزار (سسک تالابی راه راه)

نام انگلیسی: Sedge Warbler

نام علمی: *Acrocephalus schoenobaenus*

راسته: Passeriformes

تیره: Sylviidae

فصول مشاهده: تابستان

رده تهدید:

کرامت حافظی ببرگانی

مشخصات کلی پرنده: این پرنده، ۱۳ سانتی متر طول دارد و پرنده ای تالاب زی با اندازه ی متوسط، راه راه کمرنگ و نوار ابرویی نخودی است. با سسک ابروسفید اشتباه می شود، اما به واسطه ی نوار ابرویی نخودی که در نزدیکی پس سر باریک می شود و نیز تارک تقریباً کمرنگ تر، گوشه های کمرنگ تر و نخودی تر، روتنه دارای خط خطی بیشتر که تا دمگاه می رسد و دمگاه بلوطی قهوه ای متمایز می شود. چانه و جلوی گلو، سفید نخودی، زیرتنه نخودی، پهلوها نخودی زرد رنگ و پرهای پوششی زیر دم، سفید نخودی است. بیشتر از حشرات تغذیه می کند و در خارج از دوره ی جوجه آوری از مواد گیاهی نیز استفاده می کند. جوجه آوری، از اواسط اردیبهشت تا اواسط خرداد و با تشکیل قلمرو در بوته زارها و پوشش های گیاهی مجاور آب، آغاز می شود. تک همسر و گاهی چند همسر است و آشیانه اش، کاسه ای به نسبت عمیق، کروی تا استوانه ای از علوفه ی خشک، ساقه های گیاهی، خزه ها، جگن ها و تارهای عنکبوت است که آن را روی علوفه ی کوتاه پای بوته ها و پایین چند ساقه ی گیاهی در بالای سطح آب بنا می کند و درونش را با پر می پوشاند. معمولاً ۵ تا ۶ تخم نیمه بیضی، صاف، صیقلی، سبز کمرنگ یا نخودی مایل به زیتونی بسیار کمرنگ با خال های بسیار ریز زیتونی یا نخودی مایل به زیتونی می گذارد.

کرامت حافظی ببرگانی

زیستگاه: این پرنده؛ در گستره ی وسیعی از زیستگاه های مرطوب شامل نیزارها، علفزارهای تالابی و باتلاقی، پوشش های علفی بلند و مرطوب، بیشه های انبوه، پوشش های گیاهی متراکم و کوتاه، باغ های میوه و پرچین ها به سر می برد.

مشاهده: گندمان

مهاجر / مقیم: مهاجر

وضعیت حفاظتی: در فهرست پرندگان حمایت شده ی جهانی و ملی قرار ندارد.

کرامت حافظی بیرگانی

کرامت حافظی بیرگانی

کرامت حافظی بیرگانی

سسک شالیزار

نام انگلیسی: Paddyfield Warbler

نام علمی: *Acrocephalus agricola*

راسته: Passeriformes

تیره: Sylviidae

فصول مشاهده: تابستان

رده تهدید:

مشخصات کلی پرنده: این پرنده، ۱۲ سانتی متر طول دارد و تقریباً شبیه سسک تالابی، اما فاقد خط خطی سسک جگنزار می باشد. شبیه سسک نیزار است، اما اندکی کوچکتر از آن است. مهمترین تفاوت هایش با دو گونه ی ذکر شده، منقار کوتاه تر، نوار ابرویی مشخص تر به رنگ نخودی سفید که از منقار تا پشت چشم امتداد دارد. سطح پشتی بال ها و روتنه، قهوه ای مایل به بلوطی. زیرتنه، چانه، گلو و زیر دم، سفید نخودی و دمگاه، قهوه ای خنایی است. بیشتر از حشرات تغذیه می کند و آنها را از سطح گیاهان کنار آبی یا از سطح آب صید می کند. جوجه آوری، از اواخر اردیبهشت تا اوایل تیر و با تشکیل قلمرو در بین گیاهان و بوته های کنار آبی آغاز می شود. تک همسر است و آشیانه اش، کاسه ای استوانه ای شکل از ساقه ها و برگ های نی و سایر گیاهان اطراف است که آن را در بین چند ساقه ی عمودی نی و جگن حاشیه ی آب بنا می کند و درونش را با الیاف نرم گیاهی می پوشاند. معمولاً ۴ تا ۵ تخم نیمه بیضی، صاف، صیقلی، سبز کم رنگ و با خال ها و لکه های ریز و درشت زیتونی، سبز تیره و تا حدی خاکستری می گذارد.

کرامت حافظی بیرگانی

زیستگاه: این پرنده؛ در مناطق تالاب های مخلوط با درختان پرانده و درختچه های گز در حاشیه ی تالاب ها و دریاچه ها و زیستگاه های بیشه مانند به خصوص در محل های خشک تر به سر می برد و در زمان مهاجرت، در انواع زیستگاه های تالابی و بیشه های دارای پوشش علفی بلند و کوتاه دیده می شود.

مشاهده: گندمان

مهاجر / مقیم: مهاجر (احتمالاً مهاجر عبوری)

وضعیت حفاظتی: در فهرست پرندگان حمایت شده ی جهانی و ملی قرار ندارد.

کرامت حافظی بیرگانی

کرامت حافظی بیرگانی

کرامت حافظی بیرگانی

سسک تالابی معمولی

نام انگلیسی: European Reed Warbler

نام علمی: *Acrocephalus scirpaceus*

راسته: Passeriformes

تیره: Sylviidae

فصول مشاهده: تابستان

رده تهدید:

مشخصات کلی پرنده: این پرنده، ۱۳ سانتی متر طول دارد و بسیار شبیه سسک شالیزار می باشد، اما با پر و بالی اندکی قهوه ای تر. دمگاه قرمز مایل به قهوه ای. پاها، تیره. بال ها نسبتاً بلند با لبه ی کمرنگ تر است. بیشتر از حشرات، عنکبوت ها، بعضی حلزون های کوچک و گاهی مواد گیاهی تغذیه می کند. جوجه آوری، از اواخر فروردین تا اواخر خرداد و به صورت گروهی، در نزارهای حاشیه یا درون آب آغاز می شود. تک همسر و به ندرت چند همسر است و آشیانه اش، کاسه ای استوانه ای شکل و عمیق از علوفه، گل ها، برگ ها و ساقه های نی و تارهای عنکبوت است که آن را به صورت آویزان بین ساقه های عمودی نی، گاهی درون بوته های حاشیه ی آب بنا می کند و درونش را با الیاف گیاهی، پشم، مو و پر می پوشاند. معمولاً ۴ تخم نیمه بیضی، صاف، صیقلی، سفید مایل به سبز یا سبز خیلی کمرنگ با خال ها و لکه های سبز زیتونی و خاکستری مات می گذارد.

کرامت حافظی بیرگانی

زیستگاه: این پرنده؛ در مناطق نزاری که در حاشیه ی آنها آب صاف باشد و همچنین نزارهای قدیمی و تقریباً انبوه با ساقه های بلند و قوی وابستگی دارد و در زمان مهاجرت، در باغ ها، پارک ها و پرچین ها نیز به سر برده و دیده می شود.

مشاهده: گندمان / چغاخور

مهاجر / مقیم: مهاجر

وضعیت حفاظتی: در فهرست پرندگان حمایت شده ی جهانی و ملی قرار ندارد.

سسک تالابی بزرگ

نام انگلیسی: Great Reed Warbler

نام علمی: *Acrocephalus arundinaceus*

راسته: Passeriformes

تیره: Sylviidae

فصول مشاهده: تابستان

رده تهدید:

کرامت حافظی بیرگانی

مشخصات کلی پرنده: این پرنده، ۱۹ سانتی متر طول دارد و به واسطه ی شباهت بسیار زیاد با یکی دیگر از سسک ها به نام سسک پر سر و صدا، اشتباه می شود. رنگ پر و بالش شبیه به سسک تالابی معمولی، اما بسیار بزرگتر است و با نواری ابرویی و منقار درشت تر دیده می شود. در مقایسه با سسک پر سر و صدا، بال هایش با شاهپره های ۷ و ۸ بزرگتر، دم کوتاه تر و منقار نسبتاً کلفت است. در ارتفاع پایین پرواز کرده و دمش را به شکل خاصی گسترده می سازد و با حرکتی سنگین به درون نیزار فرود می آید. بیشتر از حشرات تغذیه می کند و آنها را با جستجو روی برگ ها و ساقه های گیاهان و یا در هوا صید می کند. در خارج از دوره ی جوجه آوری، از میوه ها و سته ها نیز استفاده می کند. جوجه آوری، از فروردین و با تشکیل قلمروهای کوچک در نیزارهای حاشیه ی پیکره های آبی آغاز می شود. گاهی نیز چندین جفت در فاصله ی نزدیک از یکدیگر آشیانه سازی می کنند. تک همسر و چند همسر است و آشیانه ای کاسه ای یا استوانه ای شکل از برگ ها و ساقه های گیاهان، گل آذین، نی ها و تارهای عنکبوت می بافتد، که به چند ساقه ی عمودی نی یا لوثی متصل می شود و درونش را با الیاف نرم گیاهی، پشم و پر می پوشاند. معمولاً ۴ تا ۶ تخم نیمه بیضی، صاف، تا حدی صیقلی، سبز کمرنگ، سبز مایل به آبی یا آبی و به ندرت سفید، با خال ها و لکه های قهوه ای مایل به سیاه، قهوه ای زیتونی، زیتونی روشن یا سبز و خاکستری آبی کمرنگ می گذارد.

کرامت حافظی بیرگانی

زیستگاه: این پرنده؛ در پیکره های آبی شیرین و لب شور، نیزارهای بلند و حاشیه ی آبهای باز به سر برده و در تمام پوشش های گیاهی فشرده تولید مثل می کنند.

مشاهده: گندمان / چغاخور

مهاجر / مقیم: مهاجر و در برخی از سال ها، جوجه آور

وضعیت حفاظتی: در فهرست پرندگان حمایت شده ی جهانی و ملی قرار ندارد.

کرامت حافظی بیرگانی

کرامت حافظی بیرگانی

زردپره ی تالابی

نام انگلیسی: Common Reed Bunting

نام علمی: *Emberiza schoeniclus*

راسته: Passeriformes

تیره: Emberizidae

فصول مشاهده: چهار فصل به طور اتفاقی (متنهی

بیشترین زمان فعالیت، در فصول بهار و تابستان مشاهده گردید).

رده تهدید:

مشخصات کلی پرنده: این پرنده، ۱۵/۵ سانتی متر طول دارد. در پرنده ی نر، سر و جلوی گردن، سیاه. گردن، کم و بیش سفید و سبیل سفید است. در پرنده ی ماده، گلو، سفید. خطّ زیر منقار در مرکز گلو، سیاه. نوار ابرویی و دو طرف گردن، سفید و به طور کلی، سر قهوه ای تیره است. پرنده ی جوان در اوّلین پاییز، شبیه پرنده ی مادّه است. اماّ چانه با نقطه نقطه های فراوان و سینه و پهلوها با رگه رگه های فراوان دیده می شود. حلقه ی دور چشمی بی رنگ و پوشپهای کوچک بدن، بلوطی روشن است. بعضی از این زردپره ها از ترکیه، عراق و ایران، در روتنه، لگه های مشخص تری نسبت به گونه ای که در اروپا زمستان گذرانی کرده و به ترکیه می رود، دارند. همچنین، منقارشان محکم تر است. این پرنده هنگام نشستن، دم را به صورت ناگهانی و عصبی باز کرده و به شکل موجی نامنظم ولی بسیار یکنواخت پرواز می کند. بیشتر از بذر گیاهان و سایر موادّ گیاهی و در دوره ی جوجه آوری، از بی مهره ها نیز تغذیه می کند. جوجه آوری، از اوایل اردیبهشت و با تشکیل قلمرو در نیزارها، علفزارها و بوته زارهای حاشیه ی پیکره های آبی آغاز می شود. تک همسر است و آشیانه اش، کاسه ای از علوفه و خزه ها است که آن را روی زمین در بین پوشش علفی یا روی بوته ها بنا می کند و درونش را با علوفه ی نرم، مو، گل آذین و نی ها می پوشاند. معمولاً ۴ تا ۵ تخم نیمه بیضی، صاف، صیقلی، بنفش خیلی کم رنگ یا خاکستری یاسی و به ندرت مایل به نخودی یا سبز، با خال ها، یا لگه های سیاه یا بنفش مایل به سیاه می گذارد.

زیستگاه: این پرنده؛ در نواحی نیزاری، باتلاق ها، حاشیه ی آب ها، علفزارهای تالابی، مانداب ها و چمنزارهای مرطوب و حاشیه ی رودخانه ها به سر می برد.

مشاهده: گندمان

مهاجر / مقیم: مقیم و در سال هایی، به صورت مهاجر و اتفاقی

وضعیت حفاظتی: در فهرست پرندگان حمایت شده ی جهانی و

ملّی قرار ندارد.

پستانداران

گرگ

نام انگلیسی: Wolf

نام علمی: *Canis lupus*

راسته: Carnivora

خانواده: Canidae

فصول مشاهده: چهار فصل، بیشتر پائیز و زمستان

رده تهدید:

مشخصات کلی پستاندار: طول سر و بدن این پستاندار ۹۰ تا ۱۳۰ سانتی متر می باشد. بزرگترین سگ سان وحشی ایران است. نر و ماده همشکل هستند. با داشتن سر بزرگ و عریض، چشمان مورب و گردن قطور که در راستای ستون مهره ها قرار دارد، از سگ قابل تفکیک است. همچنین، بر خلاف سگ های اهلی، معمولاً دم خود را بالا نمی آورد. پوزه ی بلند و قدرتمند و حس بویایی قوی دارد. سطح بدن، پوشیده از کرک ضخیمی در زیر و موهای بلندی در رو است که گرگ را قادر می سازد تا سرمای ۴۰ درجه ی زیر صفر، به فعالیت خود ادامه دهد. رنگ بدن معمولاً به رنگ خاکستری است ولی گاهی به رنگ سفید نخودی، حنایی یا خاکستری تیره، دیده می شوند. موهای انتهای دم تیره رنگ است. رنگ توله ها اغلب سیاه است که با بالا رفتن سن، رنگ آنها تغییر می کند. زندگی کاملاً اجتماعی دارد و در گله های خانوادگی ۵ الی ۸ و گاهی تا ۱۰ تایی زندگی می کنند. غالباً شبگرد است ولی در روز نیز مشاهده می شود. از زوج سمان بزرگ جثه، پستانداران کوچک، دام های اهلی و در صورت کمبود طعمه، از مردار و مواد گیاهی نیز تغذیه می کند. جفتگیری توسط نر و ماده ی غالب گروه در زمستان صورت می گیرد. ۴ تا ۷ بچه به دنیا می آورد. نوزادان با موهای نرم و سیاه رنگ متولد می شوند و ۷ الی ۹ هفته شیر می خورند. طول عمر در طبیعت کمتر از ۱۰ سال ولی در اسارت بیش از ۲۰ سال عمر می کند.

زیستگاه: در اکثر زیستگاه های ایران، از جنگل های انبوه تا مناطق بیابانی یافت می شود. با اینکه پراکندگی وسیعی در ایران دارد، اما به نسبت کمیاب است.

مشاهده: اطراف تالاب گندمان

وضعیت حفاظتی: وضعیت حفاظتی آن در مناطق مختلف جهان بسیار متفاوت است، اما در ضمیمه ی II کنوانسیون CITES قرار دارد.

شغال

نام انگلیسی: Golden Jackal

نام علمی: *Canis aureus*

راسته: Carnivora

خانواده: Canidae

رده تهدید:

مشخصات کلی پستاندار: طول سر و بدن این پستاندار ۷۵ تا ۱۰۵ سانتی متر می باشد. نر و ماده همشکل اند. جثه متوسط و اندکی بزرگتر از روباه معمولی است. پوزه ای باریک و گوش هایی بلند دارد. دم کوتاه، پر مو و معمولاً سر آن سیاه است. رنگ پشت بدن و دم، خاکستری مایل به قهوه ای با رگه های سیاه، پهلوها گندمگون و زیر بدن نخودی و سفید است. اطراف لب ها، چانه و گلو سفید است. مانند سایر سگ سانان چنجه رو است. دارای پنج انگشت در پاهای جلو است که اولین انگشت داخلی، بالاتر از بقیه قرار دارد. پاهای عقب چهار انگشت دارد. زندگی اجتماعی دارد و پس از تاریک شدن هوا، به صورت گروهی زوزه می کشند، که صدایی شبیه جیغ زدن انسان ایجاد می کند. غالباً شبگرد است اما در روز نیز مشاهده می شود. همه چیز خوار است و از پستانداران کوچک، حشرات، لاشه، مواد گیاهی و زباله تغذیه می کند. جفتگیری در زمستان صورت می گیرد. ۳ تا ۶ و گاهی تا ۱۰ بچه به دنیا می آورد. نوزادان با چشم های بسته و موهای نرم به رنگ خاکستری تیره، متولد می شوند. تا ۸ هفته شیر می خورند. طول عمر شغال ها، در اسارت، ۱۲ تا ۱۶ سال است.

زیستگاه: در اکثر زیستگاه های ایران، از جنگل های حراً تا مناطق کوهستانی، بیابانی، جنگل های هیرکانی و نزدیک مناطق مسکونی یافت می شود. به جز باتلاق ها و ریگزارهای مناطق بیابانی، در اکثر مناطق ایران، پراکندگی دارد.

وضعیت حفاظتی: به دلیل نزدیکی به مناطق مسکونی به ویژه روستاها، تعدادی از آنها توسط انسان کشته می شوند. تعداد زیادی نیز بر اثر برخورد با خودروها می میرند. اما به دلیل سازش پذیری بالا، خطری جمعیت شغال ها را تهدید نمی کند.

روباه معمولی

نام انگلیسی: Common Fox, Red Fox

نام علمی: *Vulpes vulpes*

راسته: Carnivora

خانواده: Canidae

فصول مشاهده: چهار فصل، بیشتر پائیز و زمستان

رده تهدید:

مشخصات کلی پستاندار: طول سر و بدن این پستاندار ۵۰ تا ۹۰ سانتی متر می باشد. نر و ماده همشکل اند. دارای جثه ی متوسط، پوزه ی باریک، گوش های بلند و نوک تیز و دم بلند و پُر مو با انتهای سفید است. رنگ بدن بسیار متنوع و خاکستری مایل به قهوه ای، قرمز مایل به قهوه ای یا نخودی و زیر بدن روشن تر از پشت و مایل به کرم است. رنگ پشت گوش ها، سیاه یا قهوه ای است. لب ها، طرفین صورت و چانه، سفید و نوار تیره ای از گوشه ی داخلی چشم ها تا دهان امتداد دارد. به غیر از زمان تولید مثل، به صورت منفرد زندگی می کند. شبگرد است اما در روز نیز مشاهده می شود. همه چیز خوار است و از پستانداران و خزندگان کوچک، پرندگان، تخم و جوجه ی آنها، حشرات، کرم ها، مردار و مواد گیاهی تغذیه می کند. تک همسر است و جفتگیری اوایل زمستان صورت می گیرد. ۴ تا ۷ و گاهی تا ۱۰ بچه به دنیا می آورد. نوزادان با موهای نرم و به رنگ خاکستری تیره متولد می شوند و ۷ الی ۹ هفته شیر می خورند. بیشترین طول عمر در طبیعت، ۹ سال اما معمولاً زیر ۵ سال است، اما در اسارت، تا ۱۵ سال عمر می کنند.

زیستگاه: تقریباً در همه ی زیستگاه ها به جز جنگل های بسیار انبوه و مناطق کاملاً بیابانی یافت می شود. در اکثر مناطق ایران و حتی داخل مزارع کشاورزی و شهرها پراکندگی دارد و به نسبت فراوان است.

مشاهده: اطراف تالاب گندمان و چغاخور

وضعیت حفاظتی: با وجودی که تعداد زیادی از آنها شکار می شوند و یا در تصادفات جاده ای و خوردن طعمه های مسموم، از پا در می آیند، اما به دلیل استفاده از طعمه های متنوع و سازگاری بالا، کاهش شدیدی در جمعیت آنها مشاهده نشده است.

راسو

نام انگلیسی: Least Weasel

نام علمی: *Mustela nivalis*

راسته: Carnivora

خانواده: Mustelidae

رده تهدید:

مشخصات کلی پستاندار: طول سر و بدن این پستاندار ۱۴ تا ۴۳ سانتی متر می باشد. کوچکترین گوشتخوار ایران است. بدنی کشیده و ظریف با گردنی بلند، سری باریک و تخت و اندامی کوتاه دارد. چشمان سیاه رنگ درشت و گوش های گرد و بزرگ دارد. کف رو است و دست و پاها، پنج انگشت با پنجه های تیز دارد. موهای پشت بدن، قهوه ای شکلاتی تا قهوه ای کمرنگ و بخش های زیرین بدن، سفید با خال های قهوه ای رنگ است. در مناطق سردسیر غرب و شمال غرب کشور، در زمستان ها، رنگ پشت، کمرنگ و گاهی سفید می شود. تک زی است و نر و ماده غیر از فصل جفتگیری، جداگانه زندگی می کنند. قلمرو یک نر، معمولاً قلمرو چند ماده را در بر می گیرد. بسیار پر جنب و جوش است و در تمام ساعات شبانه روز، دیده می شود. به راحتی از درخت بالا می رود و به خوبی شنا می کند. لانه ی دائمی دارد. از پستانداران کوچک، تخم و جوجه ی پرندگان، خزندگان، دوزیستان، حشرات و حیوانات اهلی مانند مرغ و خروس و کبوتر تغذیه می کند. پیش از حمله به شکار، مسیر حرکت را زیر نظر گرفته و با حمله به گردن، طعمه ی خود را از پا در می آورد. معمولاً در بهار و تابستان، جفتگیری می کند. جفتگیری با جنگ نرها برای تصاحب ماده ها همراه است. ماده ها ممکن است بیش از یک بار در سال تولید مثل کنند. ۴ تا ۷ و گاهی تا ۱۰ بچه بدون مو با چشم های بسته به دنیا می آورد. به مدت ۶۰ روز شیر می خورند. بیشترین طول عمر در طبیعت ۳ سال و در اسارت ۱۰ سال می باشد.

زیستگاه: در انواع زیستگاه ها، از جنگل های باز، اراضی کشاورزی، علفزارها، استپ ها و حتی مناطق بیابانی زیست می کند.

مشاهده: اطراف تالاب گندمان

وضعیت حفاظتی: در ضمیمه ی II کنوانسیون CITES قرار دارد. هر ساله تعداد زیادی به دلیل خسارت رساندن به مرغداری ها، توسط مردم محلی کشته می شوند. به طور کلی اطلاعات چندانی از این گونه در دست نیست.

خارپشت گوش بلند

نام انگلیسی: Long-eared Hedgehog

نام علمی: *Hemiechinus auritus*

راسته: Erinaceomorpha

خانواده: Erinaceidae

رده تهدید:

مشخصات کلی پستاندار: طول سر و بدن این پستاندار ۱۶۴ تا ۱۹۶ سانتی متر می باشد. گوش های این خارپشت بسیار بزرگ و از خارهای پشت سر بلندتر است. پوزه ی کشیده و نوکدار و دست و پای بلند دارد. رنگ موهای صورت، قهوه ای روشن و زیر بدن و سطح بالایی دست ها و پاها، سفید مایل به زرد کرم است. خارها، گندمی رنگ اند و دو نوار تیره مایل به قهوه ای دارند. شبگرد است، اما زمانی که جنس ماده، بچه ها را شیر می دهد، به طور محدود در طی روز دیده می شود. تک زی است، سریع می دود و معمولاً حالت تهاجمی ندارد. از حشرات، کرم ها، حلزون ها و همچنین جونندگان کوچک، مارمولک، مار و تخم پرندگان، لاشه ی حیوانات و گاهی هم از مواد گیاهی تغذیه می کند. همنوع خواری نیز در این خارپشت مشاهده شده است. در مناطق سردسیر، زمستان خوابی و در مناطق بیابانی، در زمان خشکسالی و کمبود غذا، حالت رخوت دارد. لانه، شامل یک نقب ساده ی ۵۰ سانتی متری است، که هم برای استراحت روزانه و هم برای زمستان خوابی استفاده می شود. جفتگیری در اردیبهشت ماه شروع می شود. ۱ تا ۶ (معمولاً ۲ تا ۳) بچه به دنیا می آورند. بیشینه ی طول عمر این خارپشت، ۶ سال است.

زیستگاه: در علفزارها و بوته زارهای حاشیه ی جنگل ها، مناطق استپی، مناطق نیمه بیابانی و علفزارهای خشک و نیز زمین های کشاورزی و باغ های میوه، زندگی می کند. زیستگاه های استپی را ترجیح می دهد و تا ارتفاع ۲۵۰۰ متر از سطح دریا دیده می شود.

مشاهده: اطراف تالاب گندمان

وضعیت حفاظتی: تصادف در جاده ها، مهمترین عامل تهدید کننده ی این گونه در ایران است. این گونه نیازمند مطالعات تاکسونومیک می باشد. به طور کلی، به دلیل پراکندگی وسیع و نداشتن تهدید مهم، در طبقه ی با کمترین نگرانی می باشد.

پایکا

نام انگلیسی: Afghan Pika

نام علمی: *Ochotona rufescens*

راسته: Lagomorpha

خانواده: Ochotonidae

فصول مشاهده: بهار و تابستان

رده تهدید:

مشخصات کلی پستاندار: طول سر و بدن این پستاندار ۱۶۰ تا ۱۸۰ سانتی متر می باشد. این پستاندار جثه ای متوسط دارد و شباهت زیادی به موش های بزرگ دارد. نر و ماده هم شکل اند. دم، بسیار کوتاه و تقریباً از بین رفته است و فقط بخش بسیار کوچکی از آن باقی مانده که در میان موها، پنهان است. پاهای عقب مانند خرگوش ها زیاد بلند نیست و با دست ها اختلاف چندانی ندارد. پوزه کوتاه است و در اطراف آن سیل های سیاه و سفیدی رویده است که تا ۵ سانتی متر طول دارد. رنگ بدن متناسب با رنگ محیط، از خاکستری مخلوط با قهوه ای روشن تا خاکستری مخلوط با قرمز حنایی، متغیر است. پهلوهایی بدن به تدریج کمرنگ شده و با رنگ زیر بدن که مخلوطی از زرد خاکستری است، یکی می شود. حد فاصل رنگ پشت و زیر بدن مشخص نیست. روزگرد است. اغلب به صورت گروهی، منطقه ی وسیعی را تحت پوشش قرار می دهند. اگر چه در مناطق سردسیر زندگی می کند، ولی خواب زمستانی ندارد. مواد گیاهی فراوانی را ذخیره می کند و زمستان در زیر برف از آنها تغذیه می کند. لانه ی خود را در میان شکاف سنگ ها و یا سنگچین های اطراف باغ ها می سازد. معمولاً در حال جمع آوری علوفه و مواد گیاهی دیده می شود. در اطراف لانه، معمولاً علوفه ی زیادی جمع آوری می کند که ارتفاع آن گاهی به نیم متر می رسد. از لانه فاصله ی چندانی نمی گیرد و در نزدیکی ورودی لانه ی خود می نشیند. گیاهخوار است و از برگ و شاخه ی گیاهان تغذیه می کند. در سال چندین بار جفتگیری می کند. ۴ تا ۸ بچه (معمولاً ۶ بچه) کور و بی مو به دنیا می آورد. بچه ها بین ۲ تا ۳ هفته شیر می خورند.

زیستگاه: در بوته زارها و علفزارهای اکثر مناطق کوهستانی تا ارتفاعات بالاتر از ۳۰۰۰ متر دیده می شود.

مشاهده: اطراف تالاب گندمان

وضعیت حفاظتی: به دلیل پراکندگی وسیع، در طبقه ی کمترین نگرانی قرار دارد. در سال های اخیر، به علت کاهش طعمه خوران طبیعی، جمعیت این گونه در برخی مناطق کوهستانی رو به افزایش است.

خزندگان

آگامای پولک درشت

نام انگلیسی: Large-scaled Rock Agama

نام علمی: *Laudakia nupta*

زیر راسته: Sauria

خانواده: Agamidae

فصول مشاهده: بهار، تابستان تا اوایل پاییز

رده تهدید:

مشخصات کلی خزنده: طول پوزه تا مخرج این خزنده، ۱۶۶ و طول دم ۳۴۱ میلی متر است. سطح پشتی بدن این خزنده، به رنگ خاکستری، قهوه ای روشن، زیتونی یا قهوه ای تیره و به همراه تعداد زیادی پولک سیاه و زرد است. نوارهای تیره رنگ بر روی دم دیده می شود. یک سوم تا نیمه ی انتهایی دم، به رنگ سیاه یا قهوه ای تیره است. گاه حلقه های باریک روشنی در این قسمت به چشم می خورد. چانه، گلو و سینه در نرها دارای نقوش آبی، نارنجی، زرد و صورتی است. افراد نابالغ، دارای نقوش تیره ی عرضی بر روی پشت خود هستند که با افزایش سن، به نقوش شبکه ای شکلی تبدیل می شوند. نیمه ی ابتدایی دم به بخش های کم و بیش مشخصی تقسیم شده که هر بخش از بیش از دو ردیف پولک پوشیده شده است. پولک های میانی، سطح پشتی در ردیف های طولی موربی آرایش یافته اند. چین خوردگی مشخصی در اطراف گردن به چشم می خورد. این گونه در ساعات گرم روز فعالیت می کند. معمولاً روی سنگ ها، صخره ها، برآمدگی ها یا دیواره های صخره ای می نشیند و هنگام احساس خطر، در زیر سنگ ها و یا شکاف صخره ها پنهان می شود. گاه دیده می شود که به محض احساس خطر، روی دست های خود حرکتی شبیه به شنا رفتن انجام می دهد. دیده شده است که این گونه به صورت کلنی زندگی می کند و حتی ممکن است در زیر سنگ ها نیز به این صورت دیده شوند. این خزنده از حشرات، عنکبوت ها و گیاهان تغذیه می کند و تخم گذار است.

زیستگاه: این خزنده، معمولاً در مناطق صخره ای و کوهستانی پوشیده از سنگ ریزه ها و واریزه های سنگی زندگی می کند. همچنین روی دیواره های سنگی یا کاه گلی اطراف کشتزارها یا دیوار خانه ها در محدوده ی مناطق مسکونی یافت می شود.

سمی / غیر سمی: غیر سمی

مشاهده: اطراف تالاب گندمان و چغاخور

وضعیت حفاظتی: این گونه در ایران فراوان است و جزو

گونه های غیر حمایت شده و عادی می باشد.

امين اخوت

امير فربغ

آگامای قفقازی

نام انگلیسی: Caucasian Agama

نام علمی: *Paralaudakia caucasia*

زیر راسته: Sauria

خانواده: Agamidae

فصول مشاهده: بهار، تابستان تا اوایل پاییز

رده تهدید:

امین اخوت

مشخصات کلی خزنده: طول پوزه تا مخرج این خزنده، ۱۵۳ و طول دم ۱۹۰ میلی متر است. سطح پشتی بدن این خزنده، به رنگ زیتونی تا خاکستری تیره است. سر و دم اغلب روشن تر از بدن هستند. سر و گاهی اوقات دم، فاقد لکه های تیره اند. دست و پا به رنگ زمینه ی پشت است. دم اغلب دارای نوارهای عرضی مشخصی است که این نوارها در افراد نابالغ بسیار مشخص تر و در بسیاری از نرها کاملاً محو می گردد. لکه های روشن، با حاشیه ی تیره ای بر روی سطح پشتی و به خصوص در نیمه ی ابتدایی قابل مشاهده اند. حاشیه های مشکی این لکه ها در مجموع، طرح های شبکه ماندنی را بر روی سطح پشتی جانور ایجاد می کنند. سطح شکمی، سفید مایل به خاکستری تا مشکی است. پولک های سطح پشتی ناهمگن اند. دم به بخش های مشخصی تقسیم شده است و هر بخش، شامل دو ردیف پولک می باشد. پولک های گلویی صاف اند. تعداد پولک در پهن ترین قسمت بدن نرها، کمتر از ماده ها است. این خزنده، در ساعات گرم روز فعالیت می کند. معمولاً روی سنگ ها، صخره ها، برآمدگی ها یا دیواره های صخره ای می نشیند و هنگام احساس خطر، در زیر سنگ ها و یا شکاف صخره ها پنهان می شود. گاه دیده می شود که به محض احساس خطر، روی دست های خود حرکتی شبیه به شنا رفتن انجام می دهد. این خزنده از حشرات، عنکبوت ها و گیاهان تغذیه می کند و معمولاً ۳ تا ۸ تخم، زیر خاک، سنگ ها و شکاف صخره ها می گذارد.

زیستگاه: این خزنده، معمولاً در مناطق صخره ای و کوهستانی پوشیده از سنگ ریزه ها و واریزه های سنگی زندگی می کند. همچنین روی دیواره های سنگی یا کاه گلی اطراف کشتزارها یا دیوار خانه ها در محدوده ی مناطق مسکونی یافت می شود.

سمی / غیر سمی: غیر سمی

مشاهده: اطراف تالاب گندمان و چغاخور

وضعیت حفاظتی: این گونه در ایران فراوان است و جزو

گونه های غیر حمایت شده و عادی می باشد.

امین اخوت

امین اخوت

امین اخوت

آگامای ریز پولک

نام انگلیسی: Small-scaled Rock Agama

نام علمی: *Paralaudakia microlepis*

زیر راسته: Sauria

خانواده: Agamidae

فصول مشاهده: بهار، تابستان تا اوایل پاییز

رده تهدید:

امین اخوت

مشخصات کلی خزنده: طول پوزه تا مخرج این خزنده، ۱۶۰ و طول دم ۱۸۵ میلی متر است. رنگ بدن این خزنده، همانند آگامای قفقازی است. زمانی که بر روی صخره ها هستند، سر، سطح شکمی و بخش ابتدایی دم به رنگ کرم روشن تا زرد دیده می شود. اما زمانی که مخفی می شوند، بدن به رنگ خاکستری یکدست دیده می شود. معمولاً اختلاف رنگی زیادی بین این گونه و آگامای قفقازی دیده نمی شود. نقوش زرد رنگی بر روی گلویش دیده می شود. دم به بندهای مشخصی تقسیم شده و هر بند، از دو حلقه پولک تشکیل گردیده است. پولک های گلویی صاف اند. توده ی پولک های درشتی در ناحیه ی پهلوها دیده می شود و گاهی هم این پولک ها وجود ندارند. تعداد پولک های دور قسمت میانی در نرها کمتر از ماده ها است. این خزنده، در ساعات گرم روز فعالیت می کند. معمولاً روی سنگ ها، صخره ها، برآمدگی ها یا دیواره های صخره ای می نشینند و هنگام احساس خطر در زیر سنگ ها و یا شکاف صخره ها پنهان می شود. این خزنده از حشرات، عنکبوت ها و گیاهان تغذیه می کند و تخم گذار است.

زیستگاه: این خزنده، معمولاً در مناطق صخره ای و کوهستانی پوشیده از سنگ ریزه ها و واریزه های سنگی زندگی می کند. همچنین روی دیواره های سنگی یا کاه گلی اطراف کشتزارها یا دیوار خانه ها در محدوده ی مناطق مسکونی یافت می شود.

امین اخوت

سمی / غیر سمی: غیر سمی

مشاهده: اطراف تالاب گندمان و چغاخور

وضعیت حفاظتی: این گونه در ایران فراوان است

و جزو گونه های غیر حمایت شده و عادی می باشد.

آگامای پولک شاخی

نام انگلیسی: Horn-scaled Agama

نام علمی: *Trapelus lessonae*

زیر راسته: Sauria

خانواده: Agamidae

فصول مشاهده: بهار، تابستان

رده تهدید:

مشخصات کلی خزنده: طول پوزه تا مخرج این خزنده، ۸۱ و طول دم ۹۴ میلی متر است. سطح پشتی بدن این خزنده، خاکستری متمایل به خاکی یا قهوه ای متمایل به خاکستری و به همراه ۵ نوار تیره ی عرضی با نقاط روشن بیضی یا به نسبت چهار گوش که به صورت طولی، بر روی پشت قرار دارند، می باشد. یک یا دو نوار طولی کمرنگ در قسمت جانبی دیده می شود. نوارهای عرضی تیره رنگی در ناحیه ی دم نیز قابل مشاهده است که در این ناحیه نیز با ردیفی از نقاط روشن طولی در هم می آمیزند. در نرها گلو به صورت فصلی به رنگ آبی دیده می شود و گاه سایه ای از رنگ بنفش کمرنگ در سطح شکمی وجود دارد. نوارهای عرضی پشتی در نرها به رنگ قهوه ای تیره تا خاکستری و در ماده های باردار به رنگ قرمز دیده می شوند. سوراخ بینی، پایین تر از خط فرضی بین نوک و پوزه تا چشم قرار گرفته است. پولک های سطح پشتی ناهمگن اند. این گونه، هنگام روز فعالیت می کند. این خزنده از حشرات و عنکبوت ها تغذیه می کند و تخم گذار است و در هر بار بین ۴ تا ۱۴ تخم می گذارد. این گونه در سال دوم زندگی خود، شروع به تولید مثل می کند.

زیستگاه: این خزنده، معمولاً در نزدیکی مناطق صخره ای، کوهستانی، سنگ ریزه ای و واریزه ای و همچنین در زیستگاه های نیمه بیابانی، تپه ماهورها و نواحی استپی و نزدیک کشتزارها و اطراف جنگل های بلوط دیده می شود و اغلب داخل بوته ها و بوته زارها قابل مشاهده می باشد.

سمی / غیر سمی: غیر سمی

مشاهده: اطراف تالاب چغاخور

وضعیت حفاظتی: این گونه در ایران فراوان است و جزو گونه های غیر حمایت شده و عادی می باشد.

سوسمار مارچشم

نام انگلیسی: Snake-eyed Lizard

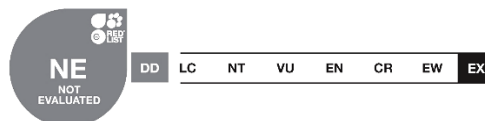
نام علمی: *Ophisops elegans*

زیر راسته: Sauria

خانواده: Lacertidae

فصول مشاهده: بهار، تابستان تا اوایل پائیز

رده تهدید:

مشخصات کلی خزنده: طول پوزه تا مخرج این خزنده، ۶۲ و طول دم ۱۰۴ میلی متر است. سطح پشتی بدن این خزنده، زیتونی یا قهوه ای با دو نوار پهلویی روشن در هر سمت است که نوار بالایی، از بالای چشم آغاز شده و تا دم امتداد می یابد. نوار پایینی از زیر چشم شروع شده و پس از عبور از گوش، بر روی پهلوی تا پای عقب ادامه می یابد. نقاط مشکی رنگی بر روی نوار پهلویی دیده می شود. نوارهای روشن، عموماً در بالغین دیده نمی شوند. نقاط تیره رنگی بر روی سطح پشتی وجود دارد. سطح شکمی سفید متمایل به سبز است. سطح پشتی افراد تازه از تخم در آمده، به رنگ شکلاتی یکدست به همراه نوارهای زرد روشن است. فاقد پلک متحرک است. پولک های سطح شکمی صاف اند. این خزنده از حشرات و عنکبوت ها تغذیه می کند و تخم گذار است و در هر بار ۳ تا ۶ تخم می گذارد.

زیستگاه: این خزنده، معمولاً در دشت های سنگلاخی و کوهستانی، دامنه ی تپه ها، همچنین نواحی استپی و بوته زارها دیده می شود.

سمی / غیر سمی: غیر سمی

مشاهده: اطراف تالاب چغاخور

وضعیت حفاظتی: این گونه در ایران فراوان است و جزو گونه های غیر حمایت شده و عادی می باشد.

اسکینک علفزار طلایی

نام انگلیسی: Golden Grass Skink

نام علمی: *Trachylepis aurata*

زیر راسته: Sauria

خانواده: Scincidae

فصول مشاهده: بهار، تابستان تا اوایل پاییز

رده تهدید:

مشخصات کلی خزنده: طول پوزه تا مخرج این خزنده، ۱۰۵ و طول دم ۱۲۸ میلی متر است. سطح پشتی بدن این خزنده، به رنگ قهوه ای متمایل به زیتونی با ۴ نوار طولی تیره است که از سر آغاز شده، بر روی گردن به نقاط منفصل تجزیه شده و در قسمت انتهایی بدن محو می گردند. نوار جانبی پهن مشکی رنگی از پوزه شروع شده و تا نیمه ی بالایی پهلوی، تا دم ادامه می یابد. حاشیه های این نوار معمولاً سفید رنگ است و لکه های سفید رنگی نیز بر روی آن دیده می شود. دست و پاها قهوه ای و به همراه نقاط سفید رنگ هستند. سطح شکمی سفید است. پلک پایین شفاف بوده و پولک های آهیانه ای معمولاً توسط پولک بین آهیانه ای از هم جدا شده اند. این گونه، روز فعال است. همچنین این خزنده از حشرات و عنکبوت ها تغذیه می کند و تخم زنده زا است و ۳ تا ۸ نوزاد به دنیا می آورد.

زیستگاه: این خزنده، معمولاً در دشت های سنگلاخی، کوهستانی و واریزه های سنگی، دامنه ی تپه ها، همچنین در حوالی چشمه ها دیده می شود.

سمی / غیر سمی: غیر سمی

مشاهده: اطراف تالاب گندمان و

چغاخور

وضعیت حفاظتی: این گونه در

ایران فراوان است و جزو گونه های

غیر حمایت شده و عادی می باشد.

مار چلیپر

نام انگلیسی: Dice Snake

نام علمی: *Natrix tessellata*

زیر راسته: Serpentes

خانواده: Colubridae

فصول مشاهده: بهار، تابستان تا اوایل پاییز

رده تهدید:

مشخصات کلی خزنده: طول کل بدن این مار، ۱۰۳ و طول دم، ۲۱ سانتی متر است. رنگ بدن این مار معمولاً زیتونی، خاکستری، متمایل به زیتونی، سبز روشن یا قهوه ای با خال های درهم است. سطح پشتی دارای خال های تیره ی به هم پیوسته بوده و عقب سر معمولاً دارای دو خط تیره ی به هم پیوسته به شکل ۸ است. سطح شکمی زرد رنگ، متمایل به قرمز با خال های چهار گوش مشکی رنگ است. رنگ بعضی مارها یکدست و گاهی مشکی است. پوزه کشیده و گردن مشخص است. پولک بین بینی کم و بیش مثلثی شکل است. پولک های سطح پشتی این مار، تیغه دار می باشد. این مار، روز فعال است. همانند مار آبی، هنگامی که مورد آزار قرار می گیرد، صدای هیس هیس تولید می کند و زمانی که اسیر می شود بوی بدی از غدد مخرجی خود تولید می کند. رفتار دفاعی دیگری که در این مار دیده می شود، رفتار مرگ نما است. این مار، از ماهی ها و دوزیستان تغذیه می کند. تخم گذار بوده و در هر بار ۵ تا ۱۲ تخم می گذارد.

زیستگاه: این مار، عموماً در نواحی

با آب شیرین یا کمی لب شور مانند

نواحی مجاور دریاچه ها و نزدیک

تالاب ها همچنین حوالی چشمه ها و

نهرها و علفزارها دیده می شود.

سمی / غیر سمی: غیر سمی

مشاهده: تالاب گندمان

وضعیت حفاظتی: این گونه در

ایران فراوان است و جزو گونه های

غیر حمایت شده و عادی می باشد.

لاک پشت برکه‌ای خزری

نام انگلیسی: Caspian Turtle

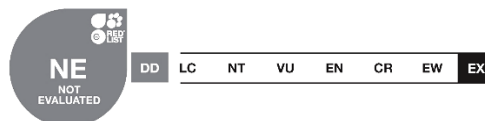
نام علمی: *Mauremys caspica*

زیر راسته: Testudines

خانواده: Geoemydidae

فصول مشاهده: بهار، تابستان تا اوایل پاییز

رده تهدید:

مشخصات کلی خزنده: طول مستقیم لاک پشتی ۲۳ سانتی متر است. لاک پشتی به رنگ مشکی، قهوه ای کمرنگ تا زیتونی و به همراه نقوش نامنظم زرد تا کرم رنگ است. در برخی از افراد، در ناحیه ی میانی لاک، نوارهای زرد رنگی دیده می شود. این خطوط روشن با افزایش سن محو شده و در عوض درز جانبی لاک تیره تر می گردد. لاک شکمی زرد رنگ و به همراه نقوش و لکه هایی با رنگ های متنوعی از قرمز تا قهوه ای تیره است. همچنین لکه های زرد رنگی در مرز پولک های سطح شکمی دیده می شود. سر و گردن به رنگ زیتونی تا قهوه ای تیره و به همراه نوارهای زرد یا کرم رنگ است. انگشتان دست و پا، پرده دار است. ناحیه ی بالای سر، فاقد پولک بوده و توسط پوست پوشیده شده است. فاقد لولا در لاک شکمی است. لاک پشتی و شکمی به وسیله ی بخشی استخوانی به یکدیگر متصل شده اند. قسمت انتهایی پولک مخرجی نوک تیز است. این گونه روز فعال است و در هنگام ساعات روز در کنار آب می نشیند و از اشعه ی آفتاب استفاده می کند. هنگام احساس خطر، سریع به داخل آب فرار می کند. این لاک پشت، از ماهی ها، دوزستان، نرم تنان، خزندگان، حشرات، کرم ها و گیاهان تغذیه می کند. تخم گذار بوده و در هر بار ۶ تا ۸ تخم می گذارد. جوجه لاک پشت ها بین ۷۰ تا ۹۰ روز از تخم خارج می شوند.

زیستگاه: این لاک پشت، در آبهای شیرین از قبیل حوضچه ها، دریاچه ها، نهرها، رودخانه ها، تالاب ها و کانال های زهکشی زندگی می کند. این لاک پشت نسبت به آبهای لب شور تحمل خوبی دارد.

سمی / غیر سمی: غیر سمی

مشاهده: تالاب گندمان و چغاخور

وضعیت حفاظتی: این گونه در ایران فراوان است و جزو گونه های حمایت شده و حفاظت شده می باشد.

لاک پشت مهمیزدار

نام انگلیسی: Spur-thighed Tortoise

نام علمی: *Testudo graeca*

زیر راسته: Testudines

خانواده: Testudinidae

فصول مشاهده: بهار، تابستان

رده تهدید:

مشخصات کلی خزنده: طول مستقیم لاک پشتی ۲۰ سانتی متر است. رنگ لاک پشتی زرد کدر، قهوه ای یا قهوه ای تیره است و حاشیه ی پولک ها مشکی رنگ می باشند. ممکن است نقوش مشکی رنگ نامنظم کوچکی در هاله های اطراف هر پولک دیده شود. لاک شکمی به رنگ زرد، خاکستری یا زرد متمایل به سبز است و ممکن است لکه های بزرگ مشکی رنگی بر روی آن دیده شود. سطح روی سر توسط پولک پوشیده شده است و دست و پا فیل مانند است. انگشتان فاقد پرده هستند. ۵ انگشت در دست دارد و برجستگی مخروطی شکل بر روی ران پا دیده می شود. این گونه روز فعال است و در ساعات گرم روز، در زیر بوته ها و یا درون سوراخ ها به استراحت می پردازد. این لاک پشت، از گیاهان تغذیه می کند. تخم گذار بوده و در هر بار ۴ تا ۵ تخم می گذارد. جوجه لاک پشت ها بین ۶۵ تا ۸۰ روز از تخم خارج می شوند.

زیستگاه: این لاک پشت، در فلات ها و کوه های تا

ارتفاع ۲۷۰۰ متری زندگی می کند. همینطور اغلب در استپ های باز، کوهپایه های لم یزرع و اطراف تالاب ها با پوشش گیاهی متنوعی از علفزار تا درختچه زارها و جنگل های خشک و غیر خشک و جنگل های بلوط زاگرس یافت می شود. همچنین این گونه در باغ ها، مزارع و اطراف کشتزارها، دیده می شود.

سمی / غیر سمی: غیر سمی

مشاهده: تالاب گندمان

وضعیت حفاظتی: این گونه در ایران فراوان است و جزو گونه های حمایت شده و حفاظت شده می باشد.

دوزیستان

قورباغهی مردابی معمولی

نام انگلیسی: Eurasian Marsh Frog

نام علمی: *Pelophylax ridibundus*

راسته: Anura

خانواده: Ranidae

فصول مشاهده: بهار، تابستان تا اوایل پائیز

رده تهدید:

مشخصات کلی دوزیست: قورباغهی این نسبتاً درشت است. سطح پشتی این گونه، رنگ بندی بسیار متنوعی داشته و معمولاً نوار روشن سبز رنگی را در پشت بیشتر افراد این گونه می توان دید. زیر بدن سفید، سفید چرک یا مایل به زرد همراه با تعدادی لکه یا نقاط سیاه یا بدون آنها می باشد. نرها دارای اندام تشدید صدای تیره یا خاکستری در گوشه ی دهان هستند. این قورباغهی اغلب از آب خارج می شود و در خشکی چند ساعت می ماند و به محض احساس خطر، با یک جهش به داخل آب می جهد. در فصل بهار و تابستان به مدت طولانی در زیر آب نمی ماند. در پائیز کمتر به سطح آب می آید و با شروع سرما و یخبندان به گل و لای زیر آب فرو می رود و تا بهار در آنجا می ماند. این قورباغهی به طور کلی از حشرات، عنکبوت ها، نرم تنان، کرم ها و گیاهان تغذیه می کند. در طول دوره ی تولید مثل، انگشت اندام های جلویی در نرها، دارای قسمت متورم خاکستری رنگ است. تخم ریزی تقریباً یک ماه بعد از اینکه در بهار قورباغهی ها فعال شدند، شروع می شود. نرها صدای بلندی دارند. تقریباً در تمام طول روز می خوانند و صدایشان با گرم شدن هوا در نیمه ی روز شدیدتر می شود. دگردیسی، بسته به شرایط آب و هوایی متغیر است و در بعضی مناطق، لاروها زمستان خوابی دارند. لاروها معمولاً اندازه ی بسیار بزرگی دارند. به طوری که در دوره ی لاروی تا ۱۸ سانتی متر می رسند.

زیستگاه: این قورباغهی، یک گونه ی بسیار مقاوم بوده و تقریباً در هر جا که آب دائمی و مناسب برای زیست باشد و یا در کنار رودخانه ها، کانال ها، تالاب ها و آب های آلوده نیز زیست می کند. همینطور در مناطق استپی، نواحی بیابانی و نیمه بیابانی و جنگل ها، علفزارها، همچنین آب های دارای جریان و ساکن، گودال ها و آبگیرهای کم عمق و دریاچه های بزرگ و نهرها نیز مشاهده می شود. **مشاهده:** تالاب گندمان و چغاخور

وضعیت حفاظتی: این گونه در ایران فراوان است و جزو گونه های غیر حمایت شده و عادی می باشد.

عکاسان همکار

نام و نام خانوادگی: امیر فرح نسب

سن: ۳۰ سال

سابقه عکاسی حیات وحش: ۱۱ سال

تحصیلات: دانشجوی دکتری تنوع زیستی

نام و نام خانوادگی: میلاد لطیفی

سن: ۲۶ سال

سابقه عکاسی حیات وحش: ۴ سال

تحصیلات: کارشناسی ارشد

نام و نام خانوادگی: کرامت حافظی

سن: ۴۰ سال

سابقه عکاسی حیات وحش: ۱۰ سال

تحصیلات: کارشناسی

نام و نام خانوادگی: سعید حیدری

سن: ۳۷ سال

سابقه عکاسی حیات وحش: ۵ سال

تحصیلات: کارشناسی ارشد

نام و نام خانوادگی: کیمرث مولوی

سن: ۳۸ سال

سابقه عکاسی حیات وحش: ۶ سال

تحصیلات: کارشناسی ارشد

نام و نام خانوادگی: مهیار کاهکش

سن: ۳۳ سال

سابقه عکاسی حیات وحش: ۳ سال

تحصیلات: کارشناسی ارشد

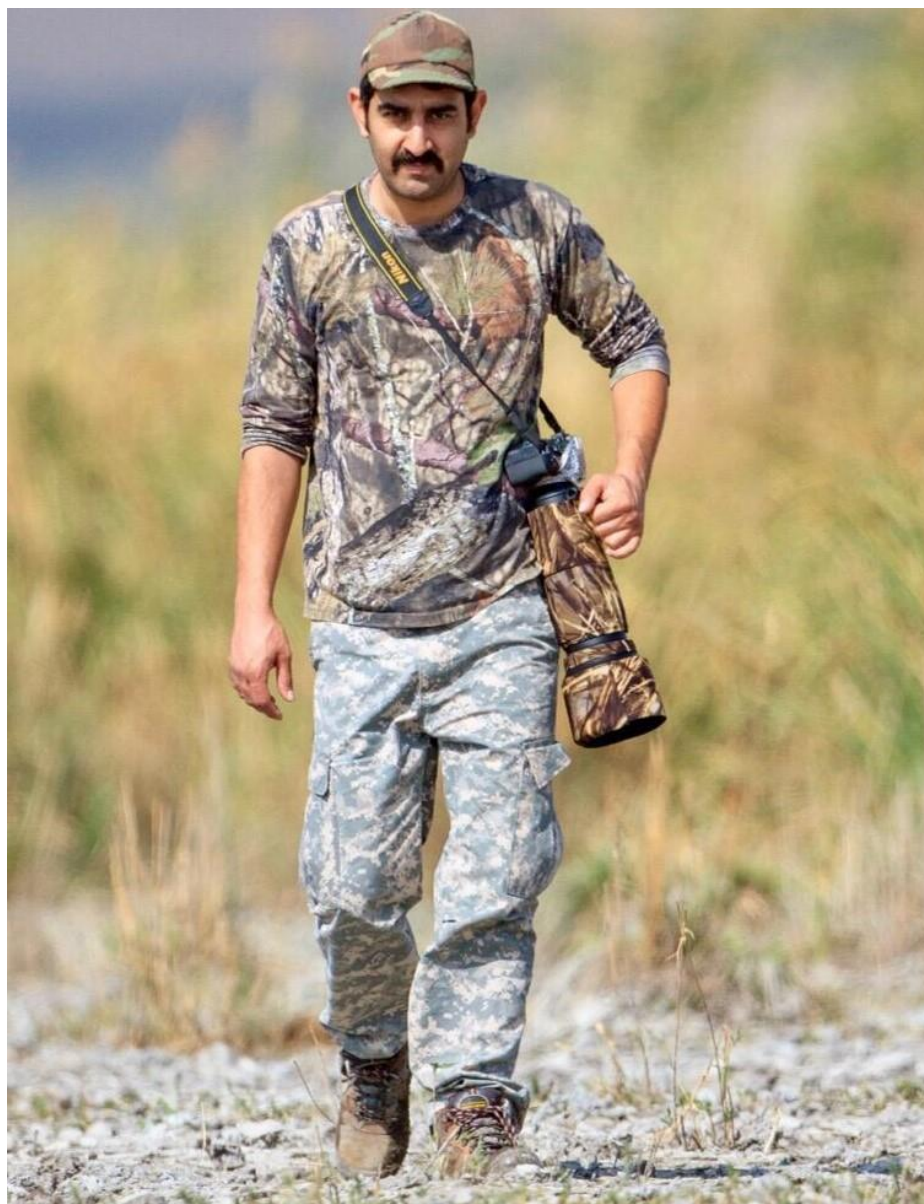

نام و نام خانوادگی: امین اخوت

سن: ۴۳ سال

سابقه عکاسی حیات وحش: ۷ سال

تحصیلات: کارشناسی

نام و نام خانوادگی: سعید طاهرزاده

سن: ۳۸ سال

سابقه عکاسی حیات وحش: ۴ سال

تحصیلات: کارشناسی ارشد